

Doğumunun 100.Yılında NİHÂL ATSIZ

Hazırlayan
Yücel HACALOĞLU

Doğumunun 100.Yılında
H.NİHAL ATSIZ

Türk Ocakları
Ankara Şubesi
Yayınları : 15

Şubat 2005
Basıldığı Yer : Boyut Tan.Matbaacılık - ANKARA

Doğumunun
100. YILINDA
Büyük Türkçü
NİHÂL ATSIZ'ı
Anıyoruz

TÜRK OCAKLARI
ANKARA ŞUBESİ

12 Ocak 1905 - 11 Aralık 1975

Program

Açılış, Saygı Duruşu, İstiklal Marşı
Türk Ocakları Ankara Şubesi Başkanının Açış
Konuşması
Protokol Konuşmaları

Oturum Başkanı

Prof.Dr. Ahmet Bican Erdiçilasun
(Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi)

Konuşmacılar

"Atsız'ın Ülkücülüğü"

Prof.Dr. Dursun Yıldırım
(Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi)

"Atsız'ın Türkçülüğü ve Türk Dünyası"

Ömer Özcan
(MEB Talim Terbiye Kurulu Üyesi)

"Atsız'ın Romancılığı"

Doç.Dr. İbrahim Şahin
(Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Üyesi)

"Tanıdığım Atsız"

Altan Deliorman
(Yazar, Atsız'ın Talebesi)

Tarih : 29 Ocak 2005 / CUMARTESİ
Saat : 14.00
Yer : Türk Metal Sendikası Genel Merkezi
Konferans Salonu
Söğütözü / ANKARA

İÇİNDEKİLER

Açış Konuşması.....	1
Türk Ülküsü Atsız.....	7
Nihâl Atsız'ın Türkçülüğü ve Türk Dünyasına Bakışı.....	33
Atsız'ın Romanlarında “AŞK”ın Anlamı Üzerine.....	73
Tanıdığım Atsız.....	85
Oturum Başkanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'un Değerlendirmesi.....	99

AÇIŞ KONUŞMASI

Türkân HACALOĞLU*

Sayın Dâvetliler, Aziz Türk Ocakları,

Tataristanlı bir Tatar Türkü olan Profesör Sadri Maksudî Arsal'ın kızı büyükelçi rahmetli Adile Ayda, Atsız'ı şöyle tarif eder: “Siz yüzyıllar geçtikten sonra bile ilham kaynağı olacak bir millî şuur âbidesisiniz.”

Evet, millî şuur âbidesi, büyük Türkçü Nihâl Atsız'ı doğumunun 100.yılında anmak için tertip ettiğimiz toplantımıza hoş geldiniz der, hepinizi saygıyla selamlarım.

Öncelikle, düzenlediğimiz bu paneli sizlere sunabilmemiz için her türlü fedakârlığı sağlayan, millî değerlerimize her platformda sahip çıkan, Türk dünyası ile bütünleşen, Avrasya Türk Metal İşçileri Federasyonu ve Türk Metal Sendikası Genel Başkanı, Türkmen ağası Sayın Mustafa Özbek ve Genel Mâlî Sekreter Sayın Mecit Hazır, ve hizmeti geçenlere, değerli görüş ve düşünceleri ile bizleri aydınlatacak olan oturum başkanımız Sayın Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'a, Sayın Prof. Dr. Dursun Yıldırım'a, Sayın Ömer Özcan, Sayın Doç. Dr. İbrahim Şahin ve Sayın Altan Deliorman'a teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

---

* Türk Ocakları Ankara Şubesi Başkanı

Sayın davetliler,

12 Ocak 1905 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen, anne ve baba tarafından asker bir aileye mensup olan Atsız, gerek tahsil hayatının, gerekse memuriyet hayatının çileli yolculuğunu 11 Aralık 1975 yılında yine İstanbul'da mütevazî evinde tamamlayarak uçmağa vardı.

“Türk bir vazife için yaratılmıştır, o vazife kâinat güzelleştiği zaman biter” diyen Atsız, milletimizin yetiştirdiği en hudut tanımaz idealist bir fikir adamı idi. Atsız çok yönlü bir kişiydi. Duygulu bir şairdi. İyi bir dil bilginiydi. Çok kuvvetli tarihçiydi. Ama bunların hepsinin üstünde ülkü adamıydı.

Türk tarihine bakıldığında, milletin hislerine tercüman olan kişiler ortaya çıkarak mücadeleye atılmışlar ve savundukları dâvânın bayraktarları, neferleri olmuşlardır. Bu noktada Atsız, bir fırtına gibi esmiş, bir bora ve tayfun gibi gelip geçmiş, bu cesur, mert ve korkusuz mücadele kahramanı, tarih romanlarında canlandığı “yılmaz, yanılmaz, yenilmez, vatanperver” yiğitlerin yaşayan timsali olmuştur.

Ölümünden bu yana (30 sene içinde) dünyada ve Türk dünyasında birçok olaylar gerçekleşti. Hayatta olsaydı ne yapardı? Sovyetler dağıldı, bağımsız Türk devletleri kuruldu. Türk cumhuriyetlerinin bağımsızlığını ilan etmelerini kutlar, Birleşik Türk Cumhuriyetleri devletler topluluğunun nasıl oluşacağı hakkında görüşlerini dile getirirdi.

Bugün “Globalleşme” veya AB'ye girme vaadi ile Ege ve Kıbrıs konusunda hergün yeni şartlar ileri sürüp millî onurumuzu zedeleyenlerin, bir takım dayatmalarla

Ülkemizdeki millî birliğin bölünmesindeki girişimlerini reddederdi.

Atatürk, ‘‘Hâkimiyet bilâ kayd-u şart Türk milletindir’’ diyerek egemenlik hakkını Türk milletine bıraktığını söyler. Bugün AB’nin millî onurumuzu zedeleyici, Türkiye Cumhuriyeti’nin bağımsızlık ilkesini gölgeleyici bu ve benzer dayatmalar karşısında kayıtsız şartsız millete ait olan egemenlik hakkının AB’ye devredilmesine karşı çıkardı. Ülkemizde gerek basının, gerekse sivil toplumun gösterdiği tepkileri yetersiz bulurdu. Millî egemenliğimizin devri anlamına gelen her türlü anlaşmayı reddederdi.

Kültürel haklar veya Anadolu mozaiği adı altında Türkiye Cumhuriyeti’nin üniter yapısının bozulmasına, parçalanmasına yol açabilecek bir takım tavizleri vermeye yeltenenleri, bu yüzden ortaya çıkacak olayların baş sorumlusu sayar, uyarısını yapardı. Millî mücadele ile kovduğumuz milletlerin torunlarının millî sınırlarımız içerisinde tekrar aynı bölgelerde toprak satın alarak demografik yapımızı bozmaya çalışanlara karşı çıkardı.

Atsız’ı tanıyanlar, O’nun ölümsüz eserlerini okuyanlar, hep 1944 yılındaki Türkçülük dâvâsından hatırlar; şiirleri, romanları ve makaleleriyle O’nu Türk Milliyetçiliği ile bütünleştirmişlerdir.

Günümüzde de Türkçülerin, Atsız’a yönelik duyguları çok güçlüdür. Hiçbir kişi, kurum hatta devlet tarafından dahi nemsenmeyip, belli odaklar tarafından toplum dışına itilmeye çalışılan Türkçüler, Atsız’ı milliyetçi duygularına tercüman olan kişi olarak görmektedirler. Atsız’ın, Türk düşmanlarına karşı şiddetli polemikçi ve taviz vermeyen sert tavırları, Trkleri her zaman etkilemiş ve hâlâ etkilemektedir.

Atsız, bütün yollarda ızdırapla boğuşur. O, bu ızdıraplara karşı dimdik ayakta durur. ızdıraba aldırılmaz. Onu, zaferle boğar. Zaferin sarhoşluğu Atsız'ın saadetidir.

Büyük ülküler, büyük şahsiyetler yetiştirir ve büyük ülküler, o şahsiyetlerin omuzlarında daha da yükselir. Türkçülük büyük bir ülküdür. Yüce Türk milletinin ülküsüdür. Son yüzyılda, onun bağrından büyük şahsiyetler çıkmıştır. Bu şahsiyetler arasında, Atsız'ın özel ve seçkin bir yeri vardır. Bu sebeptendir ki, Atsız'ın adı, Türkçülüğün binlerce yıllık geleceğinde bir yıldız gibi parlayacaktır.

*“Bilsin cihan ki ben bu cihânın nesindeyim,
Bir ülkünün mehâbetinin zirvesindeyim.
Dünya denen mezellete dalsın her isteyen,
Ben ırkımın şeref, taşan efsanesindeyim”.*

Türkçülük, Türk milletinin dünyada lâıyk olduğu yere gelmesini, bağımsız ve hür bir hayat yaşamasını amaçlayan ülkünün adıdır.

Atsız'ı ve Atsız gibileri hayalci olarak küçümsemek, hatta suçlamak isteyenler çıkmıştır. Şimdi onların Atsız ve Atsız gibi düşünenlerden özür dilemeleri gerekiyor. Çünkü bundan 60 yıl önce söyledikleri bir bir gerçekleşiyor.

Herkesin bir hayali vardır, geleceği ile ilgilidir, çevresi ile ilgilidir. Atsız'ın hayali gelecekteki muhteşem Türklüğün hayali idi. Hayali olmayan insanın ülküsü de yoktur, dolayısıyla hayali toplumların ülküsü de yoktur ülküsüz toplumlar ise mânâsız bir kalabalıktır. Devletimizin kuruluş aşamasında başta Mustafa Kemal olmak üzere Türk milletinin bir hayali vardı, ülküsü vardı:

bağımsız bir Türk devleti kurmak. O zaman toplu atıyordu yürekler.

Millî ülküye doğru yürüyen Türk milleti Atatürk'ün dediği gibi “Millî birlik ve beraberlik ile bütün güçlükleri yenmesini bilmiş” ve Türkiye Cumhuriyeti devletini kurmuştur.

Atsız'ın Türklüğe olan derin sevgisi ve yaptığı hizmetlerin, milletimiz tarafından gün geçtikçe daha iyi kavranacağı kanaatindeyim. Bu millî ülkü çerçevesinde düşünen Türk milleti Kıbrıs'ta oynanan oyunları, Kerkük'te yapılan zulmü kavrayacaktır. Bu oyunları ve zulmü ciddiye almayanlara faturayı ağır ödeteceklerine inanıyorum.

Türk milliyetçiliğine hizmet edenleri kendilerine örnek alan genç nesiller:

Türk milliyetçiliği yolunda giderek artan bir gayretle çalışacağınıza, Türkçülük bayrağını asla yere düşürmeyeceğinize inanıyor, sözlerimi, destan şairimiz Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu'nun Atsız'a seslenişi ile bitiriyorum:

Faniliğin bittiği sınırın ötesinde;
Bozkurtların önünde, tuğların gölgesinde
Seni Tanrı Dağında Kürşad ağırlayacak,
Elbet tarih seni de bir gün alkışlayacak
Bir gönül ülkesinde saltanat sürüp tahtsız,
Taht kurdun gönüllerde, âbide oldun ATSIZ....

Karşılıksız bir sevgi ile Türklüğe ömrü boyunca hizmet eden Atsız, gelecekte de bütün Türkçülerin yüreğindeki yeri koruyacaktır. Mekânı cennet olsun..

TANRI TÜRK'Ü KORUSUN!!!

TÜRK ÜLKÜSÜ ATSIZ

Prof.Dr.Dursun YILDIRIM*

Türk ülküsü Atsız'dan söz etmek demek, bana göre, tarih içinde istediği anda zamanları, yüzyılları aşır istediği çağda yolculuk yapan birinden söz etmek, demektir. Böyle birinden söz etmek, benim için çok kolay bir iş değildir. Atsız Beğ üzerine günlerce konuşulabilir, konuşurum da, bunu ben de biliyorum. Fakat, ben burada, Türk ülküsü Atsız hakkında konuşmanın, zamanla sınırlı olmanın zorluğundan söz ediyorum. Hangi sözün onu doğru anlatacağını, hangi sözün onu inciteceğini iyi seçmek gerekiyor. Anma günü de olsa, sözün inceliğine dikkat etmem gerekiyor.

Bilirsiniz, Türk ülküsü, Atsız'ın ağızdan çıkan sözlerinin, yazıya geçen düşüncelerinin bir seçkisidir. Seçki, kitap biçiminde kendini ilk kez, ellili yıllarda gösterir. Türk ülküsünü anlatan bir makaleler dizisi olan bu seçki, sonraki baskılarında daha da zengin ve Türk ülküsüne gönül veren ülkü erlerine bu yolu açıklayıcı bir düşünce programı seçkisi hüviyeti kazanır. Artık bu seçki, son biçiminde tam bir Türk ülküsü Atsız olma sürecini tamamlamıştır.

---

* Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi.

Seçkinin, yani Türk Ülküsü'nün ilk baskısına o sıralarda, bir sözbaşı yazan ülkü yoldaşı İsmet Tümtürk, bakınız Atsız için ne diyor:

“Atsız hakkında gönüller dolusu konuşmak mümkündür. Burada onu yapmıyacağım..Sebebi: Atsız, övülmekten nefret eder” [Türk ülküsü. İstanbul,1956, sh.3].

Atsız'ı yahut Türk ülküsünü anlatırken söz seçiminde incelik ve sorumluluk burada başlıyor. Bundan dolayı sözümü seçmede sakınıyorum. Doğruyu, kişiyi övmeden açıklamak ama, sözün de hakkını vermek, herkes kabul ederki zor bir iştir.Bugün burada, anmak üzere toplandığımız şahsiyeti övecek değilim. Sözün zorluğu da bu gerçekte yatmaktadır. Bundan dolayı, Atsız hakkında sözlerime yaşadığım bir anektod ile başlamak istiyorum. Atsız Beğ'in rahmetli hocam Ahmed Caferoğlu'ya birgün yapmış olduğu ziyaretten ve tanık oluşumdan ve geçen muhavereleden söz ederek konuşmama başlayacağım.

Atsız Beğ, birgün, rahmetli hocam Ahmed Caferoğlu'yu ziyarete geldiğinde, kendisiyle tesadüfen Fakülte kapısında karşılaştım.Selamlaştık, şaşkırdım, onun okula geldiği hiç duyulmamıştı. Bana, hocanın odasını sordu. Onu oraya götürebileceğimi söyledim, birlikte merdivenleri çıktık ve kendisine, hocanın odasına kadar refakat ettim. Caferoğlu bir süre beni de yanlarında alakoydu, ikimize kahve ısmarladı; ben bir kahve içimi yanlarında oturdum.O sırada Caferoğlu hoca bana şöyle sordu : “ Bu adamı iyi bilir misin? Kendi başına kendi cumhuriyetinde yaşar; kimseye metelik vermez. Etrafta gördüğün pek çok insan, bir zamanlar onun etrafında pervane idi. Şimdi onlar, bizi bile tanımıyor ” dedi.

Bir süre bu çerçevede konuşuldu; hususî görüşmeleri olduğunu düşünerek daha fazla oturup kalmak istemedim ve müsaade isteyip yanlarından ayrıldım. Bu kısa anıyı niye mi aktardım? Şunun için efendim: Caferoğlu hoca bana diyordu ki; Atsız, yalnız ve tekbaşına kendisi için kurduğu cumhuriyet içinde yaşar; orada kendi başına bulunur ve kimseye boyun eğmez; bildiği gibi yaşar. Ben, hocam Caferoğlu'nun bana söylemiş olduğu sözleri böyle anlamıştım. Atsız Beg'in kendi cumhuriyetinde yaşayan bir insan olduğu efsanesi de o sıralarda zâten öğrencilerin ve çevremizdekilerin dillerinde dolaşıyordu, bizim için aslında pek de yeni bir durum sayılmazdı.

Atsız,tarihî Türk yurtları coğrafyası üzerinde kurduğu ve zihninde yaşattığı Türk Cumhuriyeti sınırları içine çekilip yaşayan bir insandı. Bizlere, genç Türkçülere yarının türkülerini öğreten adam, altmışlı yıllarda, kendine kurduğu cumhuriyetin sınırları içinde tek başına yaşıyordu. Türk düşmanları ile savaşmak üzere, zaman zaman bu cumhuriyetin sınırları dışına kalemiyle akınlar düzenliyor ve çetin mücadelelere girişiyordu.Zaman içinde yalnızlığın ve ızdırabın mahiyetini öğrendikçe, onun nasıl bir mücadele içinde yürüdüğünü daha iyi anlıyor, onu anlarken de, kendi küçük serencamımı daha iyi kavırıyordum. Benim bu küçük serencamım belki tam tanımlanamaz; belki o, geçmişin ve nizâm-ı âlem efendisi olduğumuz zamanların özlemini duydukça sevdası derinleşen, sevdası derinleştikçe otaçısı olmayan bir tutkuydu.

Tarihin denizinde tarihî Türk coğrafyasında hükûmran dolaşanların, çağımızda bugün yaşanan çirkinliklerle savaşanların, dirilişin çok uzaklarda olduğunu

görmelerinden dolayı duyduğu yalnızlık duygusu, yalnızlık ızdırabı, dayanılması ağır bir yükür. Bu esir yurtların, esir Türklerin yalnızlığı ve ızdırabıdır. Türk ülkesü Atsız'ın yalnızlığı, ızdırabı, yaşadığı çağda budur. İçinde yaşadığı cumhuriyetin bağımsızlığı, bu ızdırabı, bu yalnızlığı dindirmez. Türk coğrafyası bağımsız olmadıkça, Türk milleti yeniden nizâm-ı âlem'i kurup tarihe hız kazandırmadıkça, bu dünyada onun için, ne övülecek bir iş, ne bir kişi ve ne de bir zafer vardır. Er kişiye övünmek de yaraşmaz, övünmek boş işlerle uğraşmaktan başka bir şey değildir.

Övünmekle yol alınmaz, bağımsız yaşanmaz. Ülke eri övünmeden, ülke yolunda ölesiye kalasıya ömür tüketiyor ise, o, görevini yapıyor demektir. Bundan dolayı, Atsız'ın ülke yoldaşı İsmet Tümtürk, yazdığı sözbaşında onu övmez; ama, Atsız'ı yaşadığı bu büyük yalnızlığın ve ızdırabın insanı olarak tanımlar :

“Atsız kendini yüzde yüz samimi bir Türklük sevgisine verdi; garipsedi, garipsendi; çevresindekilerden bambaşka bir duygu ve düşünce aleminde yaşadı; bütün ömrü boyunca acı bir yalnızlığa sarılı kaldı..onun yaşadığı yıllar Türk milletinin zulüm gördüğü, bahtının karanlık olduğu yıllardı.Türkiye dışındaki Türkler, yani milletin üçte ikisi, yabancı milletlerin zulmü altında imha ediliyordu..”[Türk ülkesü,İstanbul,1956, sh.3].

Sovyet cehennemi, Çin cehennemi; Balkanlar, Kafkasya, Kıbrıs,Kerkük, Batı Trakya, Adalar Denizi, Güney Azerbaycan ve ötesi pek çok cehennemler, hepsi bu büyük yalnızlığın ve ızdırabın dinmek bilmez kaynaklarıydı. Macarlar için de, yürek ağrısı çekti.Atsız Beğ, Macarların bir Turan kavmi olarak o günlerde kızıl rejime

karşı verdiği Şanlı m¼cadeleye de alkış tutar, y¼rek sızısı duyardı.T¼rk milletinin yalnızlığı ve ızdırabı, bizim yalnızlığımız, bizim ¼aresizliđimiz, kendimizi unutmuŐluđumuz nedeniyle ağır bir sancı gibi, sırtına tarihin y¼klediđi bir y¼k gibi, beynine ve y¼ređine yerleŐip Atsız Beğ ile zaman i¼inde y¼r¼yordu.

Atsız'ın taşıdığı sadece dıŐarının yarattığı yalnızlığın ve ızdırabın ağır y¼k¼ m¼yd¼? Hayır! Ona,i¼erisi de ızdırap vermekteydi. Kızıllar, i¼eride de T¼rk milletinin mukaddesatına saldırıyordu. Daha acısı, bunlar, o g¼nlerde ¼lkeyi y¼netenlerden cesaret alıyordu. İn¼n¼'l¼ yıllarda gemi azıya alıp kızılıllar, ¼lkede her Şeye saldırıyor, kimse ses ¼ıkarmıyor; devlet, herkes gibi susuyordu. T¼mt¼rk, o sıralarda Atsız Beğ'in durumunu Ő¼yle tasvir eder :

“T¼rk'¼ t¼rk yapan b¼t¼n mukaddesat tahrip ediliyordu.B¼t¼n bunlar karşısında, i¼erde ve dışarda, b¼y¼k kitleler Őuursuz ve iradesiz g¼r¼n¼yordu. Atsız b¼t¼n ¼mr¼ boyunca bunları g¼rmenin ve bilmenin ve elinde bunları değiştirecek bir kudret olmadığını hissetmenin ızdırabı i¼inde yaşadı. Bu b¼y¼k ızdırabın doğurduğu tepkiler Atsız'ı kâh hır¼m ve isyankâr, kâh m¼nzev¼ ve insanlardan ka¼ar, kâh yalı ve bedbin g¼sterdi” [T¼rk ¼lk¼s¼,İstanbul,1956, sh.6-7].

Bug¼n benden burada, b¼yle bir insandan s¼z etmem istendi. T¼rk ¼lk¼s¼ Atsız'ı anlatmam istendi. Bu benim i¼in zor bir iş, hi¼ zorlanmadığım kadar zorlandığım bir g¼rev. Gelin, ben sizlere bug¼n, T¼rk ¼lk¼s¼ Atsız'ın b¼t¼n¼nden s¼z etmeyeyim. Bug¼n, biraz Atsız'dan, biraz kendimden, biraz bizden, biraz biz dışına d¼Őenlerden s¼z edeyim.

D¼Ő¼n¼yorum da, bug¼n, T¼rk ¼lk¼s¼ne g¼n¼l vermiş, bu yolda ¼m¼r t¼k¼tmeyi hayat tarzı Őe¼miŐler

arasında aynı ızdırabı ve yalnızlığı duymayan var mıdır? Türk ülküsü yolunda yürüyenlerden ihanete uğramayan kaç kişi vardır? Mansıp ve makam ardında koşanların, Türk ülküsüne gönül verenleri arkadan vuruşlarına hep tanık olmuşuzdur. Burada bulunan ülkü erleri, bu yaşamış gerçeği iyi bilirler. Türkçülük, öyleyim demekle yaşanır bir sevda değildir.

Türkçülük, Türk milletinin yeniden **nizâm-ı âlem** kurması uğruna verilecek mücadelenin adı, karşılık beklemeden bu uğurda savaşan erlerin yoludur. Yoldaşını ardından vuranların, yarı yolda yalnız bırakanların da yolu değildir. Ülkü erleri yolu, bu tehlikeleri bile bile yürür. Türkçülük, tüm ihanetlere göğüs gerip Türk ülküsü yolunda kararlılıkla yürümektir.

Bu bir sevdadır. Türk ülküsüne gönüllü tutsaklıktır. Tutsaklığı yaratan ve yaşatan aşk, en mukaddes varlığımızdır. Türkçülük, bu varlığın ebedî saadeti ve yeniden nizâm-ı âlem efendisi olması uğruna ölesiye, kalasıya karşılık beklemezsizin ölünceye dek çalışmaktır. Bilimde, teknikte, ahlâkta, medeniyette ileri gitmektir.

Dün, bugün ve belki de yarın ve yarınlarda bu hep böyle olacaktır. Kutlu ve çetin yolun ülkü erleri, bu yolda yalnızlığı bilerek, yaşayarak ve duyarak at binerler. Bir kere bu yola at binenler, eri de bilir, yolu da bilir. Fakat, hepimiz fani varlıklarız, yanıldığımız, aldatıldığımız zamanlarımız da olmuştur, bunu da inkâr etmek doğru olmaz. Yanılırız, ders alırız, yalnız da olsa yürürüz; ama ne yoruluruz, ne döneriz.

Sevdamız sevda, karşılıksız aşkımız aşk; ızdırabı katik yapar, ülkü yolunda ömür tüketiriz. Türkçülük budur. Türklük aşkı, Türk milleti ve Türk vatani aşkı, nizâm-i âlemi yeniden kurma aşkı, bizim aşkımız,

Türkçülerin aşkı budur, türküsü budur, ülküsü budur. Bu yolda bizi, kuduz it de dalar, sırtlan da. Bunlara aldırış etmeyiz, düşmanı bilir, hesabını görürüz. Ne ilin içinden çıkan kuduz itten, ne elin içinden çıkıp saldıracak sırtlandan korkumuz vardır. El bilir, il bilir, bu dünya mezelletine mahkûm değiliz. Biz hesabımızı önce yüce Tanrıya, sonra tarihimize veririz; ardından gökale atlara biner, geldiğimiz yerlere döneriz.

Biliniz, ihanete, kuduz ite karşı ülkü erlerinin çomakları daima ellerindedir. Çomak dediğim, yürektir, kalemdir, vecd halinde sevmektir, düşüncedir. Bıkmadan usanmadan, göz yaşı dökmeden bu yolda bir ülkü eri olarak düşman ile vuruşmak, devleti, milleti ve vatanı savunmak, nizâm-i âlemi yeniden tesis için bu uğurda çalışıp ömür tüketmektir. Kim bu sevda için nefes almıyor ve yaşamıyor ise, Türk ülküsünün eri değildir, Türkçü değildir. Kim bu yolda dünya mezelletine dalmış ise, bizden değildir.

Ben, Atsız Beği, önce romanlarından tanıdım. Beni masal denizinden tarih çağına çekip çıkardığında, onu, yazdığı tarihî romanlarından tanıdım. O benim kim olduğumdan elbet haberdar değildi. Ama o çağlarımda Atsız, benim için, beni Köktürk yiğitleriyle tanıştıran onlarla birlikte sefere çıkartan insandı. Beni, Feridun Fazıl'ın Akdeniz'e Türk leventleri ile sefere çıkarttığı zamanlardan geri döndürüp, Çine sefer yapan ordulara karıştıran, Atsız idi. O tarihlerde ben, onun tanımadığı nice büyük ve küçük okuyucularından biriydim. Bu duygular içinde altmışlı yıllara eriştim. Altmışlı yıllar, benim için onunla, büyük ülkü eri Atsız Beğ ile tanıştığım yıllardır.

Yakamda taşıdığım bozkurt rozeti, altmışlı yıllarda, önce Atsız Beğ'i yakından tanıyan gençler ile tanışmama imkân verdi.Bu yıllar, Orkun'un adını duyduğum yıllar. Afşin adına düzenlenen yarışmaya katıldığım yıllar.Her Türkçü genç gibi, birgün Böğü Alp,bir gün 'Kurtkaya, bir gün Kür Şad, bir gün Çine akına çıkan gözü pek çeri, birgün Urungu olduğum; bir gün Açlık yazıda, sonsuz dinginlik için ölen sevdiği kadını eğerinde tutup uçuruma at salan yiğitliği düşünerek ızdırıp çekip hayâl kurduğum, Kara Kağanlara öfke ve nefret kustuğum zamanlar.

Yalnızlığın ve ızdırabın, Türklük aşkı ile karışıp damarlarımda dolaştığı çağda, rûhum, **Bozkurtların ölümü** adlı öreste, **Bozkurtlar Diriliyor** adlı çekiçle döğülüp duruyordu.Atsız'ın bu eserlerini okuyan her birimiz, eminim buna benzer şeyler hissetmiş ve yaşamışızdır.

O zamanlar, bana öyle geliyordu ki, Atsız, bu eserlerde anlatılanları mutlaka o çağda yaşayıp görmüş ve bize, öylece yürekten anlatıyordu.O, üçbin yılın ve belki daha uzak bir geçmişin içinden çıkıp gelmiş, Köktürk çağını görüp yaşamış ve oradan yüzyılları delip kendini yirminci yüzyılda bulan bir Türk beyi, Kür Şad'ın Çin sarayı baskınından sağ kurtulan yiğidiydi. Başkası olamazdı, olanları başkası böylesine bilemezdi.

O günlerde ben onu, böyle bir çerçevede tasavvur ediyordum. Ve henüz kendisi ile tanışmayı da hayal edemiyordum. Bu yüzden romanlarını döne döne okuyup, bir yerde onu bulup ortaya çıkaracağımı düşünüyordum. O, bu olayların hangi kahramanıydı da, kendini okuyucuya karşı neden ustaca gizliyordu? Atsız'ı keşfetme, romanlarında yakalama hırsım, hangi kahraman olduğu-nu

bulma merakım o yıllarda, her iki eseri döne döne okumamı sağladı.

Her gece, bir ip ucu bulurmuyum derdiyle, Çin sarayına baskını inceliyordum. Acaba Üçoğul muydu, yoksa Böğü Alp mi? Kimdi o zaman Atsız, Urungu mu, Taçam mı ? Her gece bunları okur düşünür ama işin içinden bir türlü çıkamazdım.İçimi tarifi imkânsız bir heyecan sarar, kendimi olayların içinde tasavvur ederdim. Kendimi çoğu zaman, Bozkır yaylalarında sefere çıkanlar arasında bulurdum. Atsız, hangisiydi, acaba Altaydaki demirci kam usta mıydı? Altay'daki demircinin yaptığı bıçağa deli olurum. Ay ışığında, ya da gün batımına yakın sırrına vakıf olunabilir bir bıçaktı. Böğü Alp'in 'taş yerinde ağırdır Kağan' sözüne bayılırdım. O yıllarda bilemedim Atsız, hangi yiğit idi?

Atsız'ın sırrını yıllar sonra **Rûh Adam** ile anlayacaktım. O, Börükayı idi.Selim Pusat idi; hayır, o, kahramanların hepsi, hepsinin toplandığı ve çağımızda tecessüm ettiği bir Türk ulusu Atsız idi.Türklüğün,Türk ülküsünün ta kendisiydi.Bu kanaatimi, onun,1943 yılında bir yazısında okuduğum şu sözleri de pekiştiriyordu :

“Ben yalnız Türkçüyüm.Türk tarihinin içinde yüzüyorum. Diyebilirim ki her günüm 27 asrın içinde geçiyor. Bize kimin dost,kimin düşman olduğunu biliyorum. Onun için de hiçbir yabancı milleti sevmiyorum... izan sahipleri benim Türklük duygusundan ve millî gururdan başka hiçbir duyguya ve prensibe bağlı olmadığımı anlarlar... Ben,yabancı kaynaklı hiçbir fikri benimsemeğe tenezzül etmiyecek kadar millî şuur ve gurura malik bir Türküm.Siyasî, içtimâî mezhebim Türkçülüktür “[EN SİNSİ TEHLİKE, İST,1992,sh.67-68].

Evet, sonunda kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini öğrenmiştim. Atsız, buydu. O, Türk ülküsünün kendinde tecessüm eden, geçmişten geleceğe zamanları delip geçen, istediği çağda mola verip yoluna devam eden, sönmeye yüz tutan Türk ocaklarının ateşini yeniden yakıp giden Türklüğün eşsiz süvarisi Atsız idi.

Atsız, yüz yılları delip zamanımıza gelip çıktığında tarih, İstanbul şehrinde, 12 Ocak, 1905 yılını gösteriyordu. Tam, 27 yüzyılı delip geçerek, Türk tarihinin yeniden dirilişe geçeceği zamanlara geri dönüyordu. Yıkımlar içinde bedenlenip büyüdü, Kuvây-ı Milliye ateşi ile çelikleşti, dönülmez Türk ülküsü seferine çıktı. Dirilişin daha şanlı, geçmişten daha muhteşem olması için, askerliğe sarıldı, bilime ve öğretmenliğe sarıldı, şâirliği hep seferden sefere rastlar. O, şanlı tarihi bilgeliğiyle gençlere, çocuklara anlatır. Türklük düşmanlarıyla, fikri mücadele planında amansız mücadelelere girerdi.

Savaş meydanında Türklük düşmanlarıyla, ölesiye kalasıya tam ercesine mücadele etti. Doğruları uğruna uğradığı sürgünleri, rütbe tenzillerini, tabutlukları, diri diri mezara konuşları göğüsledi, acı çekti, ızdırap çekti, ne ağladı, ne yakındı. Çoğu zaman yalnızlığı ve ızdırabı, Türkçülük mücadelesinde bir enerji kaynağı gibi kullandı. Her sürgünü, Türklük için açtığı şanlı savaşın bir seferi gibi yaşadı. Bu dünyanın kırıyla elini asla kirletmedi.

Dünyada Türk ülküsü için yaşayan erlere dünya kırı bulaşmaz. Çünkü onlar, bu dünyada sadece, Türkün, Türklüğün aşkı üzerine nefes alır, ömür tüketirler. Bu aşk uğruna yaşanacak hayat da, varılacak ölüm de güzeldir.

Hayat ve ölüm arasında, bir tercih yapılacaksa, ülkü eri, yaşamak yerine şanlı Türk ülküsü uğruna ölümü seçer. Atsız için de, yegâne hayat yolu budur:

”Hayat ve ölüm..Bunların ikisi de güzeldir. Fakat esas ve ebedî olan ölümdür. Öteki bir rüya kadar geçici ve aldaticıdır. Büyük ve esrarlı kâinatın bağrında yatmak.. İşte bizim nasibimiz budur. Bu nasibimizi almadan önceki kısa rüya âleminde kendimizi ölüm kadar ebedi bir fikre vermek ve fikir uğrunda harcamak gibi yüksek bir ülküye kaptırmaktan şerefli ne olabilir? Bu ölüm,bizi, gayemize, Tanrı Dağı’nda bekleyen ataların rûhuna ve Tanrı’ya kavuşturacak şanlı ve güzel bir ölümdür. Bu ölümün güzelliği ile, içki ve şehvet içindeki hayatın çirkinliğini düşünmek, gerçeği anlamaya da yardım edecektir”

[Türk ülküsü,İstanbul,1995, sh.109-110].

Ben, dünya kirine bağlanmış bir hayat yerine, Türk ülküsü uğruna mücadele ederek ölüme uzanan hayatı tercih eden Atsız Beğ ile, ilk kez Süleymaniye’de çalıştığı sıralarda tanıştım. Süleymaniye’ye Ahmet ile ziyaretine gidip tanıştım. Yıl, altmış dört olsa gerek. Hatırladığım, bir tahta masa ve vakur bir adamın bizi büyük adam yerine koyup misafir etmesi, konuşması, çay ısmarlamasıdır. O sıralarda Kerküklü genç öğrenci arkadaşların dertleri ile uğraşıyorduk.Yanımızda onlardan Suphi veya bir başkası vardı, şimdi tam hatırlıyamıyorum .

Sohbet sırasında, söz, Kerkük’ün Türkiye’ye nasıl katılacağı üzerinde geldi dayandı. Soruyu sanırım Kerküklü arkadaşlardan biri sormuştu. Atsız Beğ, büyük bir ciddiyetle: **“Bu işin en kolay halledilme yolu, Kerkük’ün Türkiye’yi kendine katmasıdır.”** demişti. Tabii bunu, öfkesinden, Türkiye’yi yönetenlerin duyarsızlığından dolayı kinaye olarak söylemişti. Doğrusu, tarih onu bu öfkesinden dolayı bugün de utandırmıyor, haklı çıkarıyor, yazık! Atsız’ın, Türklüğün kalp sızısını dindire-

cek yiğitler dönülmez seferlere çıkmış!. Bugün, Türkün acısını, sızısını, yalnızlığını dindirecek yiğitlerimiz ülkeyi sahipsiz bırakmışlar sanki!..

Doğru demişti Atsız, Türkiye Kerkük Türklerini kurtaramaz!. Bu ülkede Türkün hakkını satacak şebekeler var da, koruyacak yiğitler yok mu dersiniz? Ama ne dersiniz deyiniz; bugün Kerkük yalnız, ızdırap içinde, dünyanın gözleri önünde boğazlanmaya bırakılmış; kasabı palazlatan yüzlerin yüzüzlüğüne bakın!. Elden medet umarak yola çıkanların bizi gelip çıkardığı çıkmaza bakın!.. Bundan dolayı, iş yine Allah'a kalmıştır beyler.

Biz dün kimdik, bugün neyiz, yarın başı-mıza neler gelecek bilmiyoruz. Geçmişimizi yitirdik, geleceğimizi kararttık, sizi pek hatırlamıyorlar. Siz, bize “biz Türküz, Türkmenez” diyorsunuz, biz sizden miyiz, bilmiyoruz diyenler var. Kimileri diyorlar, bilmediğimiz insanlar yüzünden ekmeğimizden, ahırımızdan, rahatımızdan olamayız. Kerküklüm, yiğidim, dar zamanda, zor zamanda, yaman çağımdayım. Burada insanların kimliğini, bilincini ve aklını çalmışlar; insanlar cedlerinden, miraslarından, tarihlerinden habersizdir, bilesin!.. Biliyorum, bunlar sizi boğazlanmaktan, beni bu utançla tarih içinde yer almaktan kurtarmaz.

Bir ülkenin ufuklarından ülkü ve erdem göç etmiş ise, ve o ülkeyi kollayıp koruyacaklar izinde ise, vay o ülkenin geleceğine. Böyle bir durumda, o ülkenin geleceğinden korkmak gerekir! Öyle bir ülkenin adı **yaşar olsa**, inanın yaşamaz, sonu tarih mezarlığı olur. Ama, diyorum, böyle bir duruma getirilmek istenen ülke, Türk ülkesi, sonunda kurtulur ve yaşar veya hayatın sonu olur.

Türk milleti, kanaat getirirse ölümün gelip dayandığına, inanın, küllerinden kıvılcım çıkarır, yanacaksa

cihanı yakar bitirir, tarihi bitirir, dünyanın kaderi buraya kadar der, bitirir. Sanmayın bu dünyada bu kirli ihanet çağı kapanmaz; Türk için bir daha diriliş olmaz; olur, dünya var olmaya devam edecekse, bu cihanda, yeniden bir Türk dirilişi olur.

Yaşadığımız ve gördüğümüz bu çağda, hepimizi derinden yaralayan, dost ve müttefik varsayıp algılatırıldığımız ülkelerin akıl almaz, hiçbir kitaba sığmaz düşmanlığıdır. Şunların Türkiye'ye karşı kurduğu gizli ve sinsiyıkım planlarına bakın! Bunları bilip bilmezden gele gele bugüne gelip dayandık! Yeter artık, dosta dost, düşmana düşman olalım. Ülkeyi idare edenlerin de, edeceklerin de adam gibi dik durma zamanıdır. Gelin elbirliğiyle bu zamanı boşa tüketmeyelim.

Bu küstahlıklara yaşasaydı, ne M.Kemâl Atatürk, ne Atsız Beğ cevap vermezlik ederdi. Dosta dostluk gösterir, düşmana düşmanlığının bedelini ödetirlerdi. Her ikisi de artık bu ülkede her bağlamda mevcut değildir.” **Bağımsızlık benim karakterimdir**’ diyen Atatürk’ün tam bağımsızlık mücadelesi terk edilmiştir. Heyhaat, bugün Türk vatanında, Atatürk’ün kurduğu tam bağımsız bir Türk Cumhuriyeti de, artık yoktur.

Buradan açıkça çağırıyorum: Vardır, diyen bir yiğit varsa beri gelsin; hangi makamda olur ise olsun, buyursun meydana gelsin; bu meydana yüce bilgeliğini kanıtlasın, Türk cumhuriyetinin bugün bağımsız varlığını bize ve dünyaya kanıtlasın! Bizi ele güne güldürmeden, bize bugün nasıl bir bağımsızlığa sahip olduğumuzu anlatsın!

Alev Alatlı sanırım, ‘**Orda kimse yok mu?**’ diye soruyordu. Belki soru başkasınındı, tam hatırlamıyorum.Sorunun cevabını sordum, soruşturdum: **Orda da,**

burda da kimse yok! Adam arama, adam yok, hepsi kaybolmuş ortadan. İşlem tamam, diyorlar. Bu gerçek yüreğimi acıtıyor, kanatıyor ve ızdırap veriyor. Zamanı dünyanın kiri uğruna satanlara kahroluyorum. Bu cehen-nemin reklamı daha ne kadar sürecek, daha ne kadar zaman bu aldatmacalara Türk milleti katlanacak, bilmi-yorum. Benim soruma verilen cevap bu ülkede bir gerçek mi, bir kötü rivayetten ibaret mi, birileri bir cevap versin, kâbustan kurtulalım.Ülküsüz yürünmez, millî hedefsiz yol alınmaz, sürü olunur.

M.Kemâl Atatürk, bu ülkede, '**Yıldırımlar Yara-tan bir ırkın ahfadıyız**' diyenlerin ocağındandır. Ardına, tam bağımsız Türk Cumhuriyeti'ni dünyanın en üstün medeniyetine çıkaracak mirasçılar, emanet sahipleri geride bırakmıştı. Atatürk, Türk ırkının ahfadıydı ve Atsız da öyle. Atatürk de, Atsız da, bu ırkın yaşaması için ömür tüketti. Bunları hatırlıyor musunuz? Peki, soruyorum, ya siz kimlerin ahfadısınız ve neyin bekçisisiniz?

Evini korumaktan, ona çeki düzen vermek-ten aciz insana, adam mı derler. Derler, çağımızda devlet adamı geçinen, ülkesi yıkılacak olanlara derler. Hinoğlu hinler tezgâhı kurarlar, adamı alırlar aralarına, aslansın, ne büyüksün derler, reformlara devam et derler. Kurtulduk derken yıkılışını seyrettirirler. Türk milleti bu filmi gör-dü, yaşadı ve canını dişine takıp ölümden kurtuldu. Bu gerçeği unutmayalım.

Bilir misiniz, bir imparatorluk, o günün Avrupa ülkelerinin yaptırttığı reformlar ile, Islahat Fermanı ile yıkıma götürüldü. O zaman da bu reformlar, o günün AB'sine alınma şartıydı, tıpkı bugünkü gibi.Toprak da aldılar, ama aldıklarıyla doymadılar, sonunda sözlerinde durmadılar, imparatorluğu yıktılar. Ellerinizle palazlandır-

dığınız aşiret ağaları meydan okuyor. Dost ve muttefik dediğiniz, hem içerde hem dışarda teröristler ile işbirliği yapıyor, geleceği dizayn ediyor. Aç gözünü artık, uyan Türkiyem, uyan ey halkım, gözünü aç artık!.. Bu gidiş, o gidiş.Allah serencamımızı o akibetten korusun!..

Bilir misiniz, bundan senelerce evvel, Atsız Beğ, memlekette başgösteren gizli siyasî Kürtçülük tehlikesine karşı, dergisinde yazdığı açık mektuplar ile zamanında devleti uyarmıştı. Bilir misiniz, bu tehlikeyi yazdı diye Atsız'ı hapse attınız. Ey bu ülkeye bir zaman hükumran olanlar, bu gerçeği şimdi hatırlıyor musunuz? Şimdi vatan uğruna ölen Türk şehitlerine sadece arkada kalan anaları ağlıyor? Söyleyin, onlara başka kim sahip çıkıyor, haklarını kim koruyor bu ülkede? Analarından başka, bu ülkede kim onların hesabını soracak yüreğe sahip? Bir aldiran, bir durup düşünen baş görmedim, yazık, eyvah, çok yazık!..

Bir köy düşünün hanımlar, beyler!

Orda kuduz itler etrafa salıverilmiş, taşlar bağlanmış, insanlar çaresiz!. Dünya teröristi meydan okuyor, her köyü böyle mum etmeyi planlamış!. Düşünün böyle köylerden bir köy. O köyde, dünyadan habersiz, hergün uyuyan çaresiz bir köy kâhyası; köpeklerin sahibi ile ülfete dalmış bir vekilharç; eli kolu bağlanmış gibi melûl melûl bakan bir bekçi; olanlara değişim diye çanak tutan dellal; eli böğründe efendisine muntazır el buyruğu bekleyen bir muhtar; bütün bunları o köye yaptırana bezirganlık eden bir çerçi var! Varın böyle bir köy düşünün! Bu durumda o köyde ahali kimden medet umsun, nasıl çaresiz kalmasın? Bu durumda onlar kime dert yansın! Ben, böyle bir köye,

bu ne yapacağını bilmez duruma gelmiş köylülere ve onların geleceğine acırım!.

Böyle bir köyde yaşamak zor, nefes almak imkânsız. Türk coğrafyasında böyle bir Türk yurdu görmek, düşünmek sadece bir bitmez ızdırap kaynağı olur. Ben öleyim, böyle bir Türk yurdu görmeyeyim, düşünmeyeyim. Benim, ulu yurdumun boylarından umudum var. Bu karanlık bitecek, yarın mutlaka aydınlık olacaktır. Ben bu cihanda, Kuvây-ı Milliyeyi yaratan, bu dünyada nizâm-ı âlemi ihdas eden bir ırkın çocuğuyum. Türk milleti, bunları dün yarattı, bugün yine yaratmaya muktedirdir, eyvallah, buna imanım var. Ancak, dar zamanda, zor zamanda, yaman çağdayız.

Hanımlar,beyler!

Yaman çağımızda, bir olma, birlik kurma çağındayız. Düşünceler birleşmeli, yürekler birleşmeli, zihinler aynı hedefe kitlenmeli ve dünden çok çalışmalıyız. Bir olanlar, dik duranlar, zafere erişirler. Bu millet, yine ihtiyaç duyduğu liderlere muhtaçtır. Ortaya çıkanlar, bu gerçeğe dönmelidir, ham hayaller peşinde koşmamalıdır. Kendilerine de, bu ülkeye de yarın daha büyük acılar çektirmeye hakları yoktur, bu gerçeği bilmeliler.

Atsız diyor ki:

“Millî şuur ve gurura mâlik liderlerin en büyük faydası, toplumu aşağılık duygusuna düşmekten korumaktır. Bir millet büyük iş yapabilmek için, kendisinin büyük millet olduğu inancını duymalıdır. Atatürk devrinde, Türk milleti nüfus,servet, teknik ve kültür bakımından bugüne göre çok geride olmasına rağmen, mânevî güç bakımından kudretliydi ve onun

içindir ki, kendisinde her tehlikeyi yenebilmek inanç ve kuvveti buluyordu”

[Türk ülküsü.İstanbul,1995.sh.116].

Şimdi, bugün, çekilen ızdırabın kaynağını daha iyi anladığınıza şüphem yoktur. Dik duran bir öndere susamışlığımız var. Millî şuura ve gurura mâlik önderlere ihtiyacımız var. Hedefi ve kudreti nasıl kullanacağını bilmeyenlerin, bir ülkede girişeceği kalkınma başarılı olamaz, zafere erişemez. Böyle liderlerin elinde bir ülke ancak başkalarına uşak olur. Aşağılık duygusuna tutsak önderlerle bir yere varılamaz.Çünkü :

“ önderlerde ve aydınlarda aşağılık duy-gusu olursa, o milletin kalkınmasına imkân yoktur. Çünkü kalkınma hamlelerinin boşuna olacağı kuruntusu rûhlara işlenmiş, gönüller ümitsizlikle dolmuştur. Zafer hiçbir zaman, mahvolduklarını sananlar tarafından kazanılmaz”[Türk ülküsü.İstanbul,1995,sh.116].

Türk vatanında, Türk varlığına ve kudretine inancı olan önderler kalkınmayı başarabilir. Bu bilince sahip önderler hangi siyasî anlayışa sahip olursa olsun, yeterli Türk varlığına ve kudretine inancı tam ve eksiksiz olsun. O zaman görün bu kalkınma hamlesi nasıl olacak ve zafere erişecektir:

“Türk milletinin kalkınması derken, bu harekete, gönülleri heyecanla çarpıştıracak ve yurttaşları fedâkârlığa ve hattâ kahramanlığa sürükleyecek bir anlam vermek.. birinci şarttır. Kültürü, bilimi, tekniği ile birlikte, ahlâkı ve erdemi ile de ileri ve üstün olacak Türkiye.. Yoksa, sadece refah ve zenginlik için yapılacak hamlenin, bir ticaretevi hareketinden farkı yoktur” [Türk ülküsü. İstanbul, 1995; sh.117].

Biz, bu güzellikleri bunca zaman tatmadık, ezdirildik, tekmelendik, aşağılandık, çuval giydirilip başımıza horlandık, insanlarımızın ömrü geçim derdiyle tkettirildi, onları dşunemez hale getirildik. Őhitlerin neden Őhit düştüğüne, kimin ve neyin uğruna hayatlarını yitirdiğine yüreklerimiz yanmaz, beyinlerimiz bir cevap veremez, dşunemez sürülere dnştk; yazık, eyvaah, biz nereye gidiyoruz beyler, haberi olan var mı?

Atsız, ülküsünü, ızdırabını ve yalnızlığını derin aşkı ile birleştirerek, sadece 27 yüzyıllık tarihin içinde dolaşmaz, aynı zamanda bu süreç içinde düşmanları ile hiç birseyden korkmaksızın vuruşup durur. Toptan tanktan daha korkutucu bir kalemi, bir sözü vardır. Türklüğe her saldırıyı anında cevaplamaz ise, gündüz rahat etmez, gece uyuyamaz bir lk eridir.

Atsız'ın ilk büyük isyanı, Türk tarihçiliğinin dünya çapında yetişmiş bilgini Zeki Velidi Togan'a karşı yapılan haksızlığa karşı çıkışıdır. Mkafatı, niversite'den alınıp Malatya Ortaokuluna tenzili rütbe ile sürülme olmuştur. Bilimi savunmanın cezası budur. Atsız, hocası gibi, tarih bilimi dendiğinde bilimden zerre taviz vermez. Orada duyguya, tarafgirliğe yer tanımaz. Orada hileye, kayırmaya, ideolojik bakışa tahammülü yoktur. Tarih, gerçeğin ta kendisine ışık tutmalıdır. Bu yönüyle Atsız, hocası Togan'ı titizlikle izler. Dünya tarihçiliğinde saygınlıkları, onların bu taviz tanımaz tarih bilimine olan saygı ve bağlılıklarıdır.

Ülkeyi ve devleti, vatan hainlerine karşı savunmanın bedeli ise, Atsız ve yoldaşları için, İnönü'nün 1944 yılında atırtmış olduğu 'Irğılılık ve Turancılık davası' denen 'Tabutluk' olayı olmuştur. İşin ilginç yanı, o tarihlere kadar okulların bir kısmına ğrenciler, Türk ırkı

esasına göre alınmakta ve bu durum, o günün gazetelerinde ilân edilmektedir. Atatürk'ün mirası da, o çağda bu şekilde, kısmen de olsa, bir kısım mekteplerde devam etmektedir. Fakat, zavallıların korku ve yetersizliklerine mahkûm yaşadığı bu çağda, Atsız, İnönü'nün sayesinde, komünistlere karşı tek başına savunduğu devletin mahkemeleri tarafından, neden hainlere saldırıyorsun, diye yargılanıyordu.

Atsız, 9 Mayıs 1944 yılında tevkif edildi, İnönü'nün ve yoldaşlarının zulmüne uğradı, ışsız çukurlarda irade talimine tabi tutuldu. Uydurmadan bir tiyatro kuruldu ve mahkemeye çıkarıldı. Bir tarih şaheseri olan savunmasında yer alan sözlerden bir kaç:

“..Kimseden haksız bir şey talep etmiyoruz. Atalarımızdan kalan mirasın, mefahirimizin gömülü olduğu toprakların bizim olması ülküsünü kalbimizde taşıyoruz. Oraları unutmamak istiyoruz. Ben bunları şahsım için istemiyorum. Oralarda çiftlik veya apartman yapacak değilim... Kimin hain kimin vatanperver olduğunu tarih tayin edecektir. Hatta etmiştir bile... Kimsenin görüp bilmediği vasiyetnamemde, bazı şahısları sevmediğim için beni hiçbir kanun, hiçbir mahkeme mahkûm edemez. Ben herkesin sevdiği insanları sevmeğe mecbur değilim..... Bütün didinmelerden sonra büyük kâinat manzumesinde meçhul bir zerre olacağımızı düşünüyor ve bu kadar boş bir neticeye varmadan önceki şu kısa misafirlikte, insanların vicdanına karışmak hamakatını gösterenlere acıyorum... Hiçbir hakiki bahtiyarlığın bulunmadığına kani olduğum dünyada tek vazife ve teselli bildiğim ülkü, şahıslardan sıyrılmış yüksek bir duygu ve düşüncedir. O, çirkin yüzlü ölümü bile güzelleştirip bir

sevgili gibi bağrımıza bastırır. Hayatın zehir zemberek kasırgalarını ruhumuzda Nisan rüzgârı gibi estirir. Acıların önünde bizi granit heykeller gibi susturur... Ben de bu yolun üzerindeyim. Mazide ve istikbalde yaşyarak, fakat bugünden iğrenerek bu yolun üzerindeyim..” [Türk ÷lküsü.İstanbul,1956, sh.14-15].

Temyiz,Türk ordusu paşalarının ananevi şeref ve celadetine uygun karar verdi ve ‘ırkçılık’ diye bir suç olamayacağına, bunun Türk milliyetçiliğinin tabii bir unsuru ve her Türk’ün hakkı olduğunu açıkça belirtip, tiyatrovare kararı bozdu. Türkçüler beraat etti. Çünkü, onlar: **‘Yıldırımlar yaratan bir ırkın ahfadıyız’** diyen bir ocağın paşalarıydı. Bunu hangi Türk paşası unutabilir! Unutana ben Türk paşası mı derim!..

Biliniz bu dünyada, kuduz itlerin salıverildiği, taşların bağlandığı çağ sürüp gitmez. Biliniz er geç bir gün, Türk şafağı yeniden, mutlaka doğacaktır. Doğacaktır; doğmaz ise, dünya durur, medeniyet yürümez. Tanrı bize gösterdi ki, tarihin yüce kanunu budur, değişmez! Eminim, bu gidişin sonunda: Köpekler bağlanacak, taşlar çözülecek, insanlar özgürlüğüne kavuşacak, medeniyet yürüyecek ve tarih, akışını sürdürecektir. Bu yolda uğraş verenlere, kutlu olsun zafer. Ben görmesem, sen görmesen ne çıkar, elbet Tanrıdağında rûhlar olur bahtiyar.. Ebedî ve ezeli zamana karışıp yeni bir serencamı yaşarız.

Izdırap çek, inleme,ses çıkarmadan aşın/ bir damla da olsa, acizliktir göz yaşın, sözünü düşünürüm, çalışırım, inlemem! Ne diz çökerim, ne mücadeleden dönerim. Ben bu yola Çin sarayını vuranların çağında çıktım.Yürümeye çalışırım bu yol üstünde, gücüm yettiğince yürürüm.Yürürüm, emanetçi gelinceye dek. Değmeden dün-

yanın kiri üzerime, Tanrıya sığınırım ve gökalaya atlayıp sürerim Tanrı dağlarına, Orhun ırmağı kıyılarına .N'ola,ben de onlar gibi bir rûh adam olsam, karışsam aralarına.Hangi rûh bundan bahtiyar olmaz.Ben de, atımı sürer, Orhun ırmağı kıyılarına yayılmış obalar arasına karışıyorum.Bu obalardan birinde, Bilge TONU AK AĞA'yı erlere tarihten konuşurken dinlerim.

Ve yine Köktürk çerilerinin arasına karışıp Tanrı kulu yoldaşı bulurum, dertleşirim. Bir zaman, Köktürk çerileri arasında bize de söz düşer,ağız açarsak, Atsız Beğ'in Türk yurtlarında arkada bıraktığı macerayı, olanı biteni anlatırım. Ben anlatırım çadırın önündeki ateşin karşısında, Çin sarayı vurulanda gördüğüm Karaozan kopuzun tellerinde sözüme eşlik eder. Ve bu büyük şölenin erleriyle yeni ve gerçek bir zafere at sürmek üzere, yarın için söylenmiş türkülerin avazesini birlikte cihana salarız.

Böyle bir diyara henüz varmadık, ama varacağız. Bilmiyorum, benim için menzil uzak mı, yakın mı? Tanrı'nın biçtiği zamanı kim bilebilir? Atsız Beğ'i, yani Türk ülküsünü anlatmaya çalışıyorum aklımca. Bir an araya girdim, sözü değiştirdim. Sözü zorluğunu aşmak istedim. Söz nerede kalmıştı, evet, Atsız, Türk ülküsüne dönüşmüş, diyordum ya. Bu fikir, bende **Rûh Adam**'ı okuduğumda yerini buldu.

Doğru düşünmüşüm, dedim. Köktürk ulusu Atsız, kendisini orada yakalamama izin vermişti, onun nereden gelip nereye gittiğini o zaman anlamıştım. O, yirmiyedi yüzyılı bir rûhta cem edip bedeninde taşıyan adamdı. O, bütün zamanlar içinde var olan Türklüğün ta kendisiydi; yaşadığı zamanda yaşayanlara Atsız diye görünmüştü. Bildiler, bilemediler ve fakat, Atsız buydu.

Dolayısıyla, benim için Atsız, Türk ölkü-sünün bizatihi kendisidir.Türk ölküsü, tarihin öte-lerinden kopup gelmiş bu ulu kişinin bedeniyle bedenlenmiş, ete kemiğe bürünmüş ve çağımızda cihana **Atsız** diye görünmüştür.

Atsız, Türk ölküsü bayrağını, M.Kemâl Atatürk'ün bıraktığı yerden eline alıp tek başına korumaya yücelt-meye çalışmıştır. Türklüğe karşı açılmış her haçlı seferini, her iç kalkışmayı ifşa ettikçe, onu, kendi devletinde kendini bilmezler, mahkumiyetle tecziye etmişlerdir. Ama o, hiç yılmamıştır. O bugün burada yaşıyor. Dün, onu fikren öldürmek, mahkûm etmek isteyenler, bugün çukurlarında unutulmuştur. Oysa Atsız, bir Türk ulusu gibi, bugün yaşıyor ve bilinen tarihî yaşı ile tam yedibin yüz yaşındadır. Bu yurttaki Türkler yok olmadıkça nice yüzyıllar Atsız, Türk ölküsü diye yaşayacaktır. O zaman sormak gerekir, Türk ölküsü nedir, diye.Burada sözü sahibine, kendine, Atsız Beğ'e bırakmak gerekiyor :

”Türk ölküsü, Türk büyüklüğü ve Türk kudreti isteği ve inancıdır.. Milli bir ölkü olmadıktan sonra, insanın hayvandan ne farkı kalır? Ölümden korkma-yan, ıztırdan kaçmayan, kuvvetli ile savaşı göze alan yaratık, ancak ölkücü insandır... Dini inancı da içine almış olan millî ölkü, insanları sürükleyen, güçlendiren ve asilleştiren bu duygu ve düşüncedir”

[Atsız, Türk Ölküsü.İstanbul, 1995,sh.8-9].

Atsız, ölküyü, milletleri ileriye, geleceğe başarıyla hareket ettiren yegâne güç kaynağı görür. O, bir milleti her türlü tehlike ve zayıflıklardan kurtaracak tek çıkış yoludur. Ölküsü olmayan toplumlar, milletler, önünde sonunda dağılmağa, yok olmaya mahkumdur. Onları birleştirecek, birlikte hareket etmeye sevk edecek aralarında ortak bir hedef, bir ulvi bağ yoktur. Türk

lks, bizi, tarihten geldiğimiz gibi, geleceğin tarihine taşıyacak yegâne yürütücü, yaratıcı enerji kaynağımızdır. Kahramanlar, yni devlet adamları, yöneticiler bu gerçeği görüp ona göre hareket ettikleri zaman, millet, manen ve madde-ten istenen olgunluğa erişir, erişkin,yetkin bir ‘nizâm-ı âlem’ efendisi olur.

Dn bir kanalda, bir zamanlar nizâm-ı âlem efendisi olan milletimiz ile ilgili bir haber vardı. Dünya zerinde Türk medeniyetinin bin yılına bir kuşbakışı sergi açılmış Londra’da; herkes şaşkınlıkla seyrediyormuş! Yirmi birinci yüzyıl Avrupasında, şu cehaletin katmerlisine bakınız! Nihyet ‘dank’ etmiş cahil Avrupa halklarının beynine!

Tabii onların, bu gerçeği yüzyıllar boyu kendilerinden saklayan, aksini söyleyen, kr bırakan aydınlardan, gözleri kararmış papazlarından hesap sormaları gerekir. Fakat, kendi halkını bu kuşbakışı tarih serencamından bile habersiz, şuursuz bırakanlara ne denir, bilemiyorum, cevabı size bırakıyorum.

Sergiyi hazırlayanlar arasında bir bilge Türk hanımefendisi vardı; sözünün eri bir kişi idi. Londra’da sergilenen Türk medeniyetini yaratan Türk’ten elin cahillerine söz ediyordu: “**Farklı bir ırk, farklı bir millet. Uzaktan bir kuş bakışı. Bin yıl ötesinden bir bakış, bir kuş bakışı**”. Evet, bu sözleri atalarının medeniyeti üzerine bir Türk hanımefendisi söylüyordu. Hanımefendi ırkına yaraşanı yapıyordu. Binlerce alkış, yüreklerden, gönüllerden. Cahillere, yüzyılların zavallılarına Atalarımızın medeniyetinden bir serencam gösterip, Avrupanın zavallı halkını aydınlatıyordu!

Evet, bugün bize tepeden bakanların yer-yüzünde olmadığı çağda, atalarımız dünyaya düzen, tarihe hız,

medeniyet dünyasına yaratıcılık nedir diye öğretiyordu. Bu muhteşem tarihin çocuklarına, torunlarına ne oldu, nerelerde helâk olmaktadır, bilen var mı? Soran var mı, düşünen, çâre arayan var mı? Ecdadının yaptıklarını öğrenip onlara yenilerini ve daha muhteşemlerini koyacak nesilleri yetştirmeliyiz. Geçmişle övünüp kalacak, başkalarına kul olacak nesiller değil; geleceğin ihtişamını yaratacak, yine nizâm-ı âlem efendisi olacak nesiller yetştirmeliyiz. Bu devletin, bu milletin çocuklarının gerçek anlamda yaratıcı yeteneklerini ortaya çıkaracak bir millî eğitime ihtiyacı vardır. Kendine güvenen, tarihini bilen, büyüme isteği ile dolu, yaratıcı ve çalışkan, hedefi belli Türk ülküsüne inanmış nesiller yetştirecek bir millî eğitime ihtiyaç vardır.

Bir kere insan Türk ülküsüne inanmış ve rûhu bu istekle dolu ise, bu vatan, bu bayrak ve bu millet için gerektiğinde düşünmeden, gözünü kırpmadan ölüme gider. Böyle bir insan, yaşarken, Türk ülküsünün gerçekleşmesi yolunda, ter dökmez, bilim yapmaz, teknoloji üretmez de ne yapar? Elbet ömrü bu yollarda tükenecektir.

Evet, böyle bir insanın ömrü bu yollarda tükendi. O insan, bugün burada konuşmamıza, bir araya gelmemize yol açan ‘nizâm-ı âlem’ erlerinden rahmetli Atsız Beğ’dir. Fâni bedeni, Osmanağa camii avlusundan uğurlanıp rûhu Gökala atına binip Tanrı Dağı eteklerine doğru yol aldığında, tarih 12 Aralık 1975’i gösteriyordu. Bugün, çok sevdiği Kür Şad’ın ordusundan bir günlüğüne izin alıp gelerek aramızda varlığını hissettiriyor; rûhu aramızda dolaşıyor. Bunu şu anda hissediyorum. Şimdi kulağıma şöyle diyor: ”**Biliyorum, diyor, anılmaktan kim, hangi rûh hoşlanmaz. Ama, Dursun, sözü**

uzatma, artık burada dur, buyruk var ben Tanrı Dağı eteklerine döneceğim” diyor ve burada sözü bırakıp:

Türk milleti bu dünyada var oldukça, Türk ülkesi Atsız ebedî vatanında ebediyen yaşayacaktır, diyorum.

**NİHAL ATSIZ'IN
TÜRKÇÜLÜĞÜ VE TÜRK DÜNYASINA BAKIŞI**

ÖMER ÖZCAN (*)

Cumhuriyet dönemi Türk düşünce hayatında iz bırakan önemli isimlerin başında gelen Atsız hakkında şöhretine mütenasip araştırmaların yapıldığını söylemek oldukça zordur. Adeta efsaneleştirilen ismi yüzünden birçok araştırmacı yapacakları ilmi mesainin ileride sıkıntı doğuracağı ve husumet çekmeme düşüncesiyle ondan uzak durmayı tercih etmişlerdir .

Vefatından sonraki ilk yıllarda çıkarılan hatıra kitabı hakkındaki en derli toplu çalışmadır. ¹ Ölümünün ikinci yıldönümünde hakkında bir kitap çıkarılması tasarlanmış, yakın arkadaşlarından yazılar derlenmiş, bazı sebeplerle sonuçlanamayan çalışma maalesef yıllar sonra basılma imkanı bulabilmiştir.² Öğrencisi Deliorman, hocası hakkındaki hatıralarını önce Orta Doğu gazetesinde tefrika halinde neşrettikten sonra kitap haline getirmiştir.³ Oldukça geniş olan çevresine yazdığı mektupların ancak bir kısmı toplanabilmiş, bazıları Orkun dergisinde neşredildikten sonra kitap olarak basılmıştır.⁴

(*) Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Üyesi

¹ Atsız Armağanı , (Haz. E.Güngör , M.N.Hacıeminoğlu, M.Kafalı , O.F.Sertkaya) ,İstanbul 1976

² Türkçülerin Kaleminden Atsız ,(Haz .Refet Köriklü-Cengiz Yavan) , İstanbul 2000, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayını . Atsız ve Türkçülük hareketi hakkında bazı makale topluları neşredilmiştir : 3 Mayıs 1944 50.Yıl Türkçülük Armağanı , Haz. İsmail Aka, Turan Akkoyunlu, Cansever Tanyeri, Cahit Telci, İzmir 1994 , Nihal Atsız ve Nejdet Sançar Armağanı , Yay. Kur. İsmail Aka , Turan Akkoyun, Mustafa Turan , Afyon 1995 , Medrese Kitapevi . 3 Mayıs Türkçüler Günü Antolojisi , Birinci Cilt , Ankara 1967 , Türk Milliyetçiler Birliği Ankara Ocağı Yayınları .

³ Altan Deliorman , Tanıdığım Atsız , 2. Baskı , Orkun Yayınları ,İstanbul 2000

⁴ Yücel Hacaloğlu , Atsız'ın Mektupları , Orkun Yayınları , İstanbul 2001

Dr. Fethi Tevetoğlu, büyük Türkçü, edip Ahmet Hikmet Müftüoğlu hakkındaki eserinin girişinde önce onun fizik ve moral tarifini yapmıştır. Atsız'ın fizik ve moral tarifinin yapılabilmesi için öncelikle yetiştiği eğitim ortamlarının iyi bilinmesi gerekmektedir. İlk, orta ve lise öğrenimlerini İstanbul'da muhtelif okullarda yapmıştır. Askeri Tıbbiye'nin cnc sınıfından 1925 yılında tard cezası ile uzaklaştırılmıştır. 1926 yılında İstanbul ni-versitesi Edebiyat Fakültesi Edebiyat bölümüne ve İstanbul niversitesi'nin yatılı kısmı olan yüksek Muallim Mektebi'ne yazılmıştır. Bir hafta sonra askere çağrılmış, tecil talebinin kabul edilmemesi üzerine askerliğini 9 ay olarak (28 Etim 1926-28 Temmuz 1927) İstanbul'da Taşkışla'da 5.piyade alayında er olarak yapmıştır.⁵ O tarihlerde Türk Dili ve Edebiyat bölümünde, Türk Dili Ragıp Hulusi zdem, Garb edebiyatı Yusuf şerif Bey, Arap Edebiyatı O. Rescher ⁶, Namık Kemal'in oğlu şerhü'l-mtn Ali Ekrem Bolayır, Türk Tarihi Zeki Velidi Togan, İran Edebiyatı Tarihi Ferit Kam, İçtimaiyat İ-

---

⁵ Osman F. Sertkaya , Nihal Atsız , Ankara 1987 , s.4

⁶ Atsız , 1932 yılında Atsız Mecmua'nın 17. sayısında 'Darülfünunun Kara , Daha Doğrusu Bir Tabirle Yüz Kızartacak Listesi ' isimli yazısında bu hocasının portresini çizmiştir ; Alman Yahudisi olduğunu ,Türkçeyi iyi konuşamadığını ,verdiği Arap Edebiyatı Tarihi dersinin Arap şairleri Biyografisi mahiyetinde olduğunu , eserlerini yalnız yetmiş nüsha bastırıp , yalnız muayyen kütüphane ve bayilerle mübadele ettiğini , bir vazifesinin de nadide yazma kitapları toplayıp Almanya'ya göndermek olduğunu belirtmiştir .(bk. Altan Deliorman ,Ruh Adam'daki Gerçek Kahramanlar ,Yek=Osman Reşer , Orkun , sayı 20 , Ekim 1999 , s.25

mail Hakkı Baltacıoğlu ve Türk Edebiyatı Tarihi Fuat Köprülü tarafından okutuluyordu.⁷

Atsız'ın yüksek hayatı boyunca gece gündüz birlikte olduğu okul arkadaşları arasında Orhan Şaik Gökyay, Nihad Sami Banarlı, Ziya Karamuk, Pertev Naili Boratav, Tahsin Banguoğlu, Abdülbaki Gölpınarlı⁸, Şükrü Güllüoğlu, Mecdut Mansuroğlu bulunmaktadır.⁹ Lisede Boratav'la aynı sınıfta okuyan Niyazi Berkes, bir yıl Hukuk okuduktan sonra Edebiyat Fakültesi Felsefe Şubesi'ne girmiştir.¹⁰ Bu isimlerin gelecekte Türk tarih, edebiyat, edebiyat tarihi ve folklor alanlarının ünlü otoriteleri olmalarında yukarıda adlarını saydığımız zamanın tanınmış hocalarından ders görmelerinin büyük tesirinin bulunduğu muhakkaktır. Yağmur Atsız, sağcılık-solculuk hikayeleri ve yolların ayrılmasından önce, babasının bulunduğu 'Yüksek Muallim Mektebi' grubunda Ahmet Hamdi Tanpınar, felsefeci, Dünya Güzeli 'Sarışın' Neşvet (Neşvet Teyze, yani Ediz Hun'un annesi), Orhan Veli'nin müstakbel Büyük Aşkı Nahit Hanım'ın bulunduğunu belirtmiştir.¹¹ Bu kişiler, daha öğrencilik yıllarında sahip oldukları şahsi kabiliyetleri, bildikleri yabancı dillerle dünya çapında tanınan Fuat Köprülü'ye çalışmalarında yardımcı olmuşlardır. Oldukça elverişli bir eğitim ortamında yetişen Atsız ve Gökyay'ın tarih ve edebiyat alanı

---

⁷ Orhan Şaik Gökyay, Eski, Yeni ve Ötesi, Seçme Makaleler 1, İstanbul 1995, s.13

⁸ Prof.Dr. Orhan Okay, Vefatının 30.Yılında Nihad Sami Banarlı, Kubbealtı Akademi Mecmuası, yıl 34, sayı 1, Ocak 2005, s.18

⁹ Mete Çetik, Pertev Naili Boratav'ın Gençlik Döneminden Bazı Özellikler, Pertev Naili Boratav'a Armağan, Hz.Metin Turan, Ankara 1998, s.34, Kültür Bakanlığı yayını.

¹⁰ Çetik, a.g.m., s.34

¹¹ Yağmur Atsız, Orhan Amca, Yeniüzyıl, 27.2.1998

tefriki yapmadan her iki dalda da önemli eserler vermelerinin temelinde bu çevrenin tesiri büyüktür.¹² İsimlerini belirttiğimiz öğretim üyelerinden sadece Togan, İdil Ural bölgesinde doğup yetişmesi sebebiyle diğerlerine göre farklı bir ortamdandır gelmiştir. Köprülü, telif ettiği Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar isimli büyük eserinden dolayı Türk Kültürü'nün Türkistan bağlantısına vakıftır. Diğer isimlerin Atsız'ın Türkçülük fikrini kazanmasında doğrudan tesirlerinin bulunduğu söylenemez. Atsız'ın düşünce evreninin teşekkülünde aldığı eğitimin, önemli alan dersleri tarih ve edebiyatın, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin yaşadığı güçlüklerin, Avrupa'nın belli başlı emperyalist devletleriyle, bize karşı hasmane tutumları aşikar olan komşularımızın niyetlerinin belli oranlarda hisseleri bulunmaktadır. Ülkenin ve o ülkenin bir ferдинin dünyaya bakışında önemli olan bu unsurlar hakkında çok tafsilatlı olarak durulabilir. Kısaca bunlar üzerinde durmak gerekir .

---

¹² Togan'ın memleketi Başkurdistan'da neşredilen bir kitapta 1928 yılında alınmış bir grup fotoğrafında Köprülü , Atsız , Ragıp Hulusi Özdem , Gökyay , Abdülkadir İnan , Boratav bulunmaktadır ;A. M. Yoldaşbaev , Izveztıny Neızvestny Zaki Valıdı , Ufa 2000 .

YENİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ

Cumhuriyetimizin uzun süre Osmanlı mirasına sıcak bakmadığı, adeta reddi miras ettiği bir gerçektir . Başta devletimizin banisi Mustafa Kemal olmak üzere silah arkadaşları ve sivil bürokrasinin tamamına yakını Osmanlı döneminin mekteplerinden mezun olmuşlardır. Yeni devlet asker ve sivil bürokrasisini oluştururken milli mücadeleye düşmanlıklarını açık olarak gösteren az sayıda insanı dışlamış geriye kalanların tamamını istihdam etmiştir . Osmanlıdan kalan asker ve sivil erkandan bir kısmı da etrafımızda yeni kurulan devletlerde çalışmayı tercih etmiş, oralarda devlet başkanlığı, başbakanlık makamlarına kadar yükselmişlerdir. Kardeşinin Irak'ta vazife almasına rağmen şairimiz Ahmet Haşim Türkiye'de kalmıştır.

1789 Fransız ihtilali ile dünyada milliyetçilik düşüncesi yayılmaya başlamıştır. Osmanlı devleti bünyesinde çok farklı milletleri barındırmıştır. Devlet, Avrupa'nın ilim, iktisat ve askeri alanda gerçekleştirdiği büyük gelişmelere ayak uyduramaması sonucunda sürekli gerileyip toprak kaybına uğramıştır. Milletleşme sürecine erken giren, ayrılıkçı duygularla yetişmiş münevverlere sahip olan egemenliğimiz altındaki gruplar Avrupa'nın desteği sonucunda teker teker ana unsurdan kopmuşlardır.

Devletin dağılma sürecinde yetişen Türk münevverlerinin bu kötü gidişten etkilenmişler, çözüm yolları üretmeye çalışmaları kaçınılmaz olmuştur. Bu şartlar Cumhuriyet döneminde ulus-devletin kurulmasından çok önce Türk milliyetçiliğinin temellerinin atılmasına zemin hazırlamıştır .

Milliyetçilik bir düşünce akımı olarak 19. yüzyılda doğmuş bağımsız ulus-devletlerin kuruluşunu hedefleyerek önce Avrupa’da, daha sonra dünyaya yayılmıştır. Türk milliyetçiliğinin değişik evreleri üzerine çok sayıda eser yayınlanmış olmasına rağmen, I. ve II. Dünya Savaşları arasındaki dönemle alakalı çalışmalar azdır. Bu dönemle ilgili olarak yapılan çalışmalarda ilmi tarafsızlığın korunduğunu söylemek zordur. Çalışmaların çoğunluğu azınlıklar üzerinde ki baskıların ortaya konulması eksenini üzerine oturtulmuştur. Bu sebeple bizatihi kendisi azınlık mensubu olan araştırmacının çalışmalarının bütünü tahlil edildiğinde tarafsız kalamadığı açıkça görülür. İki savaş arasındaki dönemde çevremizdeki ülkelerin çoğunluğunda tek partilerin otoriter veya faşist, baskıcı rejimlerinin varlığı görülmektedir. Türkiye, geçmişteki imparatorluktan geriye kalan topraklarla yetinmek durumunda kalmış, gururu incinmiş bir ülke durumuna düşürülmüştür. 1930 lu yıllarda Türkiye’ye benzeyen bir çok ülkede milliyetçilik akımı güç kazanmıştır. Türklerin şanlı bir devlet olduğu fikrinin önem kazandığı bu dönemde Ankara’nın kati bir Türkiye vizyonu vardı.¹³ 1930 yıllarda çıkarılan yeni kanunlar ve talimat-namelerde Türk kavramına vurgu yapıldığı ve öne

---

¹³ Soner Çağatay, Kim Türk kim vatandaş? Erken Cumhuriyet dönemi vatandaşlık rejimi üzerine bir çalışma , Toplum ve Bilim , sayı 98 , Güz 2003 , s.168

çıkarıldığı görülür. Bu ortam içinde yetişen aydınların etkilenmediklerini söylemek güçtür .

1924 yılında TBMM, Türk vatandaşlarının sahip olduğu şirketlerin gümrük vergilerinden muaf olmalarını sağlayan bir kanunu kabul etti. 12 Mayıs 1928'de 1246 sayılı Kanun yürürlüğe girdi. Bu kanunla Türkiye Cumhuriyeti dahilinde gerek mekteplerde gerek mektep haricinde izcilik, keşşaflik, boyskavntik veya diğer herhangi nam ve unvan altında izcilik teşkilatı oluşturma hakkı münhasıran Türk vatandaşlarına verildi. ¹⁴ 15 Mart 1926 tarihinde kabul edilen Memurin Kanunu'nda memur olabilmek için Türk olmak gereklidir şartı vardı. 11 Nisan 1928 tarihinde kabul edilen 'Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun' ile ülkedeki doktorların İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi mezunu ve Türk olmaları şartı getirildi. Dişçiler, ebeler ve hemşireler de Türk olmak zorundaydı. Yabancı okullardan diploma almış Türk olan doktorların Türkiye'de doktorluk yapabilmeleri için doktorluk derecelerinin Sağlık Bakanlığı tarafından kabul edilmesi yeterliydi. 1936 yılında kabul edilen Cemiyetler Kanunu etnik ve dini azınlık gruplarını temsil eden derneklerin kurulmasını yasaklamıştı. 1931 yılında çıkan Matbuat Kanunu'na göre ancak Türk olanlar dergi ve gazete sahibi olabileceklerdi. Bu gibi örnekleri çoğaltmak mümkündür .

Düşünce dünyasının oluşumunun ana hatlarını çizmeye çalıştığımız Atsız'da Osmanlının dağılma döneminde doğan, devletin sonrada kaybettiği geniş toprak parçasının bir ucunca babasının memuriyeti sebebiyle kısa bir müddet olsa da yaşamış bir insandır. Babasının

---

¹⁴ Çağaptay , a.g.m.,s.168-169

Kızıldeniz’de bulunan Malatya gambotunun süvarisi olması, Süveys’te İtalyan çocuklarıyla sürtüşmelerinin ruhunda derin izler bırakması muhtemeldir. İlk gençlik yıllarında dağılmanın acı veren tesirlerini, savaşın sıkıntılarını bizatihi yaşamıştır .

Hakkındaki biyografi yazılarında şahsiyeti üzerinde kısa değerlendirmeler yapılmıştır. Takdirini kazandığı, müşkülpesent ve irdeleyici bir karaktere sahip olan İbnülemin Mahmut Kemal İnal’atlıyı atından indirecek derecede şiddetli yazılar yazdığını ifade etmiştir

Atsız, edebiyat tahsili yaptığı halde ilk planda tarihi ele alması sebebiyle umumiyetle tarihçi olarak bilinir. Onun hayatının son yıllarında kaleme almakta olduğu, bazılarına göre ise tamamladığı Türk tarihi ile alakalı eserinin gün ışığına çıkmaması ayrı bir üzüntü ve merak kaynağıdır .¹⁵

Ziya Gökalp, I.Dünya Savaşı öncesinde manevi vatan duygusunun güçlendirilmesi amacıyla bir kahramanlık tarihinin icat edilmesi gerektiğini yazmıştı. Bu düşüncesini Genç Kalemler’de neşredilen bir konferansında dile getirmiştir .Genç Kalemler, az sayıda yazarın, geleceği geniş şekilde etkileyecek şekilde neşriyat yaptıkları bir dergidir. Bu etki sadece İttihat ve Terakki ile sınırlı kalmamış, Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. I. Türk Tarih Kongresi’nde Maarif Vekili Esat Bey,

---

¹⁵ Oğlu Yağmur Atsız , babasının ölümünden sonra annesi ve kardeşiyle bütün evrak-ı metrukesini titizlikle aradıklarını fakat yazıldığı söylenen tarih kitabı ile ilgili metne ait tek bir ize rastladıklarını , onun da 1950’lerden kalma ve ileride kaleme alınması mutasavver bir Türk tarihine dair son derece kabataslak bir yazım planı olduğunu belirtmektedir : ‘Zaruri Bir Açıklama ‘ , Tercüman , 14.1.2005

Biz muallimler ve mürebbiler, diğer herhangi bir vatandaş tan farklı olarak bu tarihi hakikatleri yalnız öğrenmek ve bilmek değil ellerimize teslim edilmiş olan memleket çocuklarına, memleket gençliğine ve hatta bütün vatandaşlara öğretmek ve milli ve medeni vasıflarımızı, kabiliyetlerimizi kendilerinde milli mefkure, milli şuur halinde yaşatmak ve yükseltmek gibi mukaddes bir vazifeyi ve mesuliyeti omuzlarında taşıyan kimseleriz. Tarih tedrisinde birinci vazifemiz milli tezin mahfuziyetidir. Milli tezimizi çürütecek mevzulardan uzak kalmak her birimiz için, muallim için, talebe için milli ve vatani bir mükellefiyettir ‘demiştir.¹⁶

Bilime pozitivist yaklaşımlar bilimin doğrudan veya dolaylı olarak toplum hayatına katkısı olduğu görüşünü savunurlar. Bu anlayışın temelinde uğraşılan bilim dalının faydalı olduğuna dair genel kabul görmesi için gerekçeler oluşturulması düşüncesi yatmaktadır. Tarih, bireyin vatandaşlık eğitiminde bir araç olarak algılanmaya başlamıştır. Tarihin vatandaşlık eğitimi kapsamında milli duyguların gelişmesine , insan hakları demokrasi ve kültürel haklara saygı , kültürel kimliğin geliştirilmesi gibi bir çok öğeyi seçilmiş olay ve olgularla beslediği düşünülmektedir .¹⁷

Tarihe geleceğin toplumunu hazırlamada bir misyon yüklendiği takdirde , tarihin geçmişten toplanan verilerle geleceği şekillendirmede bize dersler veren ve

---

¹⁶ Murat Belge , Cumhuriyet tarihçiliği , Milliyet Popüler Kültür , 9.5.2004

¹⁷ Yrd. Doç.Dr. Dursun Dilek , Tarih Derslerinde Öğrenme ,Ankara 2001 , s. 31

ilmi açıdan genellemeler ve teoriler üreten bir disiplin olacağı düşünülebilir .

Bu amaçla hazırlanan programların temelinde milli bağımsızlığımızın ve demokrasinin değerini kavratmak, yurt ve millet bütünlüğümüzü korumak, milli çıkarlarımızı ve demokrasiyi üstün tutma şuurunu ve davranışını kazandırmak amacı bulunmaktadır .

Tarihi olayların her biri tek ve tekrarlanamaz olarak kabul edilir. Bu olaylar özel şartlarda meydana gelmişlerdir ve tarihi olarak her biri ayrı bir vakiadır. Bunlar belli bir zaman diliminde yaşayan tarihi kişiliklerin meydana getirdiği olaylardır. Bu olaylar ve tarihi kişilikler ancak devrinin kültürel ve tarihi özellikleri göz önünde bulundurularak anlaşılabilir.

Tarih dersinin bir sosyalleşme aracı olarak kullanılması, öğretim programında yer alan diğer derslerin pratik anlamda faydalı olması kaygısından kaynaklanmıştır. Bu sebeple tarih öğretiminin kapsamı demokrasi ve moral eğitimini de içine alacak şekilde genişletilmiştir. Mesela okullarda okutulan tarih dersinin öğrencilerin moral gelişimine katkıda bulunması düşüncesinden hareketle Amerikalı araştırmacılar tarihin önemli olaylarının öğretimi yoluyla insan davranışının nedenlerini anlama kabiliyetini öğrencilerde geliştirmeyi hedeflediler .Böyle bir projenin amacı hukuk, ahlak ve vatandaşlık eğitimine katkıda bulunacaktır.

Okullarımızda okutulan tarih, sosyal bilgiler derslerinin amaçları üzerine ilmi araştırmalar yapılmıştır. Tarih öğretimi yoluyla öğrencilerin kişilik gelişimi, sosyalleşme ve vatandaşlık eğitimi ne katkıda bulunma amaçlanmaktadır. Tarih eğitimi vatandaşlı duygusu, moral ve kültürel değerleri aşılama açısından Türk toplumunun

ihtiyaçlarını karşılamak üzere düzenlenmiştir. Sosyal bilgiler eğitimi programının tarih kısmı, öğrencileri kendi milli kimlik, kültürel miras ve Türk toplumunun değerlerinin farkına varmaları açısından milli tarihin önemli olaylarını kapsamaktadır. Öğrencilerin ulaşacağı bu farkındalığın demokratik toplum içinde sosyal gelişimin sürekli liğine yardımcı olacağı düşünülmektedir .

Tarih ğretiminin öğrencilere tarihi duyarlılık, ilmi yaklaşım, tarihçiler gibi çalışma, kronolojiyi bilme, değer işim ve süreklilik gibi kavramları kazandırması gerektiği dşnlmekte , tarih öğretiminin geçmişi aynen yansıtmak yerine, sosyal bilimci ve tarihçi gibi geçmişi yorumlayarak ve yapısını ayırıştırarak yeniden yaratması gerekmektedir .

Eğitim anlayışının değer içimi, siyasi ve sosyal değer işimle i içedir. Türkiye'nin milli mücadele dönemi sonrası, üniter yapıda bir ulus devlet anlayışına sahip olmasının ardından, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile birlikte, bütün eğitim kurumları sistematik olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın kontrolü altında toplandı. Hkmetlerin siyasi hedefleri eğitim politikalarını doğrudan etkilemeye başladı . 1924 sonrasında eğitim politikasında yapılan yenilikler  döneme ayrılmaktadır .

- 1.Cumhuriyet dönemi radikal hareketler (1923-1948)
- 2.Demokrat Parti (1948-1960)
- 3.oğulcu Toplum (1960-1970)

İlk dönemlerde toplumun doğulu ve dini yapısını laik ve batılı anlamda değer iştirmek amaçlanmıştır. Cumhuriyetin ilanının hemen sonrasında Maarif Vekili İsmail Safa zler'in ilan ettiği Maarif Misak-ı'nın genel amacı 'Türk Milleti'ni medeniyet safında en ileri götür-

mek ve yeni nesilleri, Türk olmak haysiyetinin gerekli kıldığı bu amaca en kısa zamanda varmayı mümkün kılacak irade ve kudrette yetiştirmektir ‘şeklindedir .

Maarif Misak-ı nın özel amaçları arasında ‘Milliyetçi, halkçı, inkılapçı, laik Cumhuriyet vatandaşları yetiştirmek ‘ifadesi yer almaktadır. 1936 yılından itibaren ilkokul programının amaçları tamamıyla milliyetçi ve devrimci bir nitelik kazanmış olan CHP’nin milli eğitim programına dayandırılmıştır .

Demokrat Parti döneminin sosyal politikası laik demokratik devlet yapısı içinde dini ve milli kültür değerlerine dayalı ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim atılımını ihtiva etmektedir .

Çoğulcu toplum olarak nitelendirilen son dönem ,laik devlet yapısı içinde kültürel çoğulculuğu işaret etmektedir .

Modern eğitim süreci iki temele dayandırılmalıdır. Bunlar milli eğitim ve uluslar arası veya evrensel öğretimdir. Gökalp Türk milletinin modern hayatının Türklerin kültür, gelenek ve değerlerinden çıkarılması gerektiğine inanmıştır. Gökalp, bir ülkenin geçmişinin özel bir yorumuna dayandırılan –ulus devletin yükselişi, milli kimliğin yorumuyla birlikte ifade edilen ve düşsel bir toplum vaat eden klasik milliyetçilik fikrine sahiptir. Klasik milliyetçiliğin yükselişi sıkı bir şekilde yaygın eğitim sistemiyle bağlantılıdır. Klasik milliyetçilikte eğitim özellikle milli tarihin oynadığı rol ile birlikte insanlara kendilerinin aynı milli topluluğa ait oldukları düşüncesini vermeyi sağlayacaktır

Sosyal yapılandırmacı olarak Gökalp , Türkiye'nin entelektüel ve eğitim anlamında çağdaşlaşmasında önemli yere sahiptir. Eğitim sistemimizde milliyetçilik fikri ulus-devlet ideolojisinde ifadesini buldu. Temir, 1960 yılında toplanan Milli Eğitim Şurası'na sunulmak üzere, milli kültür ve eğitim konularında ki görüşlerini, kısa tarihçeleri ile birlikte bir rapor haline getirmiştir.¹⁸

Cumhuriyet dönemi düşünce akımları, eğitim uygulamaları üzerine genel eleştiriler yapılmaktadır.¹⁹ Cumhuriyetin en azından tek parti dönemine eleştirel yaklaşımlarda fikirlerini açık olarak belirten araştırmacı son derece azdır. Cumhuriyetin banisi Atatürk'ü tartışmaktan çekinenler sistemli olarak bazı fikir adamları üzerinden sisteme eleştirilerini yöneltmenin kendileri için daha hayırlı olduğunu düşünmektedirler. Bu yolda en fazla eleştiriye muhatap olanların başında Atsız gelmektedir.²⁰ Sosyal ilimler elbette her türlü konu ile ilgilenecektir. Toplum hayatımızın geçirdiği evreler, değişmelerin sebepleri ilmi tenkit süzgecinden geçirilmelidir. Bu çalışmalar yapılırken ilmi tarafsızlıktan taviz verilmemesi, kişilere ve hadiselere peşin hükümlerle yaklaşılmasının gerekmektedir .

---

¹⁸ Dr. Ahmet Temir , Milliyet Ülküsü İçinde Bilim ve Eğitim ,Ankara 1961 .

¹⁹ Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları , 1994 Buca Sempozyumu , Yay. Haz. Salih Özbaran , İstanbul 1995 , Tarih Vakfı Yurt Yayınları .

²⁰ Atsız'ın siyasi bir hareket olan 'Ülkücülük' üzerinde etkisini , akademik hayatının ilk merdivenlerini çıkmakta olan genç bir araştırma görevlisi incelemiştir , ilmi tarafsızlığı bir kenara koyması sebebiyle sathi kalmış , oldukça yanlış sonuçlara ulaşmış , hareketin siyasi önderi ile Atsız arasındaki gerilimin boyutlarına bile nüfuz edememiştir : Cenk Saraçoğlu , Ülkücü Hareketin Bilinçaltı Olarak Nihal Atsız , Toplum ve Bilim , sayı 100 , Bahar 2004 , s.100-124

Sabahattin Ali , 1944 yılında Orhun dergisinde dönemin başbakanına hitaben yayınladığı açık mektuplarda kendisine hakaret ettiğini ileri sürerek Atsız'ı mahkemeye vermişti. Duruşmanın yapıldığı gün mahkemeye dinleyici olarak giden Siyasal Bilgiler Okulu öğrencisi Mehmet Çınarlı adliyeden sonra Atsız ve arkadaşlarıyla Gençlik Parkı'nda fotoğrafçılara poz vermiş , aradan birkaç ay geçtikten sonra Emniyet Müdürlüğü'nde önüne konan fotoğrafın hesabını vermek durumunda kalmıştır . Atsız'la resim çektirmek bazı öğrencilerin geleceklerini karartmaya vesile olacaktır .²¹

Atsız'ın Türk düşünce hayatındaki yerine işaret etmeden önce karakter yapısının ve haleti ruhiyesinin bilinmesi gerekmektedir . Bir araştırmacıya göre Atsız, saldırgan ve provokatif üslubu yüzünden yönetici elitlerin hışmına uğramış bir dava adamıdır.²² Öğrencisinin tarifıyla; orta boylu, dolgunca, burnu hafif kavisli, çok geniş, üste doğru çıkıkça bir alna sahip, saçları sağ yandan ayrılmış, gözleri ateş parçası gibidir.²³ Kalabalıktan ve sıkışık yerlerden hoşlanmaz, mecbur kalmadıkça kalabalığa girmez, sessizliği ve yalnızlığı tercih eden, ailesine bağlı bir erkektir.²⁴ En mühim hususiyeti şahsiyetinin tam bir bütünlük arzemesidir. Ruh, kafa ve fikir yapısında herhangi bir boşluk, eksiklik yahut çelişki yoktu. Tepkileri, öfkesi, sevinci takdiri, alkışı, azarlaması, affedişi ve müsamahası hep bir düz hat takip ederdi. Beğendiği bir hareketi, kim

---

²¹ Mehmet Çınarlı , Hatıraların Işığında , İstanbul 1984 , s.36

²² Güven Bakırezer , Nihal Atsız , Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce : Milliyetçilik ,Cilt 4 , İstanbul , 2002 ,s.352

²³ Altan Deliorman ,Tanıdığım Atsız , İstanbul 2000 , s.11,12,Orkun Yayınları .

²⁴ Deliorman , a.g.e.,s.16

yaparsa yapısın, takdirle, doğru bulmadığı bir hareketi de nereden gelirse gelsin öfkeyle karşılardı.²⁵ Dava ve hapishane arkadaşı Eriş'e göre; kılınçlı, döğüşlü hikayeleri ve romanları okumaktan hoşlanırdı, aceleci ve teheyyüci bir ruh yapısına sahipti, şakalarına kendisiyle istihza edecek bir çeşni vermekten çekinmezdi, çok şakacıydı ,konuşmaları ve mektuplarında bu yönü bariz bir şekilde görülür.²⁶ Atsız'ın düşünce çizgisine pek yakın olmayan başka bir öğrencisi de; 'Liselerin dört yıla çıkarılmasıyla oluşan boşluklar seminer denilen serbest saatlerle doldurulur ve sözü sohbeti çekilen hocalar seminer saati tertip ederlerdi. Hangi sınıftan olursa olsun, isteyen istediği seminere gidebiliyordu. Ben iki hocanın peşine düşmüşüm. Biri Nihal Atsız, diğeri Mahir İz. Nihal Bey, çok heyecanlıydı, seminerlerinde Türkçülüğe davet eder tarzda konuşurdu.'demektedir.²⁷ Devlet yöneticilerinden uzakta kalmış, yakın dostları ve arkadaşlarının ikbal günlerinde bile bu tavrını devam ettirmiştir.²⁸ Soğuk bir kış günü kurban bayramında Osmanağa Camii'nde cenaze namazı kılındıktan sonra safta duranlardan Fethi Gemuhluoğlu,

---

²⁵ Necmeddin Hacıeminoğlu , Bir Yiğit Adam , Boğaziçi , sayı 77 , Aralık 1988 , s.10

²⁶ Muzaffer Eriş ,Atsız'dan Hatıralar , Boğaziçi , sayı 77, Aralık 1988 , s.5,6

²⁷ Beşir Ayvazoğlu , M. Ugur Derman Anlatıyor :Ben İki Nesil Arasında Köprü Oldum , Türk Edebiyatı , sayı 305 , Mart 1999 , s.16

²⁸ Sınıf arkadaşı olup , milletvekilliği , senatörlük ve Milli Eğitim Bakanlığı yapan Tahsin Banguoğlu ile yıllardır görüşmediği ve haberleşmediği , kendisine evli misin , çocukların var mı sorularının tevcih edilmesinden anlaşılmaktadır ; Mehmet Uzun (Babaoğlu) , Hüseyin Nihal Atsız'dan Tahsin Banguoğlu'na , Müteferrika , sayı 15 , Yaz 1999 , s.133-138

tezkiye yapıldıktan sonra yanındakilere ‘Allah’a şükür, gerçek anlamda bir er kişinin namazını kıldık‘ demiştir.²⁹

Atsız, çok yakınında bulunanların aktarımlarına göre imkan olduğunda tek arzusunun Harbiye’de öğretmenlik olduğunu dile getirmiştir. Bu arzusu devlet geleceğimizde en eski kurum olan ordunun belkemiğini teşkil eden genç subay adaylarıyla doğrudan muhatap olmaktan kaynaklanmış olmalıdır. Zaten lise tahsilini tamamladıktan sonra, 1922’de Askeri Tıbbiye’ye girmişti. Askerliği çok sevdiği ve temel bir meslek olarak gördüğü için bu yolda hizmet vermeyi düşünüyordu. Öğretmenlik mesleğini çok sevmesine rağmen öğrencileriyle baş başa dersanede kalabildiği yıllar oldukça sınırlıdır. Elbette düşünen bir kafa olarak birikimlerini gençlere ve topluma aktarmak istemiştir. Bu yolda öğretmenliği bir vasıta olarak görmüştür. Düşüncelerinin tebliğinde ikinci bir yol olarak sanatı seçmiştir. İlmi birikimi ve mizacı sanatta tarihi romancılığa yönelmesinin başlıca saikidir. Tarihi roman yazarı, milli şuurla yoğrulmuş, engin ve coşkun bir ruha, zengin bir muhayyileye sahip olması gerekir. Var olan küçüklük ve çirkinliklerden mazinin epik ve muhteşem devirlerine kaçmaya eğilimli bir mizaçta olmalıdır.³⁰

Bozkurtlar’da Böğü Alp, Kürşad, Tonyukuk ve Urungu’yu, Delikurt’ta Murad’ı zaman zaman kendi mizacının unsurları ile bezemiştir. Edebi türde, fakat kendine mahsus bir tarzda yazılmış olan Ruh Adam, Atsız’ın

---

²⁹ Dr. Emin Işık , Bir Er Kişinin Ardından , Kubbealtı Akademi Mecmuası , yıl :33 , sayı 4 , Ekim 2004 , s. 20

³⁰ Sadık K. Tural , Tarihi roman ve Atsız’ın tarihi romanları üzerine düşünceler , Atsız Armağanı , İstanbul 1976 , s . CVII

romanları arasında müstesna bir yer işgal eder.³¹ İlk bas-kısı 1972 yılında yapılan romanın konusunun, Atsız'ın öğretmenlikten alınıp 1952 yılında Süleymaniye Kütüphanesi'nde görevlendirilmesinden sonra kafasında şekillenmeye başladığı, Deliorman'ın onunla yaptığı görüşmelere göre 1956-57'lerde ise henüz tam şeklini almadığı tahmin edilmektedir. Basım yılına kadar üzerinde 15 yıldan fazla çalıştığı anlaşılmaktadır. Ruh Adam'da değişik tipler ve karakterler canlandırılmıştır. Romanın asıl kahramanı Selim Pusat Atsız'ın kendisidir. Ayşe Hocanım, eşi Bedriye Atsız'dır. Atsız romanının kahramanlarını önemsiz birkaç tip dışında, hayattan ve kendi çevresinden seçmiştir.

TÜRKÇÜLÜĞÜN DOĞUŞUNDA ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Tarihte milliyetçiliği devlet siyasetinde temel yapan ilk devlet adamı Asya Hun İmparatorlarından Çiçi'dir. Türklerde milliyet şuuru İslamiyetin kabulünden sonrada uzun bir süre yaşamıştır. Kaşgarlı Mahmut'un Divan-ı Lügat'ında milliyet şuurunun izleri açıkça görülmektedir. Osmanlılarda II. Mahmud döneminde Reşid-el Din Tarihi'nin Türk boylarının ilk tarihini ele alan birinci kitabı Farsçadan Türkçeye çevrildi. Osmanlı hanedanının soyu Oğuz Han'a dayandırıldı. Düşünce tarihimizde millet fikrinin ortaya çıkması ve bu fikre dayalı olarak milliyetçilik Türkçülüğün tekamülüne bağlı olarak ortaya çıkmıştır .

---

³¹ Altan Deliorman , Ruh Adam'daki Gerçek Kahramanlar , Orkun , sayı 18, Ağustos 1999 , s.28

19. yüzyılda Osmanlı devletinin genel durumu, toprak kayıpları bir çok gerçeklerin anlaşılmasına sebep olmuştur. Ezeli düşman Rusya büyümek için Osmanlıyı kendisine hedef seçmiş, ilerleyen süreç içinde devamlı toprak kazanmıştır. 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile Ortodoks teb'anın koruyuculuğunu üstlenmiştir. 1783 yılında Kırım'ı işgal etmiş , hızla Balkanlara inmiştir. Kafkaslarda aleyhimize büyümeye başlamış boğazlara ve İstanbul'a gözünü dikmiştir. Batıda Fransa ve İngiltere kapitülasyonlar ve yeni sömürgeler kazanmada birbiriyle amansız yarışa girişmişlerdir. Osmanlı yönetimi çağdaşlaşma hareketleriyle devleti ayakta tutmaya çalışmış, denge siyaseti ile varlığını devam ettirmeye gayret etmiştir .

Osmanlı devleti, milliyetçilik hareketleri öncesinde bünyesinde bulunan çok sayıda etnik grup ve toplumu millet sistemi adı verilen bir yapı içinde teşkilatlandırmıştır. Bu sistemde millet tabiri etnik değil, dini grupları belirtmek üzere cemaat karşılığı olarak kullanılıyordu. Ayırt edici çizgiler milli değil, diniydi. Bu sistem içinde Rum toplumu değil, Ortodoks milleti vardı. Bu mezhep içinde bir çok etnik grup yer almıştı. 1856 Islahat Fermanı'yla gayri müslim teb'alar birçok haklar kazanarak millet olma yolunda bir zemin temin etmişlerdir. Giderek sırasıyla Rum, Ermeni ve Musevi cemaatlerine millet nizamnamesi verildi. 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Türk olmayan Müslüman unsurlar arasında da milliyetçilik hareketleri yayılmaya başladı. Araplarda dış etkilerle genellikle milliyetçilik hareketi aydın kesimine münhasır olarak kaldı. II. Abdülhamid'in İslamcılık siyaseti ayrılıkçı hareketleri geciktirmiştir. Batı dünyasındaki Türkiyat çalışmalarının Türk aydınları üzerinde büyük etkisi olmuştur. Türkiye dışındaki Türk gruplarında

gelişen Türkçülük hareketi bilhassa Rusya'da ilk olarak İdil Ural merkezli olarak ortaya çıkmıştır. Kursavi, Mercani, Hüseyin Feyizhani, Nasiri tarafından yürütülen milli uyanış hareketi giderek büyük bir eğitim reformu doğurmuştur. Sadece Rusya Türkleri içinde değil bütün Türk dünyası üzerinde büyük tesir yaratan İsmail Gaspralı eğitim yoluyla modernleşmenin temellerini atmıştır. Neşrettiği Tercüman gazetesi zaman zaman yasaklanmasına rağmen Osmanlı topraklarında bile dikkatle izlenmiştir. Cedit hareketinin Azerbaycan'da güçlü izleyicileri olmuştur. Onlar arasından yetişen Ağaoğlu Ahmet Osmanlılarda Türkçülüğün tebliğinde önemli bir görev ifa etmiştir. Yine başka bir Azerbaycanlı Hüseyinzade Ali Bey, Türkiye'de etkili olmuştur .

Tanzimat döneminde Türkçülük kültürel milliyetçilik çerçevesinde sade bir dil yaratma gayreti olarak ortaya çıkmıştır. Eğitimi halk arasında yayılması için herkesin anlayabileceği bir şekilde yazı dilinin sadeleştirilmesi çalışmaları konuşma ve yazı dili ikiliğini ortadan kaldırmayı hedeflemiştir. Dil ve edebiyat alanında görülen ilk Türkçülük hareketinin önderi Ahmet Vefik Paşa'dır. Süleyman Paşa, Ali Suavi dil ve tarih alanında Türkçülüğe özen gösteren ilk isimlerdir .

II. Meşrutiyet döneminde fikir akımları ve tartışmaları belirginleşmeye başlamıştır. Batıcılık, İslamcılık ve Türkçülük bu dönemde görülen belli başlı fikir akımlarıdır. Türk milliyetçiliğinin II. Meşrutiyet öncesinde dil, tarih ve edebiyat sahalarda ki çalışmalarla kültürel temelleri atılmıştır. Millet hayatında din kadar önemli olan ikinci faktör olan milliyet duygusu da önem kazanmaya başlamıştır. Milli kültürün inşa edilmesine öncelik verilmiştir. Daha önce Türkçülük siyasi bir akım haline getiril-

memiştir. II. Meşrutiyetin ilanıyla Türkçü fikirler siyasi hayatta yeşermeye başlamıştır. Türk Derneği'nin kurulması ve Genç Kalemler hareketi bu uygulamanın ilk örnekleridir. Yeni dil anlayışını savunan Genç Kalemler hareketine Ziya Gökalp'in katılması, Turan şiirini neşretmesi Türk gençleri üzerinde derin tesirler yapmıştır. Türk Yurdu Cemiyeti 1911 yılında kurulan ikinci Türkçü dernektir. Bu cemiyet Türk Ocaklarının kuruluş çalışmaları sırasında ortaya çıktığı için fazla varlık göstermemiş, kurucuları bilahare Türk Ocakları içinde yer almıştır .

Fiili kuruluşu 20 Haziran 1911 tarihinde gerçekleştirilen Türk Ocakları resmen 12 Mart 1912 tarihinde açılmıştır. Müstakil bir siyasi fırka kurmak için başkanlık görevinden ayrılan Ahmet Ferit Tek'in yerine 1913'te Hamdullah Suphi'nin seçilmiştir. İttihat ve Terakki'nin merkezinde görevli bulunan Ziya Gökalp Ocak yönetiminde resmen görev almamıştır .

Bazı araştırmacılara göre 1923-1931 yılları arasında Türkçülük fikri devlette tek hakim ideolojidir. Türkçülük fikrini taşıyanlar bütün bürokratik kademelere hakim olmuşlardır. Türkçülük fikrinin ideologu Ziya Gökalp Türkçülüğün Esasları eserini bu dönemde ölümünden bir yıl önce neşretmiştir. Türkçülüğün resmi ideoloji olduğu anlamını taşıyan ifadeler kullanıldı. 1929 yılında **İçişleri Bakanı Şükrü Kaya Elazığ'da 'Türkçülük bizim için hem bir mesnet , hem de bir gayedir'** demiştir. 1929 yılından sonra zirveden iniş başlamıştır. Atatürk 5.2.1931 tarihinde **'Türk Ocakları Cumhuriyet Halk Fırkası'nın hars şubeleridir. Fikri hayatta millete mürebbilik yapacak, ilim, iktisat, siyaset ve güzel sanatlar gibi bütün hars sahalarında vatandaşları yetiştirmek için**

pişvalık edecektir. Gayemiz çok faydalı olduğu kanaatimiz bulunan bu yol üzerinde bütün milleti hemahenk olarak beraber yürütmekten ibarettir’ demiştir .

Atatürk daha sonra ‘Aynı cinsten olan kuvvetler birleşmelidir’ diyerek Türk Ocakları’nın istikbali ile ilgili düşüncesini ortaya koymuştur. Ocak kurultayı 10 Nisan 1931 tarihinde toplanmış ve CHF’sına iltihak kararı almıştır .

Türkçülük hareketi Ocak’ın kapatılmasıyla fazla sarsılmamıştır. Yalnız devlet kendisinin dışındaki hareketlere fazla göz yummamıştır .

Atsız 1930 yılında Üniversiteyi bitirmiştir. Hocası Köprülü, Bakanlık nezdinde tavassutta bulunarak yatılı okuması sebebiyle liselerde 8 yıl öğretmenlik yapmak mecburiyeti bulunmasına rağmen 25 Ocak 1931 tarihinde kendisine asistan tayin ettirmiştir .

1929 yılında Resimli Ay mecmuasında Nazım Hikmet ‘Putları Yıkıyoruz’ adı altında açtığı geniş bir kampanya ile Türk düşünce hayatının sembol isimleri üzerinde süpekülatif fikirler ileri sürmüştür. Onun tenkit oklarından Türk Ocakları reisi Hamdullah Suphi’de nasibini almıştır . Resimli Ay dergisini çıkaran Serteller, liberal düşüncenin savunucusu olduklarını ileri sürmekle birlikte Nazım Hikmet’i himaye etmiş, Marksist fikirlerini propaganda etmesine zemin hazırlamışlardır. Serteller, bilhassa Sabiha Sertel liberalizm kalkanı gerisinde yürüttüğü tahripkar faaliyetlerden sonra Türkiye’yi terk edip muhacir oldukları dönemde TKP’nin yönetici kadrosunda çalışmıştır. Nazım Hikmet’in tanınmış Türk fikir adamlarına karşı tenkit dozunu aşan karalama kampanyasına giriştiği dönemde karşısında duracak kuvvetli bir kalem ve organize bir gençliğin bulunduğu söylenemez. Atsız 15 Mayıs

1931'den itibaren 25 Eylül 1932'ye kadar Atsız Mecmua'yı 17 sayı halinde neşretti. Başlığının altında 'Türkçü ve Köycü' ibaresi bulunan dergide edebiyat ve tarih bilginlerinin bulunduğu geniş bir kadro yazmıştır. Cumhuriyet devrinde Türkçülüğün öncüsü olmuştur.

ATSIZ'IN TÜRKÇÜLÜĞÜ

Atsız hakkındaki araştırmalarda fikri hayatı bir bütün halinde ele alınmıştır. Aslında fikir dünyası bütünlük arz etmekle birlikte dünyanın ve Türkiye'nin gelişimine paralel olarak bazı konularda hassasiyeti muhakkak farklı olmuştur. Bu sebeple ana konumuz Türkçülüğü hakkında son dönemde çıkardığı Ötüken dergisindeki yazılarına bakmak gerekir . Ocak 1964 de yayın hayatına giren Ötüken'in ilk sayısındaki yazısı 'Türkçülük ' adını taşımaktadır.³²Yazısına Türkçülüğün Türk Milliyetçiliğinin adı olduğunu belirterek başlamıştır. Türkçülüğün bir ülkü, ülkülerin milletlerin manevi gıdası, ülküsüz milletlerin en talihlisinin nihayetsizlik ve sönük kalmaya mahkum olduğunu vurgulamıştır. **Ülküler hakikatle hayalin karışmasından doğmuş olan, düne bakarak yarını arayan, milletlere hız veren ve uğrunda ölünen büyük dileklerdir. Milletler ölebildikleri kadar yaşama hakkına maliktirler .**

---

³² Atsız'ın bu yazısı ilk olarak Orhun dergisinin 1 Ekim 1943 tarihinde çıkan 10. sayısında neşredilmiştir . Atsız , fikriyatının temel ilkelerinde değişme olmaması sebebiyle aynı yazıyı 21 yıl sonra çıkardığı derginin ilk sayısına koymakta beis görmemiştir . Makaleyi ülkü yazılarını toplayan kitabına da almıştır : Türk Ülküsü , Ankara 1966 , s.19-20 , Afşin Yayınları

Türkçülük; büyük Türk Eli'nde, Türk uruğunun kayıtsız şartsız hakimiyeti ve bağımsızlığı ile Türklüğün her yönden bütün milletlerden ileri ve üstün olması ülküsüdür. Türkçülük, Türklüğün geçmişteki haklarının mirasını istemek bakımından haklı , meşru ve tarihi bir davadır. Türkçülük, Türk soyunun ruhunda, kanında beyninde yaşayan hayat prensiplerinin fikir haline gelmiş bir şeklidir. Bundan dolayı da, 'sıra' ve 'saygı' esaslarını ihmal edemez. Türkçüler'in, daha eski Türkçüler'e saygı göstermesi bunun için şarttır .

1962 yılında çıkmaya başlayan Orkun dergisinin birinci sayısında 'Türk Milleti'ne Çağrı' başlığı altında neşredilen yazısında, 9 madde halinde özetlenen milli kalkınma programının ilki Türkçülüktür .

Atsız'a göre Türkçülük dört kaynaktan gelmektedir:

1. Kökü çok eski olan ve Türk uruğunun şuurlu altında asırlardan beri yaşayan milliyetçilik ;
2. Tanzimat'tan sonra, Avrupa'da ki milliyetçiliklere benzeyen halkçı bir hareketin, bizde de tatbik olunması isteyen milliyetçilerin hareketi ;
3. Devletimizin içindeki yabancı unsurların ihaneti dolayısıyla doğan tepki ;
4. Türkler'in 200 yıldan beri çektikleri büyük sıkıntılar ve geçirdikleri felaketlerin verdiği uyanıklık .

Bu dört kaynaktan gelen düşünceler birbiriyle karışıp yuğrularak, bugünkü Türkçülüğü ortaya çıkarmıştır.

Onun yorumuna göre :

Bugün ülküler ve kahramanlar çağında yaşıyoruz. Geçmiş haklara dayanılarak davaların öne atıldığı, hesapların görüldüğü günlerdeyiz. ....Bugün ayakta kalabilmek için eskisi kadar sağlam olmak yetmiyor. Çok güçlü, çok sağlam , çok sert, çok yürekli olmak gerekiyor. Bunun da bizim için birinci şartı Türkçülük ülküsüne sıkı sıkıya yapışmaktır. şaşırın, ürken, sapıtan milletleri tarih bağışlamıyor. Türkçülük ülküsü bizden amansız bir görev ahlakı istiyor. Subay hiç yorulmadan altı saatlik talimini yaptırır, öğretmen bıkmadan ,öğreticilik işini yaparsa, memur sinirlenmeden halka kolaylık göstermekte devam ederse, doktor her şeyden önce yurttaşların sağlığı ile ilgili olursa, öğrenci her şeyden önce dersini bellemeye çalışırsa ve bütün vazifelerle rütbeler arasında ne caka, ne gösteriş, ne dalkavukluk, ne de ilgisizlik olmadan bir ahenk kurulursa; aşağıdakiler yukarının buyruğunu ukalalık saymaz, yukarıdakiler de aşağının doğru ihtarlarına kızmazlarsa, bütün karşılıklı işlerde, görüşme ve konuşmalarda ne ikiyüzlülüğe kaçan nezaket, ne de kabalığa kaçan sertlik bulunmazsa vazifenin bizden istediği şey yapılmış olur. Gerçekten Türkçü olma kolay değildir. her önüne gelen Türkçü olamayacağı gibi, her Türkçüyüm diyen de Türkçü sayılmaz .

Bugün, Türkiye ve Türk aleminde, Türkçülük, Ülkücülük isimlerinin kullanıldığı gibi, daha çok yaygın olarak Milliyetçilik, Türk Milliyetçiliği isimlerini kullanmaktayız. Milliyetçilik, Türk'ü yaşatan manevi güçtür .

Türkçülüğe eleştirel yaklaşımlarda, Türkçülük akımının Türklük anlayışının imparatorluğun siyasi sınırlarının ötesinde ki öbür bölgelerde yaşayan geniş bir akrabalık grubu anlamına geldiğini, Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Türkçülüğün Türk milliyetçiliğine dönüştüğünü, Cumhuriyetin büyük ölçüde Türk halkından meydana geldiğini, resmi ve siyasi anlayışa göre bütün yurttaşların Türk milletini teşkil etmekte olduğu belirtilir. Cumhuriyet döneminde Türklük dar anlamıyla tanımlanmış ve siyasi milletle özdeşleşmiştir. Bu dönemde hala Cumhuriyet vatandaşları arasında ayırım yapılması, bu akımın savunucularının benimsediği millet anlayışının yeni modern kavramın sınırlarını aştığını ileri sürerler. Pan Türkçü görüşü ihtiva ettiğini iddia ederler.

Atsız ile aynı yıllarda Türkçülük hareketinin fikriyatını yapan Reha Oğuz Türkkan'ın 'Türkçülük' anlayışları arasında ki farklar eserlerinin mukayesesinden anlaşılmaktadır.³³

Türkçülüğü sadece sözde ve gönülde kalmamış, her türlü sıkıntıyı göze alarak doğruları söylemekte kararlı hale getirmiştir. Çalışma hayatının Edirne Lisesi Edebiyat öğretmenliği döneminde iken Atsız Mecmua'nın devamı olarak Orhun dergisini çıkarmakta idi. Türk Ocakları Türk Tarihi Tetkik Heyeti tarafından 1930 yılında Türk Tari-

---

³³ Reha Oğuz Türkkan , 'Türkçülük ' , Türkçülüğe Giriş , İstanbul , 1940 , s.5-11 , Bozkurtçu Yayını , Milliyetçilik Yolunda – Ergenekon,Bozkurt, Gök Börü ve Yeni Yazılar , İstanbul 1944 , Müftüoğlu Yayınevi

hinin Ana Hatları kaleme alınmış ve yine bu anlayış temelinde dört ciltlik Tarih ders kitabı hazırlanmıştır. Ardından bu ilk kitabın bazı bölümlerinden oluşturulan 74 sahifelik özet nitelikli Türk Tarihinin Ana Hatları-Medhal adlı risale hazırlanmış ve 1931 yılında otuz bin adet bastırılarak okullara dağıtılmıştır. Atsız Orhun'da liselerde okutulmak üzere çıkarılan dört ciltlik Tarih kitabının yanlışlarını ağır bir şekilde tenkit etmiştir. Bu tezler Atsız'ın hocası Togan tarafından 2 Temmuz 1932 tarihinde toplanan I. Türk Tarih Kongresi'nde eleştirilmiştir.³⁴ Togan'ın tenkitlerine cevap verilmemiş, Dr. Reşit Galip tarafından, Rusya'da Çarlık yönetiminin yıkılmasından sonra bağımsızlık kazanmak üzere yapılan mücadeleler esnasındaki tartışmalar gündeme getirilerek susturulmaya çalışılmıştır. Togan görevli bulunduğu İstanbul Üniversitesi'nden ayrılarak yurtdışına gitmek mecburiyetinde kalmıştır. Atsız, hocasına karşı yapılan haksızlığa karşı çıkmış, Köprülü hadisenin gidişatından ürkerek kendisini üniversite hocalığından çıkarmıştır. 1930 lu yıllarda ortaya atılan Türk Tarih Tezi ile modern Türkiye'yle köprü kurabilecek seküler bir altın çağ(Orta Asya) tahayyül edilmiş, hem de bu medeniyetin dünya tarihinin gelişiminde kilit rolü bulunduğu öne sürülerek batı'nın ana anlatısına daha sancısız dahil olunabilme denenmiştir. Medeniyetin Orta Asya'da Türk kökenli topluluklarca meydana getirildiği ve dünyaya yayıldığı; bu sebeple kadim Mezopotamya, Anadolu ve Ege kültürlerini yaratanların Türkler olduğu tezi öne sürülerek üç hedef düzeltilmiş olmakta idi:

---

³⁴ Nadir Özbek , Zeki Velidi Togan ve Türk Tarih Tezi , Toplumsal Tarih , sayı 45 , Eylül 1997 , s.20-27

1. 1.Türkiye Cumhuriyeti'nin Anadolu üzerindeki varlığını meşrulaştırmak
2. 2.Laisizmin vurgulanması ve yeni milli kimliği İslamın dışına taşımak bakımından İslam öncesi Türk tarihine (Orta Asya'ya) uzanmak
3. 3.Dünyadaki diğer çağdaş ve egemen milletle eşitler ilişkisi içine girebilmek için bugünkü dünya uygarlığının yaratıcıları arasına Türkleri de koyacak olan Orta Asya merkezli bir kültürel yayılım tezini savunmak .³⁵

Pragmatik bir yaklaşımla tarih yazıcılığı, yeni bir kimliğin yaratılması ve benimsetilmesi sürecinde kullanılan bir amaç haline getirildi. Üretilen bu tarih tezleri, liseler için yazılan tarih kitaplarının da esasını oluşturdu. Aslında bu tezler daha önce Enver Celalettin Paşa tarafından 1917 yılında teklif edilmiş ve kamuoyunda pek ilgi uyandırmamıştı. Bu tarih tezleri 30-40 yıl boyunca eğitim müfredatının önemli bir parçasını oluşturdu.

Zamanın yönetimi bir lise öğretmeninin tek partinin tek ders kitabına yönelttiği tenkitleri tahammülle karşılamamış, onu vekalet emrine almakla kalmayarak dergisini Bakanlar Kurulu kararı ile kapatmıştır. O dönemde vekalet emrine alınmalar günümüzdeki benzeri uygulamalarla mukayese edilemez. Açıkta olmanın uzaması hali kişinin açıklıkla karşı karşıya kalması demektir. Atsız 9 ay vekalet emrinde kaldıktan sonra başka bir yerde görevine iade edilmiştir. Atsız'ın bu eleştirisi, dönemin Türk Tarih

---

³⁵Foti Benlisoy-Stefo Benlisoy, Milliyetçi Tarih yazımı ve 'Az gelişmişlik Bilinci', Toplum ve Bilim, sayı 91, Kış 2001-2002, s.248

tezine karşı yöneltilen kritiklerde nedense pek dikkate alınmamaktadır.

Atsız'ın üniversiteden uzaklaştırılması hem onun ilmi kariyeri, hem de fikirlerini rahat bir ortamda yayamaması bakımından son derece zararlı olmuştur. Atatürk bu hadiseye ehemmiyet bile vermemiş, Atsız'ın bundan sonraki yıllarda yazdıklarını okumuş, beğenmiş kendisiyle tanışmak istemiştir. Yağmur Atsız'ın babasının gerçek iki dostundan biri olduğunu belirttiği ³⁶ Yılmaz Öztuna'ya göre Köprülü, Atsız'ın kendisinden intikam alabileceği gibi bir vehme kapıldığı için, Atatürk'e Atsız'ın meclisine giremeyecek derecede sert tabiatlı bir genç olduğunu söyleyip davetten vazgeçirmiştir. Atatürk, istidatlardan hoşlanan bir tabiata sahipti, Atsız'la arasında bir şey geçmemişti. Atsız'ın Atatürk'ün çevresine girememesi, o çevreden ve Atatürk'ten fikirler alamaması, fikirlerini yayamaması Türk bilim hayatı bakımından fevkalade zararlı olmuştur. Atatürk tarafından meşrulaştırılan ve üniversitedeki hayatı iade edilen bir Atsız, her devrin menkubu olmaz ve fikirlerini meydan muharebesi verip sertleştirmeye mecbur kalmaksızın yayabilirdi.³⁷ Atatürk'ün Türkçü yönü yıllar sonra başka bir yazar tarafından da vurgulanmıştır: 'Kemalizm, Türkçülüğe karşı olamaz; neden çünkü kendisi Türkçüdür; Kemalizm dine karşı olamaz; çünkü onu yasaklamamış sadece toplumsallıktan bireyselliğe çevirmiştir ki 'medenî dünyanın' tavrı da budur; sonradan laikliğin biraz da mütecaviz yorumu, Müdafaa-i Hukuk Doktrini'nin, başat karakteri Anti/emperyalizmi gizlemek isteyenlerce öne çıkarıl-

---

³⁶ Yağmur Atsız , Zaruri Bir Açıklama , Tercüman , 14.1.2005

³⁷ Yılmaz Öztuna , Atsız'ın Ardından , Boğaziçi , sayı 42 , Aralık 1985 , s.25

mıştır; yoksa okuyunuz Gazi'nin İslamiyet, Halifelik vs. hakkındaki konuşmalarını; önce bilgisinin derinliğine şaşıracaksınız; sonra mü'min Türk halkına olan saygısına!³⁸

Atsız, Türkçülük fikrinin gereği olarak munis mizacına rağmen bazı tanınmış isimlerle sert polemikler yapmaktan geri kalmamıştır. Farklı görüşlerde kalem erbabı ile giriştiği polemikleri ilk gençlik yıllarından itibaren görülmektedir. Mustafa Çokayoğlu ile fikri tartışmasına ileride temas edilecektir. Dönemin köşe yazarlarından Vala Nurettin ile tartışmaya giriştiği bilinmektedir.³⁹ Fikriyatının temel taşlarından biri olan **Turan** kavramına muhalif düşünceler taşıyan Anadoluçu çizginin ilk önderlerini yakından tanımıştı. Onlarla bu doğrultuda polemige girmemiştir. Bütün Türklerin dayanağı ve belkemiği olan Anadolu Türklerini her şeyden önce düşünmek, onları kalkındırmak anlamında olan Anadoluçuluğu makul karşılamıştır. Bu çizginin dışında Anadolu'nun ötesinde kalan Türkleri defterden silmeyi hatta onlara karşı düşmanlık gütmeye karşı durmuştur. 1950 li yıllarda Nurettin Topçu'yu bu sebeple sert bir şekilde tenkit etmiştir. Topçu'nun İstanbul ve Rumeli Türkleriyle, Anadolu'nun Sünni olmayan Türklerini milletten çıkararak, Türkistanlıların temsilcisi olarak gördüğü Aksak Temir'i Kahpe Timur diye bahsetmesinden dolayı tenkit etmiştir.⁴⁰

---

³⁸ Attila İlhan , 'b. Gazi'nin Nokta-i Nazarı ! .. ' , Cumhuriyet , 10.1.2005

³⁹ H. Nihal , 'Vala Nurettin Beyden Bir Sual', Atsız Mecmua ,sayı 17 ,15 Eylül 1932 ,s.175 .Nurettin'in cevabı , 'Ben dönek değilim' ,Akşam , 17 Teşrinievvel 1932

⁴⁰ Atsız , Felsefe Öğretmeninin Yanlıları , Ocak , sayı 33 , 1 Nisan 1957 , s.2 . Osman F. Sertkaya'nın Nihal Atsız isimli monografisinde

Temir'le Yıldırım'ın çarpışmasını bir kardeş kavgasından, tarihi mukadderattan başka bir şey olmadığı görüşünde olan Atsız, üniversite arkadaşı Banguoğlu'na yazdığı bir mektubunda Temir'den cennetmekan Aksak Temir olarak söz etmiştir.⁴¹ Bu ifadelerinden Türk tarihine bütüncü bir bakış açısına sahip olduğu açıkça görülmektedir .

Atsız, ikinci keskin kalem tartışmasını Ali Fuat Başgil ile yapmıştır. 1961 yılında yapılan genel seçimlere AP senatör adayı olarak katılan Başgil, son Havadis gazetesindeki bir yazısında 'Biz Türkiye Türkleri, muhtelif din, dil, tarih ve ırktan birçok millet elemanlarının asırlar içinde ve İslam kültürü kazanında kaynayıp hal ve hamur olmasından meydana gelmiş mürekkep bir milletiz... Gerçi dil elemanlarımız bakımından Orta Asya ile yakın bir hısımlığımız var . Fakat biz ne beden ve ne ruh yapımız itibarı ile Orta Asyalı değiliz. Biz bilakis İslam çenberiyle çevrilmiş bir ülkede, ırklar sentezi halinde kendi başına yaşayan , nevi şahsına münhasır bir milletiz.' şeklinde bir görüş ileri sürmüştür.⁴² Atsız, bu görüşe karşı 'Sakarya boğuşması sırasında bizim için 'Uzaktaki Kardeşime' diye şiir yazan Kazak Mağcan veya Kunuri şehitlerinin hatırasına mevlut okutarak ağlayan Japonya'daki Tatarlar benim milletimden değil midir ' sorusunu yöneltmiştir. Atsız, onun milliyetçilik aleyhtarlığının çok öncelere kadar uzanan bir geçmişi olduğunu, 19.12.1950 tarihli Zafer gazetesinde neşredilen 'İdeal Buhranı'

---

ki makaleler bibliyografyası oldukça eksik olup yukarıda zikrettiğimiz makalenin kaydı bulunmamaktadır : Ankara , 1987 . Hacaloğlu , Atsız'ın bibliyografyasını biraz genişletmiş olmakla birlikte Topçu hakkındaki makaleyi kaydetmemiştir .

⁴¹ Mehmet Uzun(Babaoğlu) , a.g.m. , s.133

⁴² Son Havadis , 7.10.1961

başlıklı bir yazısından iktibas ettiği bölümlerdeki fikirlerinden örneklerle göstermiştir.⁴³ Başgil, Atsız'ın bu risalesine uzun müddet cevap vermemiştir. 1961 yılı sonbaharında yapılan seçimlerde , parlamentoya girmiş, AP mensuplarınca Cumhurbaşkanlığına aday gösterileceği söylentileri hızla yayılmıştır. 27 Mayıs ihtilalinden sonra parlamento seçimlerinin yapılmak suretiyle demokrasinin kurallarına göre uygulanması teşebbüslerine rağmen Başgil'in adaylık söylentisi bazı kesimlerce tepki ile karşılanması üzerine, tehditleri göğüsleyemeyerek istifa etmiş ve yurtdışına çıkmak mecburiyetinde kalmıştır. Atsız'a bu hadiselerden dolayı cevap vermekte gecikmiş olabilir. Aradan uzun bir süre geçtikten sonra 30 Kasım 1963 tarihli Yeni İstanbul gazetesinde 'Milliyetçilik Bahsi' başlıklı yazısında milliyetçilikle Müslümanlığın bağdaşamayacağını belirtmiştir. Bu yazıda İstanbul gazetelerinden birinde yazdığı yazıdan dolayı bir yazarın hücumuna uğradığını belirtmesinden Atsız'ın risalesinden haberdar olduğu anlaşılmaktadır. Yeni İstanbul'da, Başgil'in bu mealde yazıları neşredilmeye devam etti . Bu neşriyat yüzünden dönemin Orkun dergisinde 'Orkun'dan Sesler ' başlıklı , bu tutum ve görüşü protesto eden yazılar çıktı: 'Bu yazılarda,'Din namına fetva verenler; dinleyiniz! Anlayınız! Türküz ve Müslümanız, Türklüğümüzü şuurumuzdan, imanımızı kalbimizden, sizin sahte fetvalarınız hiçbir zaman söküp çıkaramıyacaktır! ..' .⁴⁴

---

⁴³ Atsız , 'Ordinaryus'un Fahiş Yanlıları-Ali Fuat Başgil'e Cevap) 15 Ekim 1961 , İstanbul , 1961 , Küçükaydın Matbaası

⁴⁴ Hayrani Ilgar , Sözde ve Gerçek Milliyetçilik (Atsız-Başgil Mücadelesinin İç Yüzü) , İzmir 1964 , s..31, Ülkü Yayınları Nu:1

Dergilerde çıkan makalelerinin konularına bakılarak Türkiye'nin gündemini tespit etmek mümkündür. Ülkenin siyasi ve kültürel konularında doğruları yazmaktan geri durmamıştır. Günümüzde ülkemizin büyük sıkıntılarının başında gelen etnik bölücülük hareketi 1960'lı yıllardan itibaren genişleme emaresi göstermiştir. Bitlis senatörü Ziya Şerefhanoglu'nun Amerika'ya kaçarak Kürtlük davası için çalışmalarda bulunması, 8-29 Mart 1967 tarihleri arasında Doğan Kılıç şihhasanlı isimli bölücü bir gazetecinin 'Barzani'nin Karargahında' başlıklı yazı dizisinin Yeni Gazete'de tefrika edilmesi, sonra doğu ve güneydoğu bölgelerimizdeki bazı il ve ilçelerinde bölücü mitinglerin yapılması üzerine gelecekte ülkeyi bekleyen tehlikelere işaret eden makaleler neşretti.⁴⁵ Makalelerinde ileri sürdüğü fikirler üzerinde tartışma ve tedbir almak yerine CHP İstanbul milletvekili Reşit Ülker Millet Meclisi Başkanlığı'na bir sözlü soru önergesi vererek bu yazılar hakkında neden işlem yapılmadığını sormuştur.⁴⁶ AP Diyarbakır senatörü Selahattin Cizreliloğlu senatoda gündem dışı konuşma yaparak aynı hususta görüş belirtti. Bu önerge ile Atsız'ın, mahkemeye verilmesi ve ceza alması, Yargıtay tarafından cezasının onanması üzerine hapse konulması süreci başlamıştır. Atsız hakkında suç duyurusunda bulunan ve 6 dönem İstanbul milletvekilliği yapan Ülker'in top doktoru olan

---

⁴⁵ Konuşmalar I, Ötüken , sayı 40 , Nisan 1967 , Konuşmalar II , Ötüken , sayı 41 , Mayıs 1967 , , Kızıl Kürtlerin Yaygarası , Ötüken , sayı 42 , haziran 1967 , Konuşmalar III , Ötüken , sayı 43 , Temmuz 1967 , Bağımsız Kürt Devleti Propagandası , Ötüken , sayı 45 , Eylül 1967 , Doğu Mitinglerinde Perde Arkası , Ötüken , sayı 47 , Kasım 1967 , Satılmışlar-Moskof Uşakları , Ötüken , sayı 48 , Aralık 1967 .

⁴⁶ Yeni İstanbul , 6.7.1967

oğlunun sonraki yıllarda ‘İstanbul Çerkezleri’ başlıklı seri yazıları dergilerde görülmüştür.⁴⁷

Türkçenin özleştirilmesi gayretlerinin artması üzerine mücadeleye girişen Adnan Ötüken’in ‘Türk Dili İçin Mücadele’ başlığı ile yayınladığı iki risalenin tanıtımı için bir makale neşretti.⁴⁸

Kutsi mefhumlar hakkında toplumda mevcut bilgiler üzerinde kaos yaratmak için girişilen teşebbüsleri izah etmek üzere makaleler yayınladı. Yakın günlerde toplum gündemini işgal eden Türkiyelilik kavramının tehlikesine, misyonerlik faaliyetine zemin hazırlayan faaliyetlere yıllar önce işaret etti: **‘Türk Milletinin kafası ve gönüldini(!), milli (!), sosyal (!), safsatalar la doldurulursa o artık Türk milleti olmaktan çıkar ve bu yakınlarda sık sık tekrarlandığı gibi ‘Türkiye milleti’ veya ‘Anadolu milleti’ haline gelir ki geçmişle ilgili kesilmiş, mukad-desatsız, tekniği ileri olsa da kültürü ve ahlakı olmayan bir güney Amerika milletinden farkı kalmaz’.**⁴⁹

ATSIZ VE TÜRK DÜNYASI

Atsız’ın Türk dünyası ile alakasına değişik bakış açılarından yaklaşılabilir. İlk önce Türk dünyasına, coğrafyasına sanatçı gözüyle duygu dünyasında yaklaşmış ,eserlerinde tema olarak ele almış ,terennüm etmiştir. Eski

---

⁴⁷ Doç . Dr. Süreyya Ülker , İstanbul Çerkezleri I , Birleşik Kafkasya , sayı 7 (Haziran-Temmuz-Ağustos 1996) , s.26-37 , İstanbul Çerkezleri II , sayı 8 (Eylül-Ekim-Kasım 1996) , s.38-44 , İstanbul Çerkezleri III , sayı 9 (Aralık-Ocak-Şubat 1996-1997) , s.25-32

⁴⁸ Atsız , ‘Bozulan Türkçe’ , Ötüken , sayı 59 , Kasım 1968 , s.3

⁴⁹ Atsız , ‘16 Devlet masalı ve Uydurma Bayraklar’ , Ötüken , sayı 65 , Mayıs 1969 , s. 3 , ‘Bu Yurdun Kutsal Yerleri ‘ , Ötüken , sayı 90 , Haziran 1971 , s. 3

yurdumuzu, Ata yurdlarını topluma tanıtmış, sevdirmiştir. Altaylar, Tanrı Dağları.... hayalimizde pembe bulutlarla kaplı , görkemli, efsanevi diyarlar oldular. O diyarlar ki:

Bir gün olur, yılda ,ayda canda ?
Buluşuruz hep Altay'da
Güz ayında, Kurultay'da
Başı börklü Han görünür !
Atsız der ki, ne var canda
Yatarız taze çimende.
Rus'un adı her geçende,
Gözlerime kan görünür!

Bu ve buna benzer şiirlerini kahramanlık günlerinde, milli gecelerimizde okuyarak, neşelendik, duygulandık, şevklendik, heyecanlandık. Nasip olup ata topraklarına ilk gidenler Tanrı Dağları'ndan taş parçalarını kutsal bir emanet gibi Türkiye'ye taşıdılar, evlerinin en mutena yerlerine koydular . Bu davranışın arkasında onun belirsiz silueti hep durdu .

Bütün ömrü boyunca uzak diyarlardaki esir Türklerin bir gün hürriyetlerine kavuşacaklarını tahayyül etmişti.⁵⁰ Bir milletin 50 yıl zulüm altında yaşayıp, kültür bakımından ilerleyerek uyandıktan sonra onu eskisi gibi idare etmeğe imkan bulunmadığını, 20 yıla kadar Rusya'da bolşevizmin biteceğini ve Rusya'nın parçalanacağını yakın bir dostuna 1972 yılında gönderdiği mektubunda ileri sürmüştür.⁵¹ Atsız'ın tahmini 2 yıl sapma ile

---

⁵⁰ Yağmur Atsız , Atsız , Tercüman , 12.1.2005

⁵¹ Hacıoğlu , a.g.e.,s.194

doğru çıkmış 1990 yılında Sovyet sistemi dağılmış, günümüzdeki Türk Cumhuriyetleri doğmuştur .

Turancılık düşüncesi yüzünden yakın akrabaları ile arası açılmıştır. Bacanağı Mehmet Kaplan bu görüş ayrılığına işaret etmiştir: 'İrkçı değilim. Türkiye içinde yaşayan ve Türk'e ihanet etmeyen, Türkiye'ye faydalı olan her insan bence iyidir. İster Arnavut, ister Çerkes olsun Türkiye'ye zarar veren adam halisü'd-dem Türk olsa da onu sevemem. Bütün aydınların mümkünse yalnız Türkiye'yi düşünmelerini temenni ediyorum. Ne Rusya Türkleri, ne başka milletler beni yakından alakadar eder. Bundan dolayı bacanağım Atsız'la aramız eskiden beri açıktır. Türkiye'nin fikir, para, ruh, zeka kuvvetini Türkiye'nin dışına çeviren adam bence Türkiye'ye ihanet ediyor demektir. '⁵²

Türk dünyasının yetiştirdiği bütün düşünürler hakkında malumat sahibi olduğu bilinmektedir. Hocası Fuat Köprülü'nün temel eseri Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar'dan dolayı Ahmet Yesevi'yi incelediği bir anekdottan anlaşılmaktadır. Atsız, İstanbul Bayezit'te Samiha Ayverdi ile karşılaşır ve der ki: 'Samiha, Samiha sen yaptığını biliyor musun? Sen Ahmet Yesevi'nin yaptığını biliyor musun' ⁵³

Namı yalnız Türkiye'de değil, bütün Türklük alanında şöhret bulmuştu. Hatta Türklerle akraba Turanlı kavimler (Finler, Macarlar, Moğollar, Japonlar) dahi

---

⁵² Mehmet Kaplan , Ali'ye Mektuplar , Haz. Zeynep Kerman-İnci Enginün , İstanbul 1992 , s.184 , Dergah Yayınları .

⁵³ Namık Kemal Zeybek , A.Yesevi, N.Atsız ,S. Ayverdi ve Başbuğ , Tercüman , 21.6.2003

Atsız'ı bilirler ve tanırlardı.⁵⁴ Uzak Türk diyarlarından uzun yollardan geçerek Türkiye'ye gelen kardeşlerimizin O'nun kapısını çalarak arayıp sordukları, elini-yüzünü öptükleri bilinmektedir .

Türk dünyasının sıkıntılarını daima dile getirmiştir. Irak'ta Kerkük'te Türkmenlere yapılan toplu katliamın 6. yıldönümünde Ötüken özel sayı olarak çıkmış kendisinde bir makale neşretmiştir.⁵⁵ Doğu Türkistan, Kıbrıs, İran Türklerinin meseleleri yazılarının ana konularıdır .⁵⁶

Doğu Türkistan'ı terkederek Himalaya Dağları'nı aşan Kazak kafilesinde bulunanlar Türkiye'ye geldikleri 1954 yılından önce Keşmir'de ilk defa adını duymuşlardır. Atsız Mecmua'da **'Türk ırkının istiklalini kuracak ve koruyacak olanlar Türkistan'ın sart'ları ile Türkiye'nin şehirlileri değil, Türkistan'ın göçebeleri ile Türkiye'nin köylüleridir', diye yazdığı,** bunun Yaş Türkistan'da tartışma konusu olduğundan Keşmir'de söz edilmiştir. ⁵⁷ Atsız, hocası Togan'ı müdafaa etmek için Mustafa Çokayoğlu ile aralarında polemiğe girişmiş, önce bir makale ⁵⁸, daha sonra bir risale neşretmiştir.⁵⁹ Atsız,

---

⁵⁴ Zeki Sofuoğlu , Büyük Türkçü'yü Anarken , Türkçülerin Kaleminden Atsız, Hz.Refet Köroğlu-Cengiz Yavan , İstanbul 2000 , s.10 , Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yayını .

⁵⁵ Atsız , Kıbrıs'tan sonra Kerkük , Ötüken , sayı 19 , Temmuz 1965

⁵⁶ Atsız , ho'cular ve Osman Batur , Ötüken , sayı 70 , Ekim 1969 , İran Türkleri , Ötüken , sayı 73 , Ocak 1970 , Türkiye ve Kıbrıs , Ötüken , sayı 85 , Ocak 1971

⁵⁷ Hasan Oraltay , Atsız Beğ, Türkçülerin Kaleminde Atsız , s.31

⁵⁸ H.Nihal Atsız , Çokayoğlu Mustafa Beye son cevap , Atsız Mecmua , sayı 17 ,15 Eylül 1932 , s.163-164

⁵⁹ H. Nihal, Sart başına cevap , yerli doktorlar bulamadığı için ölen merhum Atsız Mecmua Müdürü'nden , ecnebi doktorlar sayesinde yaşayan Yaş Türkistan Müdürü'ne , İstanbul 1933 , 8 s.

Genel Başkanı olduğu Türkçüler Derneği'nin İzmir şubesi başkanlığının 'Altaylar'dan gelmiş bir Kazak' tarafından deruhte edilmesinden memnuniyet duymuştur.⁶⁰

Hep Dış Türklerin savunucusu olan Atsız'la, Togan, Abdülkadir Togan'ın birinci ölüm yıldönümünde Ötüken özel sayı olarak neşredilmiştir.⁶¹ İnan, M. Sadık Aran gibi Dış Türkler'in bazı ileri gelenleri hariç lider ve siyasi geçinen çıkarıcı, Türkiye'deki siyasi iktidarlardan menfaat bekleyenler pek ilişki kurmazlardı. Hocası Atsız'ın, Almanya Münih'te Sovyetler Birliğini Öğrenme Enstitüsü'nün neşrettiği Dergi'nin sahibi durumunda olan Kırımlı Edige Mustafa Kırımlı ile münasebetinin bulunduğunu biliyoruz. Türk uruglarının Türkiye'deki temsilcileri arasında vücut bulan, ilmi temeli olmayan tamamen hissiyata dayanan kabilecilik cereyanından üzüntü duyduğu, Togan'ın ölümü karşısında Türk Kültürü dergisinin kayıtsız kalmasından üzüldüğu bilinmektedir.⁶² 1944 yılındaki meşhur tutuklamalarda kader ve hapisane arkadaşlığı yaptıkları arasında hocası Togan'da bulunmuştur. Aynı davada yargılananlar arasında karı koca iki Türkistanlı daha bulunmaktadır; Ahmet ve Nuriiman Karadağlı .Yargılananlar arasında bulunan tek bayan olan Nuriiman Karadağlı Doğu Türkistanlı Uygur olan ilk eşinden ayrıldıktan sonra Ahmet Karadağlı ile evlenmiş, tanıyanların anlatımına göre oldukça süslü ve ilk evliliğinden çok sayıda çocuğu bulunan bir hanımdır.

Turani akrabalarımızdan, Sovyet mezalimime maruz kalan Macarlara ve hür dünyada yaşayan temsilcilerine karşı oldukça hassastı. Vatansız bir Macar mültecisi

---

⁶⁰ Oraltay , a.g.e.,s32

⁶¹ Ötüken , sayı 91 , Temmuz 1971

⁶² Oraltay , a.g.e.,s.33

olarak Türkiye'ye gelen İmre von Taht onu ziyaret ettiğinde, kendisini yalnız kardeş Türkiye'de değil, aynı zamanda kendi vatanında ve ılık kanı kadar öz bir kardeş nezdinde imiş gibi hissettiğini vurgulamaktadır.⁶³ Uzun yıllar yalnız başına Türkiye'de yaşayan Taht'a Ötüken dergisinin sayfaları açılarak, çok miktarda yazısının neşredilmesi temin edilmiş, hür dünyada Macaristan'ın bağımsızlığı için mücadele eden teşkilatlarla ilgili haberlere yine dergide yer verilmiştir. Atsız, 'Macarlar'a Sevgi' başlıklı bir şiir yazarak Ötüken dergisinde neşretmiştir. Macar Turancıları hakkında ki bir kitapta dışarıda yürütülen mücadele görmezlikten gelinmiş, uzun süre Türkiye'de yaşayan ve 18 Nisan 1982 tarihinde Ankara'da vefat eden Taht'tan söz edilmemiştir.⁶⁴

Kazak Türklerinden olan Hasan Oraltay'ın Alaş isimli kitabına bir takdim yazısı yazmıştır.⁶⁵ Orta Asya Türk tarihi ile ilgiliengin bilgisine dayanarak kısa takdim yazısında geniş mesajlar vermiştir. Takdimin sonuna doğru geçmişte yüksek öğrenim için Türkiye'ye gelen İran'ın Hazar kıyılarında Sovyet sınırına bitişik Gümüş Tepe bölgesinden beş Türkmen hakkında verdiği kısa bilgiden

---

⁶³ Prof. Dr. İmre von Taht , Nihal Atsız ..!Tarihi Turanlı –Hun Türk-Macar Milletinin Ebediyen Yaşayacak Kardeşi ! , Türkçülerin Kaleminden Atsız , s.35

⁶⁴ Kitabın tenkidi hk. bk. Ömer Özcan , Macar Turancıları , Toplumsal Tarih , sayı 94 , Ekim 2001 , s.60-64

Literatürde Taht hakkındaki görebildiğimiz tek yazı hk. bk. Ünsal Aktaş , Macar Turancısı Bir Şövalyenin Son Yılları:İmre Taht (Toth) , Emel'imiz Kırım , sayı 46 , (Ocak-Şubat-Mart 2004) , s.59-62

⁶⁵ Hasan Oraltay , Alaş-Türkistan Türklerinin Milli İstiklal Parolası , İstanbul 1973 , s.11-16

Türk coğrafyasının bütün kesimlerinin temsilcileriyle irtibatının bulunduğu anlaşılmaktadır.⁶⁶

Himalayalar'ı aşarak Türkiye'ye gelen başka bir Kazak Hızır Bek Gayretullah, önceden bir kitabından dolayı adını bildiği ve 1958 tanıştığı Atsız'ın Türk'ün aşığı olduğunu, nerede bir Türk varsa ona yakın olmak, derdine derman bulmak istediğini ifade etmiştir.⁶⁷

29 yaşında iken edebiyat öğretmeni olarak tayin edildiği Edirne Lisesi'nde Türk Tarihi'nin öğretilmesindeki, istemi ve metodu ortaya koymuş, Türk Tarihinin Tekamül Seyrinin Tespiti'ni yapmıştır. Türk tarihinin bir bütün olarak ele alınması gerektiğini, milletin ve yurdun tek olduğunu, ayrı devletlerin bulunmadığını, tek bir milletin başına gelmiş hanedan, sülale ve ailelerin bulunduğunu göstermiştir.⁶⁸

Atsız'ın hayatının sonuna kadar takipçisi olduğu Turan fikrinin Sovyetlerin dağılmasından sonra bağımsızlığını ilan eden Türk Cumhuriyetleri arasında gönül birliği olarak uygulama alanı bulmuştur. Bu ülkelerin yöneticileri zaman zaman biraraya gelerek önemli konularda müşterek hareket edilmesi hususunda kararlar almaktadırlar. Soğuk savaş döneminde milliyetçiliğe ve Turancılığa karşı girişilen sistemli saldırılar etkilenen eski bir vatandaşımız Sovyetler Birliği'ne seyahat imkanı elde ettiğinde özellikle Türklerin yaşadıkları bölgeleri görmek istemiştir. Rusya'da doğup Türkiye'ye geldikten yıllar sonra vatandaşlığa kabul edilerek Erol Güney adını alan Musevi asıllı gazeteci 1955 yılında Bakanlar Kurulu

---

⁶⁶ Oraltay , a.g.e.,s.16

⁶⁷ Hızır Bek Gayretullah , Atsız , Millet , 21.12.1977

⁶⁸ Mehmet Orhun , Hocam Hüseyin Nihal Atsız Beğ , Türkçülerin Kaleminden Atsız , s. 43

Kararı ile yurt dışına çıkarılmıştır. II.Dünya Savaşı yıllarında Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda çalışan Güney'in eşi de Talim ve Terbiye Kurulu kütüphanesinde görev yapmıştır. Dönemin sola sempati duyan bütün aydınlarıyla oldukça sıkı fıkı olmuş, daha sonra gazetecilik yapmaya başlamıştır. Sovyetler'e Panturanizm hakkında inceleme yapmak için gitmek istediğini , gezisi sonunda **cumhuriyetlerin bir gün özgür olurlarsa Türkiye'yle sıkı kültürel ve ekonomik bağlar kurabileceklerini, ama asla bir tek devlet ya da federasyon kuramayacaklarını** anlamıştır.⁶⁹ Eski vatandaşımızın ulaştığı neticeden memnun olduğu görülüyor! Doğduğu Odessa şehrini bile görmek istemeden Türk illerine seyahat arzusu, Turancı karşıtı düşüncelerinin şuuraltındaki baskısından kaynaklanmıştır. Bu küçük örnek verilen mücadelenin ve fikrin büyüklüğünü göstermektedir .

---

⁶⁹ Haluk Oral-M. Şeref Özsoy, Erol Güney'in Ke(n)disi –Göçmen-Cevirmen-Gazeteci-Sevgili , İstanbul 2005, s.257

ATSIZ'IN ROMANLARINDA “AŞK”IN ANLAMI ÜZERİNE

Doç. Dr. İbrahim ŞAHİN*

“Ölüme karşı verilen savaş,
gelecekle ve geçmişle uğraşma
biçimini alır ve şimdiki zaman,
hayat zamanı kayıptır!”
Norman O. Brown

Bir romana sorulacak doğru sorunun ne olduğunu, çoğu zaman romanın yapısı belirler. Bu yüzden klasik anlayışla yazılmış bir romana sorulabilecek sorularla, post-modern teknikle yazılmış bir başka romana sorulacak soru ya da sorular farklı olabilir.Ama genel bir ifadeyle bir edebi metnin ne/neler söylediği sorusunu, ayrıntılara girmeden her zaman sorabiliriz.”Bu roman ne söylüyor” sorusu çoğu zaman, romana haksızlık etmek anlamına gelebilir. Çünkü roman okuyucusu, bir romanın bir tek şey söylüyor

---

*Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

olabilmesinin yanlış olduğunu, çok şey söylemenin, romanı daha değerli kılacağını peşinen kabul eder. Halbuki her roman aslında, derinde bir yerde, bir şey söyler. Aynı yazarın başka romanlarında da aynı çatışmanın olduğunu söyleyebiliriz. Diğer söylenenler veya romandan çıkarabileceğimiz başka anlamlar, temeldeki çatışmanın üzerine inşa edilmiş hususlardır. O zaman bir roman önce “ne” söyler; daha sonra ise “neler” söyler sorularını hak etmektedir.

Atsız'ın romanı/romanları neler söylüyor diye sordumuzda, hiç şüphe yok ki verilebilecek ilk cevaplar Türk'ün tarihi karakterine ilişkindir. Bozkurtların Ölümü (1946); Bozkurtlar Diriliyor(1949); Deli Kurt(1958) emsalsiz bir tarihi dekor içinde, bize Türk'ün tarihi karakterine ilişkin ayrıntılar, veriler sağlayacaktır. Kahramanlık, fedakarlık, dostluk, vatan ve millet sevgisi, özgürlük tutkusu, ırk bilinci, yüksek askeri disiplin ve tartışılmaz derecede sağlam bir ahlaki yapı vs... Bunlar onun Ruh Adam(1972) da dahil dört romanı için de söylenebilir. 1923 sonrası, Türkiye'nin geçirdiği siyasi ve sosyal yapı içerisinde bu değerlerin anlamı, bir kimliğin inşası sürecidir. Atsız'ın romanlarına konu olan tarihi devirle romanların kaleme alındığı devir arasındaki tarihi süreç, tarihi Türk kimliğinin aşındığı gibi bir sonucu doğurmuş ve Tanzimat'ta başlayan kimlik inşası cumhuriyet senelerinde daha keskin bir anlam kazanmıştır. Bu yüzden Atsız'ın aradığı öğeler, romanlara vak'a zamanı açısından bakarsak, Türklerin Orta Asya coğrafyasındaki kimlikleri vasıtasıyla yeniden inşa edilmeye gayret edilmiştir. Bu inşa faaliyetinin başlangıç seneleri Tanzimat'a kadar iner ve ilk ciddi dönüşümü Gökalp'la; ikinci ve daha keskin bir dönüşümü de Atsız'ın eserleri ve siyasi mücadeleleriyle

gerçekleştirir. Çünkü, Atsız'la beraber Türkçülük siyasi bir aksiyon hareketine dönüşmüş, bu siyasi hareketin temelini ise Tarihi Türk kültürü teşkil etmiştir.

Atsız'ın romanlarındaki tarihi Türk kimliğinin ana unsurları nereden kaynaklanmaktadır? 1940'lı yılların Türkiye'sinde, kültürel manzara böyle bir kimlik inşasını meşru kılar mıydı? Bu sorulara verilecek cevap şüphesiz "evet"tir. Çünkü, cemiyetin yeni doğmuş bebek muamelesi gördüğü bir devirde, ona giydirilmeye çalışılan elbisenin biçimine ilişkin malzeme sağlanması gerekmektedir. Atsız, bu malzemeyi tarihin derinliklerinde aramayı doğru bulmuştur. Elbette bahsedilen elbiselerin "değerler" anlamına geldiğini biliyoruz. Onun romanlarında sunulan değerler üzerinde durmak, daha çok sosyolojik bir inceleme gerektirdiğinden ve söyleyeceklerimiz bilinenlerin tekrarı olacağından, bu konuya değinmek istemiyoruz.

Bizim asıl meselemiz, Atsız'ın Bozkurtların Ölümü, Bozkurtlar Diriliyor, Deli Kurt ve Ruh Adam adlı eserlerinde geçen bir metaforik malzemenin ne anlama gelebileceği üzerinde durmaktır:

Zaman/Ölüm Uçurumu

Bozkurtlar Diriliyor adlı romanda şöyle bir sahne vardır: Gök-Türk ordusu, Ay Hanım liderliğindeki, Dokuz Oğuzlara, Türk birliğini sağlamak amacıyla saldırır. Dokuz Oğuzların yenildiği bu çarpışmalar sırasında Ay Hanım da ölür. Fakat Urungu, daha evvel iki defa karşılaştığı Ay Hanım'a aşiktir. Ay Hanım'ın öldüğünü öğrenen Urungu, Ay Hanım'ı kucığına alır, atına atlar ve "ölüm uçurumu"na doğru yola çıkar. Ancak yine Ay Hanım'a aşık olan

onsekiz-ondokuz yaşlarındaki Deli Ersegün başta olmak üzere; yaşlı binbaşı Pars, onun oğulları Yula ve Ezgene ve onların yanında Urungu'nun ilk evliliğinden olma oğlu Taçam da Urungu'nun peşinden at sürerler:

“Elli yıla yakın sert bir yaşayıştan, görülmedik çilelerden sonra, Tanrılar kadar güzel Ay Hanım'ın ancak ölüsüne kavuşan Urungu; kahraman ve ebedi Kür şad'ın oğlu, kucağında sevgilisi olduğu halde batıya doğru mesafeleri aşuyordu.

Yüzbaşı Ezgene ile Onbaşı Yula, Pars'ın iki yiğit oğlu, babalarından aldıkları buyruk üzerine yan yana, atbaşı beraber oldukları halde yıldırım gibi uçuyorlardı.”⁷⁰

Taçam, Deli Ersegün ve Pars da onların peşindedir. Anlatıcı, bu destani manzaranın dekorunu şu satırlarla ifade eder:

“Ay yükselmiş, göğün ta tepesine gelmişti. Bozkırlıların keskin gözleri önlerindeki atın binicisiyle kucağındaki ölüünün gölgesini artık seçebiliyordu. Fakat o ardına bir kere bile bakmadan, belki kovalandığını dahi bilmeden batıya doğru yolu almakta devam ediyordu. Bağrına bastırıldığı sevgilisi sanki ölmemiş de yaralıymış gibi atın üzerinde onu en iyi durumda tutuyor, gönlünden gelerek kollarına giden gücünün bütün verimiyle onu kavrayarak meçhule doğru akıyordu. Ay Hanım'ı tutuşunda yalnız sevgi ve şefkat değil, büyük bir saygı da vardı ve muhakkak ki, ölmüş olmasına rağmen kağan kızı bunu duyuyordu.

Sonsuz bozkır!...Ayın ilahi ışıkları ve atların ahenkli nal sesi!”⁷¹

---

⁷⁰ Bozkurtlar Diriliyor, İrfan Yay., İstanbul, 1998, s.206-207.

⁷¹ A.g.e., s. 209.

Paragrafın üslubu ve kullanılan metaforlar, okuyucuda romanın tamamlandığı gibi bir izlenim bırakıyor. Fakat roman henüz bitmemiştir. Paragrafta batıya doğru gidildiği vurgulanmış ve tarihi temsil eden Binbaşı Pars, oğullarına, Urungu'yu takip etmelerini söylemiştir. Batı, Türk mitolojisinde “yol” anlamına gelmektedir. O zaman, Pars'ın demek istediği, Türklerin tarihi batı yolculuğudur. Ötüken'de, Ortaasya'da süreç tamamlanmış ve Türkler, yeni bir yolculuğa çıkacaktır. Nitekim Urungu, “Ölüm uçurumu”ndan atlarken “elveda Ötüken” diye haykırır.

“Ölüm uçurumu”nu zamandır. Bozkurtlar Diriliyor adlı romanda, Binbaşı Pars oğullarını alarak yıllar sonra Ötüken'e dönerken, Ölüm uçurumunun yanından geçerler ve ölüm uçurumu hakkında oğullarına bilgi verir. Binbaşı Pars, hatırlanacağı üzere, Bozkurtların Ölümü'nde daha onbaşıyken, Almıla ile birlikte Ötüken'i terk etmişti. O zaman yirmili yaşlarda olan Pars, artık seksen yaşındadır:

“-‘İşte Ölüm Uçurumu’ dedi.

Ötekiler burasını ilk defa görüyorlardı. Dağın yamacından olduğu gibi gözüken bu uçurum pek korkunç bir şeydi. Belki elli adam boyunda olan yarık, birtakım garip biçimli kayalarla doluydu. Yarığın dibini görmeğe imkan yoktu. Bu korkunç, meçhul dipten tuhaf tuhaf sesler geliyordu. Bu sesler bir suyun akmasına, bir sürü atın kişnemesine, yırtıcı parsların bağırmasına, atlıların dörtnal sürüşüne, hatta haykıran bir insanın sesine bile benziyordu. İhtiyar adam dalgın gözlerle uçuruma bakıyor, eski hatıraları canlandırmak istiyordu.

-‘Ölüm Uçurumu her yıl bir erkekle bir kadın alır’ dedi.”⁷²

---

⁷² A. g. e., s. 107.

Aynı paragrafın devamında Binbaşı Pars, oğullarına bir takım hatıralarını anlattıktan sonra “Zamanı Tanrı yapıyor ve bütün yaratıklar ölüyor...Bakın , şu Ölüm Uçurumu ne yaman bir şey!”⁷³ diyecektir.

Bu paragrafta, “Ölüm Uçurumu” ile zaman yan yana kullanılmıştır. Binbaşı Pars nasıl ki ölüm uçurumunun yanı başında geçmişini hatırlamış ve hatıralarına dönmüş ise, Atsız ‘da yirminci yüzyıl ortalarından ölüm uçurumuna bakmıştır. Ne için? Hatırlamak için... Hatırlamanın ne anlama geldiğini ise Deli Kurt romanından öğreniyoruz, Çakır annesinin mezarını ziyarete gittiğinde, orada, annesinin, babasının, İsa Bey’in ve İsa Bey’in Hanımının (Bala Hatun) hayaletleriyle karşılaşır. Babasıyla arasında şu konuşma geçer:

“-Asıl ölüm unutulmaktır.

Amcası ilave etti:

-Unutmak da ölmektir.

İsa Beğ devam etti:

-Hayat birkaç hatıradır.

Bala Hatun bitirdi:

-Hayat ölümün başlangıcıdır.

Çakır farkına varmaksızın elindeki Kuran’ı açmıştı. O zaman beş hayalet birden tekrarladılar:

-İnsan anıldıkça yaşıyor demektir.

-Anıldıkça yaşıyor demektir...

-‘Yaşıyor demektir...’⁷⁴

---

⁷³ A. g. e., s. 108.

⁷⁴ Deli Kurt, İrfan Yay., İstanbul, 1998, ss. 47-48.

Atsız, 1940'ların Türkiye'sinden geçmişe baktığında gördüğü "ölümü"dür. Dipsiz zaman, ancak uçurum anlamına gelebilirdi. Yaşadığımız zamandan geriye, yeni bir hayat hamlesi bulabilmek için döneriz çoğu zaman; fakat karşılaşacağımız her zaman "ölüm" olacaktır. Hayat ve ölüm çelişkisi.... Atsız'ın romanlarındaki derin yapı/çatışma hayat ve ölüm çatışmasıdır. Başka bir deyişle aslında Atsız bireysel anlamda, ölümü bir kurtuluş gibi gören adamdır. Üç romandaki aşk hikayesinin de kötü sonuçla bitmesi bunu gösteriyor. Çünkü kavuşma, aşk kişisel bir tercih olduğuna göre, hayatın tercih edildiği anlamına gelecekti. Atsız'daki çelişki idealleri ile kişisel hayatına dair çatışmadır. Çünkü idealler topluma ilişkindir. Bu toplum Türk milletidir ve milletin yaşaması gerekir. Tarihi bilgi bize Türklerin romanda bahsi geçen coğrafyayı asırlar önce terk ederek başka bir coğrafyaya batıya yöneldiklerini göstermektedir. Edebi bakımdan hem batı, hem aşk hem ölüm 'iç'tir. Topyekün iç'te olmayı tercih eden Atsız, iç'in kapısında ikiye ayrılır: Bireysel olarak ölüm toplumsal olarak hayat! Büyük aşk/büyük ölüm budur. Ancak iç'in kapısında tereddüt etmesine yol açan diğer husus cemiyet adına endişeleridir. Burada "millet" sevgisini hatırlayalım. Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor ve Deli Kurt adlı romanlarında irken Türk olan bir tek olumsuz kahraman yoktur. Bütün Türkler iyidir. Milletin bekası adına kağanlar acımasız kararlar alabilir ve başka bir Türk boyunu, milletin birliği için yok edebilirler. Deli Kurt romanında bu tercih, şehzadelerin kavgası şekline dönüşmüş, ancak Atsız, bu konuya dair hiçbir eleştiride bulunmamıştır. Romanda Deli Kurt'un emanet edildiği, İsa Bey'in adamı Çakır bile, bu konuda hiçbir olumsuz cümle kullanmaz. Olan olmuş,

ölen ölmüştür; bundan sonra yeni padişahın hizmetindedir. Atsız'daki bu millet sevgisi, millet adına ideallerin yaşatılması gerektiği şeklinde tezahür eder ve Atsız bu noktada "hayat"ı tercih edecektir.

Bu satırlarda geçen üç önemli unsuru; kadın objesini yani aşkı yani Ay Hanım'ı ve onun gözlerini; batıyı ve ölüm uçurumunu unutmadan, diğer romana, Deli Kurt'a geçelim:

Hikayeyi herkesin bildiğini kabul ederek Gökçen'den ve onun gözlerinden bahsetmek istiyorum. Gökçen bir yürük kıızı. Güzelliği dillere destan. Gözlerinden yeşil bir ışık saçmakta ve gözlerine bakan ölmektedir. Ancak, Gökçen'i seven ve onun sevdiği birisi, yine onun alıştırmalarıyla gözlerine bakabilmektedir. Deli Kurt, Gökçen'e aşık olur ve onun gözlerine alışmak suretiyle bakmayı öğrenir. Fakat bu aşkın sonunda da ölüm vardır. Bozkurtlar Diriliyor'da "ölüm uçurumu"na atlayarak ölen kahramanların yerine Deli Kurt'ta Gökçen kıızı sel almıştır. Romanın sonunda Deli Kurt'un nereye gittiği bilinmez:

"Gece indi. Karanlık yavaş yavaş her yeri örttü ve ebedi yollarda kah "Allah" diye inleyerek, kah "Gökçen" diye sayıklayarak giden yolcuyu kavradı. Bu meçhul Osmanlı şehzadesi, kendisinden önce gelen ve gelecek olan sayısız Osmanlı şehzadesine tarihin mukadderatının çizdiği büyük ıstırap içinde, ancak kendisinin görebildiği yeşil ışıklar içinde, bütün gözlerden silinerek kayboldu.

Artık hiçbir şey görünmüyor, fırtınanın uğuldadığı bu yolda yalnız bir atın nal sesleri ve bir insanın hıçkırıkları işitiliyordu..."⁷⁵

---

⁷⁵ A. g. e., s. 271.

Romanın sonundaki bu sahne, Deli Kurt'un en romantik sahnesidir. Atsız, yukardan beri saydığımız "iç" e ilişkin metaforlara bir yenisini eklemiştir: Gece...Romantik edebiyatın en önemli malzemelerinden biri olan gece, iç'e dönme zamanı, iç'te olma zamanıdır. Geceyle birlikte insan kendi evrenine çekilir. Güven ve huzur veren, bütün aksesuarlarını kendimizin tayin ettiği bir alem olarak gece, aynı zamanda hesaplaşma mekanıdır. Nasıl ki Bozkurtlar Diriliyor'un sonunda, Urungu, ölüm uçurumundan atlayarak içte olmayı tercih etmişse, Deli Kurt da romanın sonunda iç'te olmayı tercih etmiştir.

Bozkurtlar Diriliyor romanından aldıklarımızın yanına bu romandan alacağımız Gökçen, göz ve yeşil ışık metaforlarını alalım ve Ruh Adam'a geçelim:

Ruh Adam 1972 yılında yayınlanmış. Yani Atsız'ın ölümünden üç yıl önce. Diğer romanlardaki temel soru, temel çatışma, bu romanda çok daha açık olarak ortaya konmuş.Deli Kurt'un son sahnesi için, hatırlanacak olursa "gece"yle birlikte "iç"e geçildiğini, ve "gece"nin bizim hesaplaşma mekanımız olduğunu söylemiştik. Atsız hakkında yazılan önemli bir biyografide, bu romanın onun hayatından izler taşıdığı söylenmekte.⁷⁶ Metaforik anlamda Atsız'ın en zengin romanı diyebileceğimiz Ruh Adam'ın bizim açımızdan önemli kahramanı Güntülü'dür. Güntülü'nün gözlerine ilişkin ifadeler, tıpkı Ay Hanım ve Gökçen kız konusunda olduğu gibi, metnin bir çok yerinde geçmektedir. Ancak, herkesin bildiği ve roman kahramanı Selim Pusat'ın Güntülü'ye gönderdiği o

---

⁷⁶ Ömer Faruk Akün, İslam Ansiklopedisi'nin Hüseyin Nihal Atsız maddesi, Prof. Dr. Ömer Faruk Akün tarafından yazılmıştır. Türkiye Diyanet Vakfı Yay., C. 4, ss. 87-91, İstanbul, 1991.

meşhur şiirin sadece gözlere ilişkin kısmını almak istiyorum:

“Ruhun mu ateş, yoksa o gözler mi alevden?
Bilmem, bu yanardağ ne biçim korla tuttu?
Pervane olan kendini gizler mi alevden?
Sen istedin, ondan bu gönül zorla tuttu...”

Gün senden bir ışık alsa da bir renge bürünse;
Ay secde edip çehrene yerlerde sürünse;
Her şey silinip kayboluyorken nazarımdan,
Yalnız o yeşil gözlerinin nuru görünse...

Ey sen ki kül ettin beni onmaz yakışınla,
Ey sen ki gönüller tutuşur her bakışınla!
Haçer gibi keskin ve çiçekler gibi ince
Çehren bana uğruna ölüm hazzı verince
Gönlümdeki azgın devi rüzgarlara attım;
Gözlerle günah işlemenin zevkini tattım;
Gözler ki birer parçasıdır sende ilahın,
Gözler ki senin en katı zulmün ve silahın,
Vur şanlı silahınla, gönül mülkü düzelsin;
Sen öldürüyorken de, vururken de güzelsin!⁷⁷

---

⁷⁷ Ruh Adam, İrfan yay., İstanbul, 2004, s.285.

Aşk/Ölüm

Gözlerine bakılamayan Ay Hanım, yine gözlerine bakılamayan ve gözlerinden yeşil ışık saçan Gökçen kız ve gözleri en katı silahı olan-üstelik yine yeşil- Güntülü! Yani üç kadın bir aşk ve ölüm... Daha açık bir ifadeyle söyleyecek olursak, Atsız'daki temel çatışmanın biri şahsi, diğeri toplumsal olmak üzere iki yönü vardır: Önce toplumsal olanı söyleyelim: Ölüm mü hayat mı sorusunu, Atsız önce mensup olduğu milleti için sorar ve verdiği cevap "hayat"ı tercih doğrultusundadır. Urungu'nun Ay Hanım kucağında olduğu halde "ölüm uçurum"undan atladığı sahneyi tekrar hatırlayalım. Onun arkasından gelenler, milletin mensuplarıdır. Yaşlı Pars, orta yaşlı Yula ve Ezgene, çocuk denemek yaştaki Taçam ve Deli Ersegün...Onlar batıya gidecekler ve hayat devam edecektir. Milleti için hayatı, kendisi için ölümü seçer.

Onun romanlarındaki temel çatışmanın şahsi yanına gelince: Atsız şahsi olarak iç'te olmayı istemektedir. İç, batı'dır, iç aşk'tır, iç ölüm'dür. Onun roman kahramanları aşk'la ölüm'ü aynı düzlemde görmektedirler. Işık yol'dur. Türk mitolojisinde batı da bilindiği gibi yol anlamına gelmektedir. Bunu Türk destanlarında görebiliriz. Öyleyse, Ruh Adam'daki ışık kızlar, roman kahramanı için onu iç'e çağıran yol anlamına gelmektedir. Romanlarındaki aşk hikayelerinin hiç birisi kavuşmayla bitmez. Ruh Adam'ın sonundaki mahkeme sahnesi, acımasız bir hesaplaşmadır. Mahkemedeki sorgulamanın ana konusu bireysel bir aşktır. Selim Pusat, aşık olmakla sanki, kendi yaratılış gayesine ihanet etmiş gibidir. Atsız'ın romanlığının temelinde insan oğlunun en temel korkusu, bir

destan üslubuyla mitik bir hale dönüştürülerek anlatılmıştır.

Atsız'daki tarih tutkusu ise "ölümsüzlük" aşkıyla anlatılabilir. Çünkü "hatırlanmak yaşamak" demektir. Aşk da öyle... Ancak her durumda karşısına ölüm çıkmaktadır. Roman kahramanlarının romanların sonundaki yalnızlıkları, bu gerçek karşısındaki çaresizlikten başka bir şey değildir. Hayatı isterken ölümlerle yüz yüze gelmek....

TANIDIĞIM ATSIZ

Altan DELİORMAN*

Değerli dinleyicilerimizi saygıyla ve sevgiyle selâmlıyorum. Sevgiyle selâmlıyorum, çünkü Atsız gibi bir şahsiyetin aziz hâtırasını bir kere daha yâd etmek için bu salonu doldurdular. Bunu bir vefa ve kadirbilirlik örneği olarak telâkki ediyorum. Vefakârlık ve kadirbilirlik, milletimize has bu iki haslete son zamanlarda gittikçe daha az rastlanır olmuştur. Bu bakımdan, takdirlerimi ayrıca ifade etmekten mutluluk duyuyorum.

Kıymetli arkadaşlarım, Atsız Bey'in çeşitli yönlerini liyakatla belirttiler. Sınırlı bir zaman dilimi içinde ancak bu kadarı yapılabiliyor. Atsız, çok yönlü bir şahsiyet. Eğitimci, yazar, şair, romancı, tarihçi, Türkolog, fakat bütün bunların ötesinde büyük bir ülkü ve mücadele adamı. Onu bütün yönleriyle anlatmak ve anmak, zaman sınırlaması olan böyle bir toplantıda elbette mümkün değil. Ben de, Atsız hakkında genel bir değerlendirme yapmak ve bir hâtırımı nakletmekle yetineceğim.

Atsız Bey, otuz yıl önce, 11 Aralık 1975'te gözlerini hayata kapamıştı. Bu kayıp, onu tanıyanların ve

---

* Yazar, Atsız'ın Talebesi

Türkçülüğe gönül verenlerin yüreklerinde hâlâ dinmeyen bir sızıdır. Onu tanımış ve ona sevgiyle bağlanmış olanlar bu dünyadan yavaş yavaş ayrıldıkça, duyulan acılar da azalacak, fakat Atsız'ın aziz hâtırası gittikçe yücecektir. İlerdeki Türk nesilleri, Atsız'la aynı dönemde yaşamamış olmalarına hayıflanacaklar veya onun kendi çağlarında yaşamış olmasını arzulayacaklardır.

Büyük ülkücüler, inançları uğruna çile çeken, olmadık ızdıraplara katlanan, her türlü belâyaya mertçe göğüs geren; serveti, şöhreti, mevki ve makamı elinin tersiyle itebilen, kendi hayatlarını hiçe sayan kahramanlardır. Günümüzün kahramanları, sadece savaş meydanlarından çıkmıyor. Everest'e ilk tırmanan dağcı da, buzlar arasında donarak hayatını kaybeden kutup kâşifi de, bütün hayatını Afrika'nın ücra bir köşesindeki insanların sağlık hizmetine vakfeden hemşire de birer kahramandır. İnançları yüzünden zindanlara atılanlar, açlığa mahkûm edilenler, en tabîî hakları ellerinden alınanlar da birer kahramandır. Atsız, bu vasıfların hepsini 70 yıllık hayatına sığdırmıştır.

Toplumlar, zaman zaman ahlâk zafiyetiyle malûl duruma geliyorlar. Kalabalıkların üzerine çöken bu meş'um gölge, insanları sahte kahramanlara itaat etmeye, şişirilmiş şöhretlere alkış tutmaya, eğilip bükülmeye zorluyor. Bu ağır ve görünmez baskıya direnmek, sanıldığından daha güçtür. Atsız'ın dimdik ve dosdoğru yaşamış hayatında böyle bir lekenin zerresine rastlanmaz.

Türkçülük, Türk milletinin dünyada lâıyk olduğu yere gelmesini, bağımsız ve müreffeh bir hayat sürmesini amaçlayan ülkünün adıdır. Atsız'ın bütün hayatı. Türkçülüğün güçlenmesi, gelişmesi ve yayılması için çalışmakla geçmiştir. Bu davranış, şüphesiz ki takdire lâıyktır. Ama,

ne hazindir ki, takdir beklemeyen Atsız, daima tekdire mâruz kalmıştır. O, içinden yetiştirdiği toplumun saadeti için bütün hayatını vermiştir. Buna karşılık, aynı toplum, ona zindanları, yoklukları, yoksunlukları reva görmüştür. Bu sebeple, her ferdinin üzerinde hakkı olan toplumun, Atsız üzerinde hiçbir hakkı yoktur. Atsız, ebedî âleme, mensup bulunduğu toplumdaki alacaklı olarak göçmüş nadir şahsiyetlerden biridir.

Bu noktada, sizlere kırk üç yıl öncesine ait bir hâtıramı nakletmek istiyorum. 27 Mayıs 1960'ta, Silâhlı Kuvvetler yönetime el koymuşlardı. İhtilal kadrosu içinde, Albay Alparslan Türkeş de yer alıyordu. Türkeş, Atsız'ın, 1944 öncesinden beri tanıdığı, Türkçülük dâvasında birlikte hapis yattıkları, iyi yetişmiş bir kurmay subaydı. Atsız, onun duruma hâkim olmasıyla, Türkçülüğün devlet katında lââyık olduğu yeri bulacağını ümit ediyordu. Fakat, Millî Birlik Komitesi içindeki çekişmeler, 14 Kasım 1960'ta, Türkeş ve 13 arkadaşının sürgüne gönderilmesiyle sonuçlanmıştı. Komiteden tasfiye edilenler, çeşitli başkentlerdeki büyükelçiliklere müşavir olarak tayin edilmişlerdi. Fakat, ordu içinde onları destekleyen genç subayların varlığı biliniyordu. Millî Birlik Komitesi'nin dışında kalmış olan Talat Aydemir Harp Okulu komutanıydı ve eski arkadaşlarına olduğu kadar iş başındaki hükûmete karşı da muğber durumdaydı. Onun bir harekete geçmesine muhakkak gözüyle bakılıyordu.

22 Şubat 1962 günü o zamanlar çalıştığım Akşam gazetesine öğleden sonra gitmiştim. Gece yarısına kadar çalışacaktım. Fakat herkes eli-kolu bağlı oturuyordu. O saatlere mahsus telâştan eser yoktu. Yalnız bir başka heyecan yine de gizlenecek gibi değildi.

Anlattılar:

– Ankara ile teleks ve telefon bağlantısı kesildi. Haber alamıyoruz. Öğrendiğimize göre Ankara’da askerî birlikler ayaklanmış. Şehre doğru yürüyen tank birlikleri varmış. Çatışma olmuş mu, belli değil. Mecburen bekleyeceğiz.

Öyle yaptık.

Radyonun başından ayrılmıyor, bildiri veya haber bekliyorduk. Ankara Radyosunun yayını ise zaman zaman kesiliyordu. Ara sıra da marşlar çalınıyordu. Radyo kimin elinde, o da belli değildi.

Gece bastırınca merakımı yenemedim, çıkıp şehri dolaştım. İstanbul, her zamanki hayatını yaşar gibiydi. Ak-saray, Taksim, Beyazıt, Eminönü gibi merkezî yerlerde olağanüstü hiçbir görünüş yoktu. Yollarda askerî araçlar, üniformalı birlikler arayan gözlerim, bunların hiçbirine rastlamıyordu. Ayhan Songar’ın Lâleli’deki muayenehanesine uğradım. Geç saatlere kadar çalıştığımı biliyordum. Nitekim oradaydı. Radyonun başından ayrılmıyordu. Monte Carlo Radyosu, harekâtı dakika dakika veriyormuş. Kısaca özetledi. Ayaklanan birlikler Ankara’ya hâkimmiş. Tanklar ana yolları, giriş-çıkışları tutmuş. Hükûmet uyuşma yolları arıyormuş. Harekâtın merkezini Harb Okulu ve Zırhlı Birlikler meydana getiriyormuş. Başta Albay Talât Aydemir varmış. Aydemir’in Türkes taraftarı olduğu biliniyormuş. İstanbul ise bu harekâta taraftar değilmiş.

Böyle bir özet, evvelki bilgilere uyuyor, onları doğruluyordu. O bakımdan, inanılması mümkün gibi görünmekteydi. Bu durumda, Ankara’daki ve İstanbul’daki milliyetçi genç subayların, askerî harekâtı desteklemesi ihtimali galip görünüyordu. Demek ki durum vahimdi.

Gazeteye döndüm. Az sonra radyoda siyasî parti liderlerinin konuşmaları yayınlanmaya başlandı. Liderler,

ayaklanmayı tasvip etmiyorlar, demokratik rejimin korunması gerektiğinden dem vuruyorlardı. Demek ki, Ankara Radyosu hükümetin kontrolüne girmişti.

Fakat, İsmet Paşa konuşmaya başladıktan az sonra radyo susuverdi. Bir süre sessizlik, sonra yine marşlar. Anlaşılan radyo tekrar el değiştirmişti. Bu da çatışma olduğuna veya en azından çekişmenin devam ettiğine açık bir işaretti.

Gündüz saatlerinden itibaren beni gazeteden arayan arkadaşların telefonları artmıştı. Merak içindeydiler. Yeni haber olup olmadığını soruyorlardı. Türkiye’de ilk defa bir başbakanın konuşması radyoda susturuluyordu. Dokunulmaz sanılan İsmet Paşa’nın maruz kaldığı bu muamele neye delâlet ederdi? Âkıbet ne olacaktı? Ayaklanmanın yönü ve rengi neydi?

Bu soruları cevaplandırarak durumda değildik. Ancak, belli olan şuydu ki, Ankara’da bir bekleyiş vardır. Bir kıvılcım her şeyi ateşe verebilir ve İstanbul, bunun dışında kalamaz. Eğer Ankara’daki hareket, milliyetçi veya 14’ler taraftarı subayların desteğinde ise, İstanbul’da onlara karşı girişilecek bir başka hareket, ister-istemez milliyetçilerin aleyhinde gelişebilirdi.

Böyle kritik zamanlarda, hele merkezî otorite de ortadan kalkmışsa, kimlerin ne yapacağı pek belli olmazdı.

Beni arayan arkadaşlarla buluşmaya karar verdik. Bir araya geldiğimizde, yine yabancı radyolardan derlenme bazı haberler, yeni ipuçları verir gibiydi. Yorumlara göre Ankara, milliyetçi kuvvetlerin elindeydi, İstanbul ise onlara karşı bir tavır takınmıştı.

Böyle tehlikeli bir ortamda, meçhul şer kuvvetlerinin Atsız’ı da hedef olarak almaları ihtimali yok muydu? Bize

göre vardı. Şu hâlde onu evden uzaklaştırmak ve geceyi başka yerde geçirmesini sağlamak isabetli olacaktı.

Bunu gerçekleştirmek için, aramızdan üç kişi ayrıldı. Biri Kıbrıs'lı bir genç olan İbrahim Cemalî idi. (O sırada Teknik Okul'da -daha sonraki D.M.M.A.- öğreniydi. Sonraları, Rum taarruzu sırasında Kıbrıs'a dönüp mücahit olarak çarpıştı. Mühendis oldu. Genç sayılacak bir yaşta vefat etti.) Diğeri İsmail Hakkı Gökhun, üçüncüsü de ben. Ötekiler çeşitli yönlerde gittiler. Dönüşte bir grupla Bostancı'da buluşacak, sonra onlarla birlikte Üsküdar Araba Vapuru İskelesine gidip bizi orada bekleyecek üçüncü grubu bulacaktık.

Kadıköy'e kalkan son vapura ancak yetişebildik. Soğuk bir kış gecesi idi ama yağış yoktu. Ne yağmur, ne kar. Hava berraktı. Lâkin içimizde tuhaf bir sıkıntı hissediyorduk, biraz da heyecan. Kadıköy'den Kartal'a kalkan bir minibüsü zorlukla bulduk. Ortalıktan el ayak çekilmişti. Gecenin karanlığı, solgun sokak lâmbalarının ışığı ile yer yer aralanıyordu. Atsız'ın evine vardığımızda saat 1.30'u geçmişti. Kapıyı vurarak Hoca'yı uyandırdık. İçeri geçip oturduk. Manzara hem tuhafımıza gidiyor, hem de heyecan veriyordu.

– Olup bitenlerden haberiniz var mı?

– Hayır! Ne oldu?

– Ankara'da yeni bir ayaklanma!

Sonra bütün bildiklerimizi anlattık.

O akşam erken yatmıştı. Radyoda çok kere sadece haberleri dinlerdi. O akşam da ajans vakti gelince radyoyu açmış, ses gelmediğini görünce üzerinde durmamıştı. Tabî, Ankara Radyosu'ndan ses çıkmıyordu ki, haber alma imkânı olsun.

– Sizin burada yalnız kalmanızı mahzurlu gördük. Hiç olmazsa bu gece. Ortalık yatışsın, o zaman durum da aydınlanır. Ama şimdi bu evi terk edelim.

– Nereye gideceğiz?

– Bilmiyoruz! Önce buradan çıkalım, onu beraberce düşü-
nürüz.

Divanın üzerinde oturuyordu. Kısa bir sessizlik oldu. Kendi kendime: “Acaba, diyordum, fazla telâşa mı kapıldık? Hoca’yı lüzumsuz yere mi tedirgin etmekteyiz? Bizim hâlimize içinden gülüyor olmasın!”

Az sonra başını kaldırdı:

– Haklısınız, dedi. Gitmek lâzım. Çocukları uyandırayım, hazırlansınlar Ben de giyineyim. Siz şu radyoya bir daha bakın, belki yeni bir haber vardır.

Yukarı çıktı.

Radyoda yeni bir şey yoktu. Daha doğrusu, hiçbir şey yoktu.

Bir müddet geçince, ellerimi yüzümü yıkamak ihtiyacını duydum. Banyo yukarı katta, merdiven başındaydı. Yavaşça çıktım.

Atsız hemen hemen hazırlanmıştı. Yalnız ceketini giymemişti. Üzerinde beyaz, kolalı, belki ambalajından yeni çıkmış bir gömlek, boynunda şık bir kıravat. El çantasına bazı şeyler koyuyordu.

– Maşallah hocam! Pek şık giyinmişsiniz!

Hafifçe gülümsedi:

– Eee, belki de savaşa gidiyoruz. Düğüne gider gibi giyinmek lâzım değil mi?

Ben de güldüm.

Tam o sırada masanın üzerinden, beze sarılı, uzunca bir şey aldı, çantaya koydu.

– Bu ne, biliyor musun?

– Hayır!

Az evvel çantaya koyduğu şeyi çıkardı, üzerindeki bezi açtı. Elinde uzun bir hançer duruyordu. Kını ve kabzası işlemeli, süs ve hâtıra olsun diye bulundurulmuş cinsten bir hançer.

Elimde olmadan sordum:

– Ne yapacaksınız bunu?

– Savaşa silâhsız gidilir mi? Bizim de yanımızda hiç olmazsa bu bulunsun!

Küçük oğlu Buğra ve evlâtlığı Kâniye de hazır olmuşlardı.

Biraz sonra evden çıkıp cadde tarafına yürüdük.

Atsız, çocukları komşulardan birine emanet etti. Herhalde eskiden beri teklifsiz görüşüyor olmalıydılar ki, bu komşu evine tereddütsüz yürümüştü.

Bir vasıta bulup Bostancı'ya geldik. Durakta taksiler vardı. Onlardan biriyle pazarlık edip bindik. Üsküdar'a varışımız uzun sürmedi. Sözleştiğimiz gibi, diğer arkadaşlar da iskeledeydiler. İçlerinde Mustafa Kafalı ve Mehmet Eröz de vardı. (Eröz, o sırada İktisat Fakültesi'nde Prof. Fındıkoğlu'nun asistanıydı. Sonra profesör, değerli bir sosyolog ve ilim adamı oldu. Ciddî eserler verdi. Ağır bir hastalık sonucu verimli çağında kaybettik.) İstanbul'da görevli bazı genç subaylarla görüşüp gelmişti. Araba vapuruna bindik. Bomboş salonda oturup çaylarımızı söyleyince, aklımızı kurcalayan soruyu içimizden biri ortaya attı:

– Nereye gideceğiz?

Öyle ya, vakit sabaha karşı 3.30-4.00 Hiçbir hazırlığımız yok. Her şey hızla olup bitmiş. Ötelerde ne olup bittiğini dahi bilmiyoruz.

Atsız:

– Eğer Ankara’da milliyetçiler, burada ötekiler hâkimse ve bunlar çatışmaya girişmişlerse Türkiye ikiye ayrılmış demektir. O takdirde biz, milliyetçilerin safına katılacağız. Onun için Ankara’ya gitmemiz lâzım gelecek. Ama, önce bunun doğru olup olmadığını iyice öğrenmeliyiz. Şimdi Kabataş’a gidelim. Gerisini orada düşünürüz.

Demek ki evde “savaş” sözünü söylerken pek şaka yapmıyordu. İş bu kadar ciddî miydi? Bir türlü inanasım gelmiyordu. Hele “Türkiye ikiye ayrılmış demektir” sözü bana pek dokunmuştu. İrademizin dışında, bir akıntıya kapılmış gibi süreklenmeye mi başlamıştık?

Kabataş’a inince Karaköy yönüne doğru yürümeye başladık. Bir şeye -bir taksiye- binme lüzumunu duymamıştık. Acelemiz veya hedefimiz yoktu ki, binelim. Öylesine yürüyorduk. Sanki zaman dolsun, sabah olsun diye.

Sekiz-dokuz kişiydik. Yollarda hiç kimseler görünmüyordu. O saatlerde bu caddeden çok geçmişliğim vardı. Yine böyle kimselerin olmadığı saatlerde. Sabaha karşı, gazeteden çıkıp eve dönerken. Ama hiçbirinde bu yolun, bu kadar تنها görüldüğünü hatırlamıyordum.

Yolun yarısında, sabahın ilk aydınlığı, buzlu cam arkasından ışıır gibi, tül tül üzerimize inmeye başladı. Mahalle aralarından tek tük bekçi düdükleri... Ve ıslak bir sis.

Garip bir kafiyledik. Veya bana öyle görünüyordu. Atsız’ın “Yaşayan Türkçülere Ağıt” adlı şiirinden bir beyti hatırlıyordum:

Gitmekte bütün kafiye, meçhûle yönelmiş,

Nerden gelerek hangi karanlık sona doğru?

Bir ihtilâl sabahının alaca karanlığında sokaklara dökülmüş bu insanları bir araya getiren neydi? Savunma

içgüdü mü, vefa duygusu mu, yoksa bir ülküye gönül vermiş olmanın tabii akışı mı?

Hangisi olursa olsun, ne kadar yalnız, ne kadar çaresizdik. Memleket belki de bir dönüm noktasındaydı. Böyle kritik bir anda, Türk milliyetçiliğinin nice cefalara katlanmış önderi, yanında birkaç gençle İstanbul sokaklarında sabahlamaktaydı. Şimdi şu ilerdeki köşebaşından çıkacak bir devriye postası hepimizi toparlayıp götürebilirdi. Hangi yöne akıp gittiği bilinmeyen bir ihtilâl ortamında derdimizi kime ve nasıl anlatabilirdik?

O anda aklıma Atsız'ın çantasındaki hançer geldi. Meçhul düşmanlara karşı bizi koruyacak tek "silâh"! Dudaklarıma belki belli belirsiz bir tebessüm takılmıştı ama, içime de bir gariplik, bir hüznün çökmüştü. Türklüğe sevdalı, Türklük için her şeyini -canını bile- seve seve adanmış bu insanlar, kendi vatanlarında niye böyle öksüz ve sahipsizdi?

Türk milliyetçiliğine ve milliyetçilerine yönelmiş her menfi hareket, bende daima bu "vatanda gurbet" hissini uyandırmıştır. Yüreğimin bu duygu ile dağlandığı çok zamanlar olmuştur. O gecedan önce ve sonra... Hattâ şimdi bile!

Fındıklı'yı, Salıpazarı'nı, Tophane'yi, Karaköy Meydanı'nı geçtik. Köprü trafiğe açılmıştı. Tek tük yayalar, birkaç vasıta... Eminönü'nden Bahçekapı'ya sapıp Sirkeci'ye yöneldik. Üşümüş ve yorulmuştuk. İçimizden biri:

- Şurada bir muhallebici var, dedi, hem bir şeyler içeriz, hem dinleniriz.

İsabet! Camında "Meriç Muhallebicisi" yazılı bir salona girdik. Dumanı üstünde salepler hepimize canlılık getirmişti. Ben gazeteye kadar çıkıp son haberleri öğrenmek üzere ayağa kalkmıştım ki, dışarda gazete müvezzilerinin

haykırışları çınladı. İlk baskılar yapılmıştı. Birkaç gazete birden alıp döndüm. Hepsinin maņřetinde aynı haberin şimşir harfleri haykırıyordu: “İhtilâl bastırıldı!. Ve biraz tafsilât.

Bize lâzım olan haber buydu. Demek ki artık dağılabilir, işimize veya evimize gidebilirdik. Birkaımız ayrıldı, geri kalanlar Cağaloğlu’ndan Beyazıt’a doğru yürümeye başladık.

Atsız’la Edebiyat Fakültesi’nin önünde vedalaştık. O, fakültedeki dostlardan birinin boş odasında bir-iki saat uyuduktan sonra kütüphanedeki işinin başına gidecekti.

Aradan on beş yıl geçtikten ve Atsız Bey vefat ettikten sonra, bu olayı “Tanıdığım Atsız” kitabımın ilk baskısında yazmıştım. Daha sonra 12 Eylül harekâtı oldu. Birkaç ay sonra bir hanım telefon ederek benimle görüşmek istediğini bildirdi. Geldi, konuştuk. Kendisi, 27 Mayıslar arasında yer almış, fakat komiteye girmemiş olan Ertuğrul Alatlı’nın kızıydı: Alev Alatlı. Sonraları çok sayıda roman yazarak n yapmıştır. Diyordu ki: “Türkiye’de bugüne kadar sürüp gelen fikir cereyanlarını inceledim. Bunların arasında Türkçülük ve Komünizm başta geliyor. Bu iki cereyanın da nder isimleri Nihâl Atsız ve Nâzım Hikmet. Ben sizden Atsız hakkında daha geniş bilgi almak istiyorum.”

Özetle anlattım. Zaten kitabımı da okumuştu. Sonraları kaleme aldığı seri romanlarından biri “Okey Musti. Bu iş tamamdır” adını taşıyordu. Alatlı, bu romanında, 22 şubat gecesi yaşadıklarımızı, isimlerimizi de zikrederek, olduğu gibi tasvir etmiş. Yani, bir romancı gözüyle de, o ihtilâl gecesindeki durumumuz dramatik bir hâdise olarak görülmüş.

•••

Atsız, kabiliyeti, çalışkanlığı ve Türklük sevgisi sayesinde büyük bir Türkoloji bilgini olmanın henüz ilk adımlarını atarken, akademik hayattan mahrum bırakılmıştır. Bu hata, milletimiz ve bilim dünyamız için ciddi bir kayba yol açmıştır. Atsız, üniversite dışında da çalışmalarına devam etmiş; Türk tarihi ve Türk kültürü üzerine değerli eserler vermiştir. İlmî faaliyeti, onun görüşleri dikkate alınması gereken bir düşünür ve bilim adamı olmasını sağlamıştır. Kaybeden Atsız değildir.

Sadece üniversite açısından değil, öğretmenlik hayatı bakımından da devlet Atsız'a lâyık olduğu yeri vermekten daima kaçınmıştır. Atsız'ın, üniversiteden ayrıldıktan sonra 1969'da emekli olana kadar 36 yıllık devlet hizmeti vardır. Bu sürenin ancak yedi yılı resmî okullarda Türkçe ve edebiyat öğretmenliği ile geçmiştir. Malatya Ortaokulunda, Edirne Erkek Lisesi'nde, Deniz Gedikli Hazırlama Okulu'nda ve son olarak da Haydarpaşa Lisesi'nde, Altı yıl da, Yuca Ülkü ve Boğaziçi liselerinde olmak üzere, özel okullarda öğretmenlik yapmıştır. Süleymaniye Kütüphanesi'ndeki eski eserleri tasnif komisyonu uzmanlığı ise on sekiz yıl devam etmiştir. Demek ki geri kalan beş yılda devlet Atsız'a görev vermemiş, onu hapislere gönderdiği gibi açlık ve yokluğa mahkûm etmiştir.

Özel hayatında son derece nazik, cana yakın ve hoşgörülü olan Atsız'ın, millî meselelerde aynı ölçüde sert ve haşin olması çok kimseye yadırgatıcı gelebilir. Ama, bu büyük ülkü ve inanç adamlarının çoğunda ortak ve karakteristik bir vasıftır. Şahsımıza yapılmış bir hakareti bağışlayabilir veya yanlış bir davranışı hoş görebiliriz. Ama, milletimize yönelmiş bir kötü niyeti bağışlama hakkımız yoktur, olmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında,

Atsız'daki farklı kişilikleri ve bu kişilikler arasındaki tezadı daha iyi anlamak mümkündür.

Türkçülük, gelişmesini şüphesiz çok değerli fikir, yazı ve teşkilâtçı kadrosuna borçludur. Bu kadro içinde, Atsız, bitip tükenmek bilmeyen gayreti, işlek kalemi, hitabet kudreti, azmi, sabrı ve tahammülü ile müstesna bir yer tutar. Yaşadığı olaylar, mâruz kaldığı haksız muameleler ve fedakârlığı, onun adını, bu kadro içinde ön plâna çıkarmıştır. Bu sebeple, "Atsız" adı, kırk yılı aşkın bir süreyle Türkçülüğü temsil etmiştir. O kadar ki, ölümünden otuz yıl sonra, bugün bile Atsız adı Türkçülüğü, Türkçülük Atsız adını çağrıştırmaktadır. Böyle bir şeref her kula nasip olmaz.

Atsız'ın Türklüğe olan derin sevgisi ve yaptığı hizmetler, milletimiz tarafından gün geçtikçe daha iyi kavranmaktadır. Kadirbilir Türkçüler ve ülkücüler, onun ölüm yıldönümlerinde Türkiye'nin her tarafında aziz hâtirasını anmak için toplantılar düzenliyorlar. Atsız'ı kendilerine örnek edinen genç nesiller yetişiyor. Atsız hakkında yazılar, kitaplar yayınlanıyor. Bunların hepsi güzel ve yaraşır işlerdir. Gittikçe daha büyük ölçüde yapılması gerekir. Fakat, Atsız'ın ruhunu asıl şad edecek olan, kendisinden sonraki nesillerin, Türkçülük yolunda giderek artan bir gayretle çalışmalarınıdır. Nesiller değiştikçe Türkçülük bayrağı el değiştirecek, fakat asla yere düşmeyecektir. Türkçülük bayrağının yükselmesi, Türk milletinin yükselmesi demektir. Ömürlerini bu yolda harcayanlar, Atsız'ın hâtirasına en büyük saygıyı göstermiş olacaklardır.

Atsız'ın kaybından sonra Türkçülüğün üzerine serilmiş atalet örtüsü yavaş yavaş kalkıyor. Art arda gelen hamlelerle Türkçülük yerinden doğruluyor, sert ve emin adımlarla zafere doğru yürüyor. Yaşasaydı eğer, Atsız, bu şahlanıştan gurur duyardı.

Atsız Bey, bu dünyadan bir efsane gibi gelip geçti. Atsız'ı tanımış olup da şimdi hayatlarının sonbaharını sürenler, onu her geçen gün daha fazla özleyiyorlar. Onlardan biri de benim. Beni sabırla ve ilgiyle dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI
PROF.DR. AHMET BİCAN ERCİLASUN'UN
DEĐERLENDİRMEŐİ *

Birkaç cümleyle bugünkü oturumu kapatmak istiyorum.Mücadeleli bir hayat yaşayan Atsız, o mizacı unutarak başka türlü hayat yaşayamazdı. 30'ların başında üniversiteden atılmasaydı daha kuvvetli eserler verecekti ve herhalde Atsız'ı Atsız yapan da o uğradığı haksızlıklar olmuştur.Haksızlıklara uğramasaydı, oradan oraya sürülmeseydi bugünkü Atsız olmayacaktı muhakkak.O, böyle bir ömrü, böyle bir çalışmayı kendisi için seçmişti, öyle yaşadı öyle öldü. Bugün bunun için Atsız'ı anıyoruz.Atsız'ın ruhunu da bugün kendisini burada anarak biraz eskitiyoruz, eski hale getiriyoruz.Atsız elbette yaşadığı zamandan, yaşadığı günden çok defa gayri memnundu ama Türklüğe her zaman inanmıştı. Türklüğün genetik yüceliklerine, erdemlerine inanmıştı. Zaaflarını da biliyordu elbette. Milletimizin zaafı da vardı günümüzde. Bu zaafı belki de en yüksek noktaya çıktı ama Türklüğün genetik erdemleri ve yücelikleri de vardı, onlara inanıyordu ve Türklüğün geçmişte olduğu gibi, gelecekte de mutlaka yüceleceğini kabul ediyordu. Zaten

---

* Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi

başka türlü düşünülemez başka türlü düşünen insan da ülkü sahibi olamaz yani geleceğe inanmazsak geleceğe inanmazsanız elbette sizin ülkünüz de olmaz. Atsız geleceğe inanıyordu ve Türk milletine inanıyordu. Aslında Atsız 1930'lu yılların başından itibaren sivil Türk milliyetçiliğini gayri resmî Türk milliyetçiliğini temsil eden adamdır. 1920 lerden 1930 ların başına kadar elbette Türkçü bir siyaset güden Atatürk devrinin iktidarı o türkçü siyaseti inkılapları yine Türkçü bir kuruluş olan Türk Ocakları ile halka ulaştırmaya çalışıyordu yani Türk Ocakları bir bakıma iktidarla halk arasında ilişkiyi kuran bir kuruluştur; ama 1931 de Türk Ocaklarının kapatılmasıyla Türkçülük sadece devlet katında resmî bir Türkçülük olarak kaldı. Yani siz düşünebiliyor musunuz Atsız'ın ilk itirazını yaptığı o telgrafını çektiği yer Türk Tarih Kurumu. Atatürk Tarih Kurumu ile ilgili ve Türk Tarih Kurumunun başında bir başka Türkçü var: Yusuf Akçura var Türk Tarih Kurumunun başında. Yusuf Akçura var yani devlet Türkçülük yapıyor. Tarih Kurumuyla Dil kurumuyla Türkçülük yapıyor ama Türk Ocakları ortadan kalkmış işte .

Atsız bu boşluğu dolduran 1931 den itibaren bu boşluğu dolduran gayri resmî bir bakıma sivil Türkçülüğü temsil eden insan ve tabii mizacı gereği en imkânsız denilen dönemde itirazını yapabilen bir insan. Sonradan birtakım dönemler için ve birtakım insanlar için vakit geçtikten sonra eleştiriler yöneltmek çok kolaydır. Bugün o eleştirileri yönetenleri eleştirilerde hep de itibar etmemiz doğru olmaz. Atsız kendisine zarar verecek güçlerin, kuvvetlerin, kudretlerin iktidarda olduğu dönemde eleştirisini yöneltebilen ve dolayısıyla hayatının arkadaşlarımız tarafından ifade edilen macerasını

yaşayabilen bir insan idi.1938 den sonra Türkçülük, Türk milliyetçiliği devlet katında da parladı ve sivil bir milliyetçiliğe ihtiyaç vardı. 1938 den sonra devlet katından da Türkçülük kaldırıldı yine de bir Türk devleti anlayışı vardı. Tabii burada onu şey yapmayalım ama Türkçülük devlet katından da uzaklaştırıldı. İşte o zaman Atsız'ın 1931 den beri yürüttüğü sivil Türkçülüğün itirazları gündeme geldi, üstelik 1940 larda bir başka hareket Türk devletini ve Türkiye Cumhuriyetini tehdit eden bir başka hareket de ortaya çıkmıştı; dolayısıyla Atsız'ın etrafındaki Türkçüler o zamandan itibaren o harekete karşı yani komünizme ve sosyalizme karşı kendilerini göstermişlerdi. Maddî bir komünizm önemli değildi. Orada önemli olan Sovyet yayılcılığıdır. O zaman ona karşı bir mücadele gerekiyordu ve bunun bayraktarlığını elbette Atsız ve etrafındaki gençler yapmışlardı ve bu mücadele Sovyetler dağılana kadar da Türk milliyetçileri tarafından yapılmıştır.Sovyetler dağılana kadar Sovyetler, Türkiye için bir tehdit idi.

Bazen tarih yanılıgısına düşüyoruz. Anakronizm deniyor buna, Tarih yanılıtsı. Şimdi Sovyet tehdidi yok ya 1960 larda boşuna mücadele etmişiz; boşuna ölmüşüz gibi tarih yanılıgısına düşüyor insanlar. Şimdi yok Sovyetler birliğı, o zaman vardı. O zaman vardı ve o tehdiye karşı mücadele etmek gerekiyordu. O mücadeleyi de Atsızlar Türk milliyetçileri yapmışlardır. 1960 larda da Türk milliyetçileri ve ülkücüler yapmışlardır gerek yok ama şimdi yine yanılıgıya düşüyoruz. Bence yine bir anakronizm, bir tarih yanılıgısına düşüyoruz. Zannediyorum ki hâlâ Sovyet tehdidi var ve bir kısım arkadaşlarımız yine enerjilerini o tarafa doğru yöneltiyorlar. Elbette potansiyel olarak bir Rusya tehlikesi

her zaman var. Türkiye için, ama şu anda Türkiye'nin bağımsızlığına karşı birinci tehdidin Sovyetler olmadığı veya Sovyetlerin devamı olan Rusya Federasyonu olmadığı da ortadadır. Türkiye'nin bağımsızlığına karşı birinci tehdidin nerden geldiği de şu anda ortadadır. O halde şu anda Türkiye'nin bağımsızlığına kimler kastediyorsa bugünkü mücadelenin ona karşı yapılması gerekiyor, yani hiçbir şekilde tarih yanılığısına düşmemek lâzım. Herhalde Atsız yaşasaydı Başkanımızın başlangıçta ifade ettiği gibi, bugün de mücadele azmini, oklarını, en şiddetli oklarını bu yeni düşmanlara karşı yöneltecekti ama karamsarlığa gerek yok Türk milletinin damarlarında Türk milletinin kanında, fıkratında değişmeyen bir cevher var ve herhalde o cevher bugün bizlerde kendini göstermez ise Türk milliyetçisiyiz diye dolaşyoruz diyen çoklarını da biliyoruz ama o cevher bizlerde ortaya çıkmaz ise bizden sonraki nesillerde mutlaka ortaya çıkacaktır ve Türklüğün öleceğine inanmıyorum Atsız bunun için yaşadı. Atsızın ömrü ve mücadelesi elbette unutulmayacaktır. Hepinizi saygıyla selâmlıyorum...

TÜRK OCAKLARI
ANKARA ŞUBESİ
YAYINLARI

1. **Türk Kültürü ve Doğu Türkistan**, 44 sf.
Temmuz 2002
2. **Aydınlarımız ve Avrupa Birliği**, (Nuri Gürgür),
64 sf. Mart 2003
3. **Ateş Altındayız**, (Nuri Gürgür), 16 sf. Mart 2003
4. **Millî Birlik ve Milliyetçilik**, 63 sf. Haziran 2003
5. **AB – Kıbrıs – Kuzey Irak**, (Süleyman Demirel),
32 sf. Haziran 2003
6. **Ankara Şubesi 10. Genel Kurul Raporu**, 32 sf.
Aralık 2003
7. **Mehmet Emin Resulzade’yi Anıyoruz**, 40 sf.
Mart 2004
8. **Kuzey Irak – Kıbrıs**, (Kâmuran İnan), 56 sf.
Nisan 2004
9. **Millî Devlet ve Büyük Ortadoğu Projesi**, 66 sf.
Mayıs 2004
10. **Millî Kültür, Mozaik Kültürler ve Bölücülük**,
(Nevzat Köseoğlu), 46 sf. Haziran 2004
11. **Ortadoğu ve Filistin**, 83 sf. Temmuz 2004
12. **Hacı Bektaş Veli**, (Dr. Abdülkadir Sezgin), 92 sf.
Ağustos 2004

13. **Marşlarımız ve Destanî Şiirlerimiz**, 117 sf.
Aralık 2004
14. **Ses Bayrağımız: Türkçemiz**, (Yavuz Bülent Bakiler), **Ziya Gökalp Yazı Yarışması Töreni**, 75 sf. Şubat 2005
15. **Doğumunun 100. Yılında Nihâl Atsız**, 103 sf.
Şubat 2005
16. **Türk Dünyası İki Yüzyılın Arasında**, (Prof.Dr. Orhan KAVUNCU), 165 sf. Şubat 2005